

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΜΕ

Φυλλάδ. 3.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. ΣΤ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1852.

ΔΥΟ ΝΥΚΤΕΣ ΘΕΡΙΝΑΙ.

(Συνέχεια, ἰδὲ φυλ. 2.)

Δ'.

Τὴν ἐπαύριον, περὶ ἀνατολῆς ἡλίου, ἡ Ἰωάννα ἐβλέπε διὰ μέσου τοῦ παραθύρου τῆς τὸ ὄχημα, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τὴν φέρῃ μακρὰν. Τὰ πάντα ἦν ἔτοιμα· ὁ ἀμαξεύς ἐκρότει τὸ μαστήριόν του καὶ μόνη ἡ Ἰωάννα ἀνεμένετο.

— Ἄγωμεν, εἶπε, πασχίζουσα νὰ ἐμφυχώσῃ ἐαυτὴν, ἢ θυσία ἐξετελέσθῃ! Θὰ ὑποφέρω ἐπὶ πολὺ ἀκόμη; Ἄγνοῶ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία του τὸ ἀπαιτεῖ, ν' ἀναχωρήσω.

Καὶ ἡ Ἰωάννα καταβαίνει βραδέως τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ἴδου, παρέργεται τὴν θύραν, εἰν' ἔτοιμη ν' ἀναβῆ εἰς τὴν ἀμαξάν, καὶ νὰ φύγῃ διὰ παντός, ἀλλ' ἀνήρ τις φαίνεται ἐνώπιόν της καὶ τὴν ἐμποδίζει· εἶναι ὁ Γάστων. Ἴδουσα αὐτὸν ἡ Ἰωάννα ἀρτίνει κρουγῆν.

— Θεέ μου! λέγει, δὲν εἶμαι ἐγὼ ἔνοχος, σὺ τὸ θέλεις;

— Ἀναχωρεῖς, Ἰωάννα, τὴν ἐρωτᾷ ὁ Γάστων, καὶ διατί.

Ἐκπεπληγμένη διὰ τὴν ἐρώτησιν, εἰς ἣν ἀμηχανεῖ τὴν ἀποκριθῆ, ἡ Κ. Δελωναίου κάτω νεύει τοὺς ὀφθαλμούς, ὑποτραυλίζουσα, ὡς ὁ φοραθεὶς ἔνοχος.

— Ναί, ἀνεχώρεις, μὲ ἔφευγες! ἐπαναλέγει ὁ Γάστων δράττων τὸν βραχίονά της, ἔλκων αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ἀταξίᾳ, καὶ κλείων τὴν θύραν ὀρμητικῶς. Τὸ μυστήριον εἶναι τοῦτο, καὶ δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐξ αἰτίας ἐμοῦ ἔφευγες; καὶ ὅμως, ἔκαμα χρῆσιν βίας ν' ἀποσπάσω τὴν ὑπόσχεσίν σου; καὶ σὲ ἔδωσα τὸ δικαίωμα, διὰ τῆς διαγωγῆς μου, νὰ καταφύγῃς εἰς δόλον; τὰ αἰσθημάτων σου, εἶναι πολὺ ἐφήμερα, κυρία, τὸ μνημονικόν σου εἶναι βραχύτατον, διότι, πρὸ ἐνός ἔτι μηνός, μὲ ὠρικήσῃτε ἀτελεστέον ἀγάπην.

— Σιωπᾶς, ἐξηκολούθησεν ὁ Γάστων μετ' αὐξήσεως ἐξάψεως. Πόσον ἤμην ἄφρων, πιστεύσας εἰς τοὺς

δρικούς σου! Λοιπόν! σήμερον σοι ἀποδίδω τὴν ἐλευθερίαν σου! τὰς ὑποσχέσεις σου, τὰς συντροίβω. Μολταυτὰ, ἡμποροῦσαι, μὲ φαίνεται, νὰ ἐκλέξης εὐθεσιώτερον περιστασιον. Τί περιμένεις καὶ τί δὲν ἐφραγῆς πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν; Πληρωθεὶς ὕψω; ὑπερασπίσω τὴν τιμὴν σου, δὲν θὰ ἰσχυρόμην νὰ ἐπιπροσθήσω τὰ σχέδιά σου. Ἰπάγετε, φεύγω κ' ἐγὼ καὶ δὲν μ' ἐπαναθλέπετε πλέον.

Ὁ Γάστων, ἄτονος ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας του, ἐπαισε ἀπειρηκῶς πλησίον τῆς Ἰωάννας.

— Ὁχι, δὲν σὲ ἠπάτησα, ἐφώνησεν ἡ Ἰωάννα κλίνουσα πρὸς αὐτόν. Γάστων, σὲ ἀγαπῶ! ὦ! ζῆθι, Γάστων, σὲ ἀγαπῶ.

Καὶ ὁ Γάστων μὲ φωνὴν τεθραυσμένην, ἐπανέλεγεν ὡσεὶ παραφρονῶν.

— Ἰωάννα, Ἰωάννα, τί σ' ἔκαμα λοιπόν!

— Γάστων, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Κ. Δελωναίου, σὲ ὀρκίζομαι, δὲν εἶμαι ἔνοχος. Δὲν δύνασαι νὰ μὲ καταδικάσῃς οὕτω, χωρὶς νὰ μ' ἀκούσῃς. Αὐπήσου με, Γάστων, δὲν ἠξέουρας πόσον σ' ἀγαπῶ.

— Σὺ μ' ἀγαπᾷς, ἐφώνησεν οὗτος, ὑπεγείρας ἐπιμόχθως τὴν κεφαλὴν του. Καὶ, καὶ, δὲν μὲ ἀγαπᾷς! τί σὲ εἶπα; δὲν μ' ὀρκίσθης, ὅτι θὰ ἦσαι σύζυγός μου; ὦ! ὄχι δὲν θὰ φύγῃς Ἰωάννα, μείνε πλησίον μου, ἡ ἀπουσία σου δύναται νὰ μὲ φονεύσῃ.

Ἡ συμφορὰ εἶπε.

Στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Ἰωάννας, ὁ Γάστων ἠγέρθη, ἐπλησίτισεν εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ἦνοιξε καὶ μὲ φωνὴν σταθεράν: πᾶρε τοὺς ἱππούς σου, εἶπεν εἰς τὸν ἀμαξηνάτην, ἡ Κ. Δελωναίου δὲν ἀνχωρεῖ. — Ἄλλ' ἰδοὺ αἴφνης ἡ Ἰωάννα ὠχρίασεν, «ὁ μαρκίων» ἐφώνησεν.

Καὶ ὁ μαρκίων, πρῆγματικῶς εἰσῆλθε μετ' οὐ πολὺ, ἀτάραχος, σοβαρὸς ὡς πάντοτε. Ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του, τοῦ Γάστωνος ἡ συμπεριφορὰ ἐγένετο εὐσεβέστατος. Ὁ Κ. Μαϊλλὰν ἐχαίρει τὴν Ἰωάνναν, μειδιῶν ὡς νὰ ἔλεγεν, — ἐξέπληρώσατε τὴν ὑπόσχεσίν σας, δὲν πταίετε σεῖς; — καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν υἱόν του,

— Μὲ ἀνησύχησες πολὺ, Γάστων, εἶπε, ἀδύνατος εἰσέτι, μόλις ἀναρρώσας, δὲν ἐπραξες φρονίμως; νὰ ἱππεύσῃς, μετὰ τὴν ἀπχόρευσιν τοῦ ἱατροῦ. Τὴν στιγμήν ταύτην πάσχεις, ἐπανέλωμεν εἰς τὸν πύργον, ἔχεις ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

Ὁ Γάστων, ἀκίνητος, ἐφάνητο εἰς πάλιν μετὰ τῆς θελήσεώς του τοῦ νὰ ὑπαικούσῃ εἰς τὸν πατέρα του, καὶ τοῦ φόβου τοῦ νὰ χάσῃ πάλιν τὴν Ἰωάνναν. Ὁ μαρκίων ἐμάντευσε τὸν στοχασμόν του.

— Γνωρίζω τὰ πάντα, Γάστων, ἀλλ' ἔσο ἡσυχος, ἡ Κ. Δελωναίου, σὲ ὑπόσχετα: (ζητῶ τοῦτο παρ' αὐτῆς ἐν ὀνόματί μου) νὰ μὴ μακρυνθῆτε ἐντεῦθεν μέχρι τρίτης ἡμέρας; καὶ σὺ ἀπὸ μέρους σου, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο δὲν θέλεις ζητήσῃς νὰ τὴν ἰδῆς; ὁ πατήρ σου σὲ ζητεῖ τοῦτο, καὶ ἐν ἀνάγκῃ σὲ ἰκετεύει.

Ὁ μαρκίων ἀνεχώρησεν ὁ Γάστων ἔρριψεν ἐπὶ τῆς Ἰωάννας βλέμμα ἰκεσίας καὶ ἠκολούθησε τὸν πατέρα του ἐν σιωπῇ.

Ἐντὸς στιγμῶν τινῶν, τὸ ὄχημά των τοὺς μετέφερον εἰς τὸν πύργον διαρκούντος τοῦ δρόμου, οὐδὲ λέξις ἐρρήθη μετὰ τῶν περὶ τῶν πρὸ μικροῦ συμβάντων: τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ τὴν ἑξῆς ἡμέραν. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ μαρκίων εἰσῆλθεν εἰς τὰ δωμάτια τοῦ υἱοῦ του καὶ τείνων αὐτῷ φιλοστόργως τὴν χεῖρα, τῷ εἶπε.

— Μαρτύρομαι τὸν Θεόν, Γάστων, ὅτι σὲ ἠγάπησα πολὺ. Ἠγωνίσθην πάντοτε νὰ ὀδηγήσω τὴν νεότητά σου εἰς τὸ καλόν, ν' ἀναπτύξω τὸ πνεῦμά σου, νὰ σὲ ἰδῶ μέγαν τὴν καρδίαν, διότι δὲν ἠγνόουν ὅτι θὰ ἔγῃς βαρὺ μὲν ἀλλ' ἔνδοξον φορτίον νὰ ὑποδραστήσῃς. . . Σὲ ἠγάπησα ὡς πατήρ, ἀλλὰ σὲ ἠγάπησα καὶ ὡς εὐπατρίδης. Ἢδὴ εἶναι ἡ σειρά σου, υἱέ μου, νὰ ὑποστηρίξῃς τὴν τιμὴν τῆς γενεᾶς ταύτης, εἰς ἣν ἕκαστος τῶν προγόνων σου ἠθέλησε νὰ προσθήσῃ νέαν δόξαν. Καὶ αὐτοὶ ἐπίσης, πολλάκις ἠναγκάσθησαν νὰ περιστείλωσι τὸν παλμὸν τῆς καρδίας των, νὰ συντρίψωσι τὴν θέλησίν των, νὰ καταπνίξωσι τὰ δάκρυά των, δὲν λέγω περὶ τοῦ χυθέντος αἵματος: τὸ αἷμα δὲν εἶναι τίποτε. Εἶχον οὕτοι νὰ ἐκπληρώσωσι συνεχῶς, σὲ τὸ λέγει, Γάστων, ὁ πατήρ σου, σκληρὸν καὶ ἐπίπονον καθήκον.

Ἡ πρόνοια τίθησι σήμερον εἰς χεῖράς σου ἱεράν παρκαταθήκην, ἔχεις ν' ἀποδόσῃς αὐστηρὸν λόγον, ἡ εὐθύνη σου εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ τὸ πρᾶν σου ὑπόσχετα ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος.

Βλέπων τὸν υἱόν του συγκινηθέντα εἰς τοὺς ἰσχυροὺς λόγους αὐτοῦ, ὁ μαρκίων ἐξακολούθησεν.

— Ἰδοὺ τὰ χεῖρά μου, τέκνον μου. Καὶ τώρα, ἐν τῆς Γαλλίας ἐπίκειται κίνδυνος, ἐν ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως ἀπαιτεῖ δεδοκιμασμένην ἀφοσίωσιν, πορευθήτι εἰς τὰς πρώτας τάξεις, εἶναι ἡ θέσις σου οὐδεὶς δύναται νὰ σοὶ τὴν ἀμνησθήσῃ. Βαίνε, ὕψων τὴν κεφαλὴν, ἐν μέσῳ τῶν ἰσχυροτέρων, ἄνευ ψευδοῦ; μετριοφροσύνης, ὡς ἄνευ ἀλαζονείας εἶναι δικαίωμα σου: χρεὴ καὶ δικαιώματα τὰ δέχουσαι ἀφειδῶς; ὁμνύεις νὰ τὰ σεβασθῆς; καὶ νὰ τὰ τηρήσῃς;

— Πάτερ μου, οὐδὲν τῶν χρεῶν τούτων δύναται νὰ μὲ ἐπιτάξῃ εἰς τὸ νὰ προδώσω τὴν τιμὴν μου.

— Ἦως, υἱέ μου;

— Πάτερ μου, ἀγαπῶ τὴν Κ. Δελωναίου καὶ τῆς ἔδωκα τὸν λόγον μου. Μία ἀπειρηκῆσθα, μία μονομαχίαν ἐνοχοποίησαν αὐτὴν διὰ πικρότης: σήμερον, ἡ τιμὴ, ὅσον καὶ ἡ ἀγάπη μου, μ' ἐπιτάττουσι νὰ τὴν νυμφευθῶ.

— Δυστυχῆς τέκνον! ἐκρούχασεν ὁ μαρκίων, παράφορος πρὸς στιγμήν γενόμενος ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἀγνοεῖς λοιπόν, ὅτι τοιοῦτον συνοικέσιον καταστρέφει τὸ μέλλον σου, καταισχύνει τὸ ὄνομά σου, καὶ ρίπτει ζῶντα τὸν υἱόν μου εἰς τὸν τάφον.

— Γάστων, ἐξηκολούθησεν ἐπαναλάθων ἐν τάχει τὴν γαλήνην του, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ πλεονεκτήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχαίου μου λοχαγοῦ, καὶ τ' ἀναγνωρίζω πρώτος, ὁ κόσμος ἔχει ἀρχὰς, προλήψεις ἢ ὄχι, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἀκαμπτος. Ἡ

Ἰωάννα οὐτ' ὄνομα, οὔτε κατάστασιν ἔχει ὁ κόσμος ἀπαιτεῖ κατάστασιν καὶ ὄνομα. Αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπευφημοῦσι σήμερον εἰς τὴν εὐτυχίαν σου, αὔριον θέλουν σὲ κατακρίνει. Θέλεις ἀπαντᾶ εἰς τὰ χεῖρην περιφρόνησιν ἀλαζόνα, καὶ ἡ ἀκούσῃς προφερομένουσι σιγαλῶς ἀόριστους λόγους συλλυπησεως προσβλητικῆς. Θὰ ἐκδικηθῆς, λέγεις; ὄχι εἶναι λέξεις, αἵτινες τραυματίζουσιν ὡς πληγαὶ δολοφόνου μαχαίρας, ἀφανεῖς καὶ ἀνανδροί, καὶ καθ' ὧν οὐδὲν δύναται ἡ ἐκδίκησις. Ὅσοι θὰ σὲ μείνουσι πιστοὶ θὰ λάθωσιν οἶκτον διὰ τὴν ἐξημμένην σου φαντασίαν, καὶ τὸ ἄνευ ἐνεργητικότητος πνεῦμά σου! ἀλλ' ὁ κόσμος ἐτάζει πᾶν μυστήριον, καὶ οἱ φθονοῦντές σε δὲν θέλουν λείπει νὰ ὑπομνησκῶσι τὸν ἄνισον γάμον σου, στηριζόμενον ὄχι ἐπὶ τῇ ἐλπίδι μεγάλης περιουσίας ἀλλ' ἐπὶ ἐρωτικῆς ἰδιοτροπίας. Ἡ οἰκογενεὶά σου θέλει σὲ ἀποκηρύξει. Προσβεβλημένος εἰς τὸ ἀγέρωχόν σου θέλεις ὑπάγει εἰς μέρος ἀποχωρισμένον νὰ κρύψῃς τὸ τραῦμά σου καὶ νὰ κλαῖς ἴσως ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ θὰ μείνης μόνος, κατὰμονος, Γάστων, διότι καὶ τὸν ἔρωτά σου, καὶ αὐτὸν θέλεις τὸν καταρασθῆ.

— Πάτερ μου, ἀδικεῖς τὸν υἱόν σου.

— Ὁ ἔρωσ οὗτος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Κ. Μαϊλλὰν, θὰ ἦναι ἡ αἰτία ὄλων σου τῶν θλίψεων. Αἱ λοιπόν! ἐν ὁ στοχασμός σου μέλλοντος σου καὶ τῆς οἰκογενείας σου δὲν σὲ ἐγγίξῃ, μὴ θυσιάσῃς τοῦλάχιστον τὴν ἰδίαν ἡσυχίαν σου καὶ εὐτυχίαν.

Καὶ ἡ πατρικὴ μέριμνα διανοίγουσα εἰς τὸν μαρκίωνα τοὺς μυστηριώδεις μυχοὺς τῶν ἐρωτικῶν παθήσεων, τῷ ὑπηγόρευσε καὶ ταῦτα.

— Δὲν εἶναι μυθιστορία, εἶναι ἱστορία σοβαρὰ ἡ ζωὴ. Ὁ ἔρωσ δὲν εἶναι ποτὲ αἰώνιος. Ὁ ἔρωσ δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ πληρώσῃ τὴν καρδίαν σου, βασανιζομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐνεργεῖν καὶ ὑπὸ νομίμου φιλοδοξίας. Ἡ θλίψις σου θέλει γεννήσῃ τὴν ἀνίαν. Θέλεις ἰδεῖ τὸ στάδιόν σου διακοπτόμενον, τὰς ἐργασίας σου ματαιουμένας, τὰς προσπάθειάς σου ἀνισχύρους. Τὸ κακὸν ἔσεται ἀνίατον. Δυσχερῶν ἐν τάχει τὸν ἐξαιρετικὸν τοῦτον βίον, τὸν ὅποιον ἐπλάσας εἰς ἑαυτὸν σὺ ὁ ἴδιος ἐξ αἰσθημάτων γενναϊότητος καὶ εὐλαβείας (delicatsse), θὰ ζητήσῃς νὰ κρύψῃς τὴν ἀπελπίσάν σου, νὰ παλαίσῃς μέχρι τέλους; δὲν θέλεις δυνηθῆ, καὶ θὰ ὑποκόψῃς. Ἡ γυνὴ σου θὰ σοὶ εἶναι ἄχθος, καὶ αἱ ἀλγηδόνες σου ἔσονται αὐτῇ ζῶν καὶ αἱματηρῶς ἐλεγχος ἐκάστης ὥρας. Ἡ πειρὰ μου φαίνεται σοὶ σκληρὰ καὶ ἀδυσώπητος! Εἰς τὴν ἡλικίαν σου τὰ πάντα πιστεύονται δυνατὰ. Ἀμύχανον τότε καὶ τὸ ὑπολογίζεις καὶ τὸ προβλέπεις. Ἀλλ' ἐγὼ ἀντὶ σοῦ γνωρίζω τὴν ζωὴν, ἀνάθεα εἰς ἐμὲ τὴν εὐτυχίαν σου.

— Ἡ Κ. Δελωναίου ἔχει τὸν λόγον, πάτερ μου, εἶναι καταπάτησις τῆς τιμῆς νὰ τὸν ἀθετήσω.

Ἀλλ' ἂν αὐτῇ σοὶ ἀπέδιδε τὸν λόγον σου.

— Δὲν θέλει τὸ πράξει, πάτερ μου.

— Ὅτι τὸ πράξει, Γάστων, διότι, πρὸ δύο ἡμερῶν ὅταν τὴν κατέλαβες ἔτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ, ἐμακρύνετο σιωπηλῆ καὶ ἀφωσιωμένη. Ἐσφυγε πε-

παισμένη καὶ αὐτῇ, ὅτι αὐτὸ ἦτο τὸ μόνον μέσον τοῦ νὰ σὲ σώσῃ.

— Ὡ Ἰωάννα, ὑπεψιθύρισεν ὁ Γάστων, ἔτι πλέον ἀξία τοῦ ἔρωτός μου!

— Γάστων, εἶπεν ὁ Κ. Μαϊλλὰν, σ' ἔδωκα προθεσμίαν τριῶν ἡμερῶν διὰ νὰ σκεφθῆς. Αὔριον τὸ ἐσπέρας αἱ τρεῖς αὐταὶ ἡμέραι ἐκπνεύουσι καὶ θὰ εἶσαι ἐλεύθερος. Μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης Γάστων, διερεύνησον τὴν καρδίαν σου, γνωρίζεις πόσον σ' ἀγαπῶ, ὅτι εἶσαι ὅλη μου ἡ ζωὴ, ὅλη ἡ ἐλπίς τῆς οἰκογενείας σου! Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις, υἱέ μου, τί εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς! Ἀναπόλησον ὅτι σὲ εἶπα περὶ τῆς μελλούσης εὐτυχίας σου, καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς γυναικὸς τὴν ὅποιαν μέλλεις νὰ κάμῃς σύζυγόν σου.

Ἐκλεξον μετὰ τὸν ἔρωτος προκαταδεδικασμένου, καὶ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς σου, ἥτις διὰ παντὸς θέλει σὲ ἀφαιρεθῆ. Αὔριον τὸ ἐσπέρας, Γάστων, θέλω περιμεῖνει τὴν ἀπάντησίν σου. Ὁ πάππος σου, ἀπαγόμενος εἰς τὴν λαιμητόμον, μὲ ἠσπασθη καὶ μὲ ἀποχαιρέτησεν, εἰπὼν τοὺς ἑξῆς λόγους: «Σὲ ἀφίνω ὄνομα ἀκηλίδωτον, υἱέ μου! θὰ τὸ μεταδώσῃς καὶ σὺ ἀκηλίδωτον εἰς τὰ τέκνα σου. Μὴ λησμόνει δὲ, ὅτι προτιμῶ μυριάκις νὰ σὲ ἰδῶ» κείμενον ἄπνουν πρὸ τῶν ποδῶν μου μάλλον, ἢ τὸ νὰ ὑποθέσω πρὸς στιγμήν, ὅτι δύνασαι νὰ ἀτιμάσῃς τὸ ὄνομά μου.»

Τὰς λέξεις ταύτας τοῦ μάρτυρος, τὰς ἀποτεῖνω καὶ εἰς σὲ, μελέτησέ τας ὠρίμως. Τὰς τελευταίας λέξεις ἐνός πατρὸς τὰς συλλέγει ὁ Θεὸς καὶ τὰς ἐνθυμεῖται. Αὔριον, Γάστων, μέλλεις ν' ἀποφασίσῃς περὶ τῆς τύχης σου, μέλλεις δὲ ν' ἀποφασίσῃς καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς μου.

Ὁ Γάστων διήλθε νύκτα τεταραγμένην. Τὸ πνεῦμά του ἀμφιρρέπει μετὰ τῆς πρὸς τὸν πατέρα του στοργῆς καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Ἰωάννης: ὑπέστη μακρὰν καὶ τρομερὰν πάλην. Ὅτε μὲν, μεγάλη βαίτων, ἀνεύθει πᾶσαν λέξιν τοῦ πατρὸς του, δὲν ἐσέβετο, καὶ ἡ ἀπειρος αὐτῇ λύπη ἐκλόνηζε τὴν θέλησίν του. Ὅτε δὲ ἐσυλλογίζετο τὴν Ἰωάνναν. Ἐνθυμῆτο πόσας ἐχρειάσθη ἐπιμονῆς διὰ νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Κ. Δελωναίου, καὶ νὰ νικήσῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνην τὴν δισταζοῦσαν καὶ ἀφιλοκερδῆ. Ἐνθυμῆθη τὴν ἀφρονα ἐπίσκεψίν του τὴν ὑστεραίαν τοῦ χοροῦ, τὴν μονομαχίαν του, ἧς τὸ αἴτιον ἐγνωρίζετο ὑπὸ πάντων, καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἰωάννης, ἥτις ἔστερεζε τὴν προτεραιάν ν' ἀπιδημήσῃ, χάριν τῆς εὐτυχίας του. Καὶ ὁ ἔρωσ τότε ἐθριάμβευσε.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ μαρκίων καὶ ὁ Γάστων δὲν εἶδον ἀλλήλους. Μόνον δὲ διὰ τοῦ παραθύρου του, μακρόθεν καὶ κεκρυμμένος ὁ Κ. Μαϊλλὰν, θεώμενος τὸν υἱόν του, ἔμεινεν ἀκίνητος, σταυρῶσας τοὺς βραχίονάς του, κλίνων τὴν πολιὰν κεφαλὴν του ἐπὶ τὸ στῆθός του, καὶ προσελθὼν ἀπλήστως τὰ ὄματα του, τὸ τελευταῖον ἴσως, ἐπὶ τῆς μορφῆς ἐκείνης, πηγῆς τοσοῦτων φόβων ἅμα καὶ ἐλπίδων. Τὸν θεωρεῖ ὡς εἰς τὴν ὑπερτάτην ὥραν βλέπει τις

εἰσέτι διὰ τὴν ἐντυπώσιν εἰς τὴν μνήμην του, τὴν φίλην εἰκόνα τοῦ ἀπολήσκοντος. Καὶ αἰσθανόμενος ὅτι ἐκλείπει ἡ γενναϊότης αὐτοῦ, ὁ υἱὸς τῶν σταυροφόρων κλίνει τὸ μέτωπόν του. Γονυπετεῖ εἰς τὴν κόνιν, δέζεται, συνάπτων τὰς χεῖρας, τοῦ Θεοῦ θντοσάκεις ἐπεκαλέσθη ἐν πολέμῳ, καὶ εἰς τὰ ἱερὰ παῖδια τῆς Βενδεάς.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας, ὁ Κ. Μαιλλάν ἐδέχθη τὸν υἱόν του εἰς τὴν μεγάλην παστάδα τοῦ πύργου, τὴν κεκοσμημένην ἀπὸ τὰς εἰκόνας τῶν προγόνων του.

— Ἡερμιμένω τὴν ἀπάντησίν σου, Γάστῳν, τῷ εἶπε. Ἀλλ' ἡ στάσις σου μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἀπόρσις σου εἶναι ἀμετάτρεπτος.

— Ναι, πάτερ μου, ἀπάντησεν ὁ Γάστῳν μετὰ φωνῆς ἐπιλειπούσης.

— Λοιπὸν, ἐπανελάθεν ὁ Κ. Μαιλλάν, οὔτε αἰ συμβουλαί μου, οὔτε ἡ ἀγάπη μου, οὔτε ἡ εὐτυχία σου, οὔτε ἡ σκέψις τῶν καθηκόντων σου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμψωσι τὴν ἀπόρσιόν σου;

Ὁ Γάστῳν ἐτήρησε σιωπὴν.

Τότε ὁ μαρκίων ἤνοιξε βραδέως κιβώτιόν τι, ἐξήγαγεν ἔργα, καὶ ψυχρὸς καὶ ἀκλόνητος ὡς τὸ δόγμα, τὰ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν υἱόν του.

— Ἰδοὺ οἱ τίτλοι οἱ ἀπορῶντες; τὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς σου, εἶπε· Δὲν ἦτο μὲν πλουσία, ἀλλ' ἦτο γυνὴ εὐγενής. Τὸν χρυσὸν αὐτὸν σταυρὸν, ὁ πάππος σου τὸν ἐφόρει ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἀναβαίνων τὴν λαμπρότητον. Ἄρθρον τῆς διαθήκης τῆς μετὰ πρῶτον εἰς τὸν δῶσω τὴν ὄραν τοῦ γάμου σου, ὅπως καὶ σὺ τὸν μεταδώσῃς εἰς τὸ πρῶτον τῶν τέκνων σου. Ἐκελεῶ λοιπὸν τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ πατρὸς μου. Ἀχθε τὸν σταυρὸν τοῦτον, καὶ τῶρα, ἰδοὺ τὸ ὄνομά σου, μαρκίων Μαιλλάν, καὶ ἐγὼ ἐπίσης σοὶ τὸ μετὰδίδω ἀκαλίωτον, ὅπως τὸ παρέλαβες. Σοὶ ἀνήκει δικαίωμα τοῦ γένους· ἔχει το λοιπὸν, ἐπειδὴ δὲν με εἶναι συγχωρημένον νὰ σοὺ τὸ ἀραιρέσω. Ἦταγες εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐξέπληρωσε πρὸς σὲ πάντα τὰ καθήκοντά μου, δὲν σὲ χρεωστῶ πλέον τίποτε. Εἶσαι ἐλεύθερος τοῦ λοιποῦ· δὲν ἔχω πλέον τέκνον. Δὲν θέλω σὲ ζητῆσαι ποτὲ λόγον διὰ τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀπηνήθη, καὶ θέλω παρακαλέσει τὸν Θεὸν νὰ μὴ σὲ ζητῆσῃ ὡσπύτως λόγον περὶ τῆς ἐνδόξου παρακαταθήκης τῆς ἀναθεθείσης εἰς τὴν φύλαξίν σου, οὔτε περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ πατρὸς σου, τοῦ ὁποῖου κατασχόνεις καὶ συντρέβεις τὴν ζωὴν.

Ε΄.

Τρεῖς μῆνας μετὰ ταῦτα, εἰς Νιζελίαν, ἐπὶ τῆς ἀγούσης ἀπὸ Νικέας (Nice) εἰς Γένουαν ὁδοῦ, ἀνὴρ τις νέος καὶ γυνὴ ἕξων εὐτυχίαι. Οὐδὲν τερπνότερον τοῦ μέρους, ὅπου ἐστήσαν αὐτοὶ τὴν σκηνὴν των. Ὁ ὀρίζων αὐτοῦ εἶναι θάλασσα, γλυκὴ καὶ δεικνύουσα, ὡς μεγάλη λίμνη· αἱ χρυσομηλέαι, οἱ μύρτοι, αἱ βροδοδάφναι φύονται τυχαίως εἰς τὰς ἄκρας τῶν ὀδῶν, καὶ ὁ ἀήρ, ἐν ἐκάστη τοῦ ἔτους ὡρα ἔχει πνοὰς ἀρωματώδεις καὶ γλυκὰς. Διηνεκῆς ἄνοιξις, τοσοῦτον γλυκεῖα, ὥστε οἱ πᾶ-

σχοινοὶ ἐξέλεξαν τὰς ἀκτὰς ταύτας ἵνα ζητήσωσιν ἐν χειμῶνι, τὴν ἄνοιξιν.

Οἱ νέοι οὗτοι κατόικουν οἰκίσκον ἀπλοῖκον καὶ ταπεινὸν, ἀλλ' εὐθυμὸν καὶ χαρίεντα. Ἐξώθεν μὲν, κλημὰ προσεφέρετο τῷ τοίχῳ, κλημὰ τίτιδες ἀνεῖρπον περὶ τὴν θύραν, εὐρύχωρος λαμῶν ἐξεταίνετο πρὸ τοῦ κήπου, περικλισμένου ὑπὸ φράκτου θάμνων καὶ ὀριζομένου ὑπὸ βυακίου, ὅπερ διέβρεχε τὰς ρίζας τῶν ἰσῶν διὰ τῶν μινυρίζοντων βείθρων του. Ἐσω δὲ, ἡ αὐτὴ κομψότης, ἡ αὐτὴ χλοερότης. Πενταχοῦ ἄνθη, κρίνα, σπάρτα ἰσπανικὰ ἢ ῥόδα. Ἦτο ἀληθῆς παράδεισος Μοίρας χαριέσσης, καὶ τὸ μονῆρος ἄστυον νεαρῶν ἐρωτῶν.

Οἱ ἐρασταὶ δὲν ἀφίνον ἀλλήλους οὐδὲ στιγμὴν. Εἶχον τοὺς αὐτοὺς στοχασμοὺς, ἐμειδίον τὸ αὐτὸ μειδιάζμα, ἕξων διὰ τῆς αὐτῆς ζωῆς. Τὴν πρωΐαν, ἐπορεύοντο εἰς τὰς στενωποὺς, μέσῳ βράχων καὶ βουνῶν. Κατὰ τοὺς καύσωνας τῆς ἡμέρας, νοηχελῆς ὡς ἡ αὐρα τῶν εὐτυχῶν τούτων χωρῶν, ἡ Ἰωάννα κειμένη ἐπὶ τῆς στιβάδος, ἀπεκοιμῆτο νανουρίζομένη ὑπὸ τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ, τοὺς ὁποῖους ἀνεγίνωσκεν ὁ Γάστῳν, καθήμενος εἰς τοὺς πόδας τῆς. Τὸ δὲ ἐσπέρας εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ὑπὸ τὰ ὑψηλὰ δένδρα, ἐν μέσῳ τῶν μυστηριωδῶν συμφωνιῶν τῆς ἀναπνευόμενης φύσεως, ἐπέτεινον τὰς ὄνειρώξεις των ἐντὸς τῶν λάμψεων τοῦ βασιλεύοντος ἡλίου. Ἡ ἄλλοτε πάλιν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς λόφου, ὅτε ἀνυπέλατοι ἡ σελήνη ὀπισθεν τῶν ὀσῶν, στρογγυλὴ εἰς τὸν βραχίονα τοῦ συζύγου τῆς, ἡ Ἰωάννα ἠκρατο τὰ μέλη των ποιμένων εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ ἄφινε τὴν κεφαλὴν τῆς νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ φίλου τῆς. Καὶ ὅτε πικρὰ τις ἐνθύμησις, ὡς ἔλεγχος συνειδότος, ἐπεραίνετο εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Γάστῳν.

— Ἐκάστης ἡμέρας, τῷ ἔλεγεν ἡ Ἰωάννα, εὐλογῶ τὸν Κύριον διὰ τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν μ' ἔδωκε. Αἱ ἐμέ, ὁ κόσμος εἶναι ἐδῶ, Γάστῳν, ἐν σοὶ ὀλόκληρος. Πιστεύω εἰς σὲ, ὡς εἰς τὸν Θεόν, πιστεύω εἰς ἐμέ. Διὰ σὲ θέλω νὰ ζῶ, ὡς δὲν δύναμαι νὰ ζῶ ἢ διὰ σοῦ.

Οἱ πένητες καὶ ὁ ἐρημέριος τοῦ χωρίου μόνοι εἶχον ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὸν οἶκόν των· καὶ αἱ ἐρημέριδες τῆς Γαλλίας φέρουσαι, κατὰ μακρὸν νὰ διαλείμματα, εἰδήσεις ἐκ τῆς πατρίδος των, ἦτον τὸ μόνον ἀγαθόν, ὅπερ συνέδεον αὐτοὺς μετὰ τοῦ κόσμου τὸν ὁποῖον ἔφυγον. Ἐπαλθόντος τοῦ χειμῶνος, ἀνεχώρησαν εἰς Ἰταλίαν, τὴν ὁποίαν μόλις διείδον. Ἐπῆγον νὰ ἐξυκολουθήσωσι τὰ τῆς εὐτυχίας ὄνειρά των ἐπὶ τῶν διωρῶν τῆς Βενετίας εἰς τὰ πικλάτια τῆς Φλωρεντίας, διὰ μέσου τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ρώμης. Ἀπεκοιμήθησαν ἐν Νεαπόλει μακρὰς ἡμέρας. Καὶ ἀπὸ ἐσπύδας ὁμοῦ τὴν ἱστορίαν, τὰ ἦθη καὶ τὰς τέχνας τῶν χωρῶν τούτων, ὅταν εἶδον τὰ πάντα, ἐθαύμασαν τὰ πάντα καὶ ἠσθάνθησαν, ἐπνηλθον εἰς τὸ σκηνώμα των, ἐνθα ἡ γηραιὰ Μάρθα ἀνέμενον αὐτοὺς. Τότε δὲ ὁμίλουν περὶ τῆς περιηγήσεως των, ἀνεπόλουν ἐν πρὸς ἐν τὰς ἀναμνήσεις των, καὶ

αἱ ὄραι παρήρχοντο ταχέως ἐν μέσῳ περιπάτων, ἀναγνώσεων, μουσικῆς καὶ εὐτυχίας.

Ἐρως, εὐτυχία ἰσάγγελος, ἀλλ' ἦτον βραχεῖα αἱ εὐφροσύναι αὐταί! παρήλθον ὡς ὄνειρος. Οὕτως ἠδῶκεσεν ὁ Θεός. Διότι τὴν αὐτὴν ὄραν, μακρὰν, μακρὰν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἐν σιωπῇ, ὑπέφερε γέροντες, ὅστις δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ πρηγορίας, ἐπειδὴ ὁ υἱὸς του δὲν ἔζη πλέον δι' αὐτὸν, καὶ ὁ γέρον οὗτος, ὁ πατήρ των, δὲν ἠλόγησε τὴν ἐνωσίαν των.

Τρεῖς ἔτη παρήλθον. Ὁ Γάστῳν τὰ πάντα ἐθυσίασεν εἰς τὸν ἔρωτά του, καὶ ἀπὸ μόνου τοῦ ἔρωτος τοῦτου ἔπρεπε νὰ ζήσῃ. Ἀλλὰ δὲν εἶν' ἔργον ὅσον ὑποτίθεται εὐκόλον τὸ ν' ἀποσπασθῆς ἐντελῶς τοῦ κόσμου, ὅταν ἔζησας ἐν μέσῳ αὐτοῦ. Δὲν εἶν' εὐκόλον νὰ θρασύσῃς διὰ παντὸς σχέδια, τὰ ὁποῖα νηπιόθεν σὲ θελγουν, νὰ μεταβάλλῃς ἕξεις ῥιζωθεῖσας, νὰ θέσῃς ὀπίσω εἰς τὸν κολεὸν τὸ ζῆφος ὅπερ προητοίμασας εἰς πόλεμον. Ὁ μαρκίων τὸ εἶπεν, ἡ κοινωνία ἔχει τυραννικὰς ἀξιώσεις, δὲν παραδίδει τις αὐτὰς ἀτιμωρητί. Ὁ Γάστῳν ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἰσχυρότερον, ἐθάρρει πολὺ εἰς τὴν γενναϊότητά του. Ὁ κόρος καὶ ἡ ἀνία κατεκυριεύσαν βαθμηδὸν τὴν ψυχὴν του, ἡ ἐνεργητικότης του, ἀνωφελῆς ἤδη, ἐπανεπέσε βαρεῖα ἐπὶ τῆς καρδίας του. Ἡ μονοτονία τῆς εὐτυχίας του κατεδάρυνεν αὐτὸν ὡς ἡ μαρμαρίνη πλάξ τῶν τάφων. Τὰ νεύρα του ἠρεθίσθησαν, ἡ ἀπραξία κατέτριψε τὸν νοῦν του, αἱ ὄραι τῷ ἐφάνησαν ἀτελεύτητοι· καὶ ὁ ἔρως τῷ ἐγένετο ἐπιπόνηον καθήκον. Οὕτε περιπάτοι, οὔτε συνδιαλέξεις, οὔτε ἀναγνώσεις ἠδυνήθησαν τοῦ λοιποῦ νὰ διώξωσι τὸν μαρμαρὸν τοῦ νέου τούτου, τοῦ ὁποῖου ὁ ὀργανισμὸς ἐπλάσθη διὰ τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν κίνησιν, ἀλλ' ἤδη καταδεδικασμένου εἰς ἄσκοπον ἐργασίαν, εἰς ῥεμβασμοὺς καὶ ἐκστάσεις. Ὁ ἥλιος τῷ ἐφάνη ἄνευ λάμψεως, αἱ πορτοκαλεῖαι ἄνευ εὐωδίας, ἡ φύσις ἄνευ θεληγῆτων, κενὴ ἰδεῶν. Αἱ ἐφημερίδες τὸν ἐπληροφόρουν τοὺς διορισμοὺς τῶν ἀρχαίων ἀντιπάλων του· πάντες ἀνεβιβάζοντο εἰς ἀξιώματα, διότι δὲν εἶχον ἐκεῖνοι παραιτηθῆ τὰ προνόμια τῆς τάξεώς των, τὰ δικαιώματα τοῦ γένους των. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης καὶ ἀρχήτερον αὐτῶν ἠδύνατο νὰ κατέχη τὰς θέσεις ἐκεῖνας. Δὲν τὸ ἠθέλησε. Καὶ ἐρύθημα ἐκάλυπτε τὸ μέτωπόν του καὶ ἡ θέσις του ἐταπεινῶν τὴν ἀλαζονείαν του.

Ἀλλ' ἔστω· ἂν ἠπατήθη, ἐν ἡ μεταμέλειαι εἶναι βραδεία, ἂς ὑπομένῃ μόνος τοῦλάχιστον. Ὁ ἔνοχος εἶναι αὐτός. Ἄς σιωπῇ. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ λαθῇ ἀπὸ τῆς ἠθικῆς νόσου του, ἂς μὴ γνωρίσῃ αὐτὴν ἡ Ἰωάννα. — Καὶ τότε συνέθη ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Γάστῳν πάλιν τρεῖς τρομερά. Μὴ δυνάμενος διὰ τοῦ καμῆτου τοῦ σώματος, νὰ ταπεινώσῃ τὸ δίκτυρον ἦθος του, ἠγωνίσθη νὰ ὑποφέρῃ λάθρα. Νυκτὸς ἔχυνε δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἀναδύοντο καὶ μάταια ἀπεκάλει. Ἀνεσάρτα εἰς τοὺς ὄνειρους του. Οἱ λόγοι τοῦ μαρκίωνος ἀντήχουν εἰς τὰς ἀκοὰς

του, ὡς πρόβησις τις εἰμαρτῆς, ὡς ἀρά! Ἐξύπνα παγετώδης, ἰδρῶτι περιβρέθόμενος. Καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ διαρκούς πυρετοῦ, παρίστατο ἐνώπιον τῆς Ἰωάννης μετὰ χεῖλην μειδιῶντα. Ἡ ἀργία τοῦ νοῦς, ἡ ἠθικὴ ἀνία κατέτρωγαν αὐτόν.

Εἰς τὰ ἀνήσυχτα βλέμματα ἔρωτος πάντοτε ἀμαίμου δὲν λαμβάνει τις εὐκόλως, τηκόμενος. Ἡ Ἰωάννα ἐνόησε ταχέως, ὅτι ὁ Γάστῳν ὑπέφερε. Ἀλλ' ὅταν ἐγένετο φῶς ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, ὅταν ἐμάντευσε τὸ αἴτιον τῆς ὀδύνης ταύτης, κραυγὴ φρίκης ἐξέφυγε τοῦ στήθους τῆς, καὶ ἐδέθη τοῦ Θεοῦ νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν. Καὶ εἶτα, ἀνακληθεῖσα πάραυτα ὑπὸ τοῦ ἐρωτός τῆς αὐτοῦ εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος, ἐδέθη καὶ αὐτὴ τὴν κρυφίαν πάλιν, καὶ ἀρωσιώθη σιωπηλῆ εἰς τὸν μαρτύριον. Ἐπάσχισεν νὰ φαίνεται εὐτυχῆς καὶ εὐθυμὸς· ἐμειδίει, ἐτρικυδεῖ διὰ τὸν διασκεδάσῃ· οὔτε βλέμμα τι, οὔτε κίνημα, οὔτε παράπονον ἐπρόδωσαν ποτὲ τὴν γενναϊότητά τῆς. Ἀλλ' ὅταν ἤρχετο πλησίον τοῦ Γάστῳν, εὗρισκε τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐσθεσμένους, κοιλωθέντας ὑπὸ τῆς αὐπνίας καὶ ἄνευ ἔρωτος· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ χεῖλη του ἠσθάνετο παγετώδη, ὁσάκις ἐδέχετο τὸν ἀσπασμὸν του.

Ἀλλ' ὅμως, καθεκῆσθη ἀνεζήτει ἀποθαυροῦσα φάρμακον εἰς τὴν ἀνήκεστον ταύτην θλίψιν· ἐσκέφθη περὶ τοῦ θορύβου, τῆς ζωῆς, τῶν περιηγήσεων. Ἐλάλησε περὶ Γερμανίας, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ἀκόμη ἐπισκεφθῆ ὁμοῦ. Ἀνεχώρησαν καὶ ἐπέστρεψαν ἐν τάχει, αὐτὸς μὲν πλέον περίλυπος ἢ ὅτε ἀνεχώρησεν, ἐκεῖνη δὲ συντετριμμένη, ἀπεγνωσμένη καὶ πεπεισμένη ὅτι δὲν ἰσχύει νὰ κάμῃ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Γάστῳν. Αἱ δυνάμεις τῆς ἐξητλήθησαν. Ἐπέσε νεκρωμένη σχέδον, καὶ ὁ θάνατος κατέστη ὁ μόνος λογισμὸς τῆς, ἡ μόνη ἐλπίς τῆς.

Τότε, ἐνόησεν ὁ Γάστῳν τὸ μέγεθος ὄλον τοῦ κακοῦ, οὐ πρόβητος ἐγένετο· μέλλον ν' ἀπωλέσῃ διὰ παντὸς τὴν Ἰωάνναν, κατενόησε πόσον περιπαθῆς τὴν ἠγάπα· ἤλεγξεν ἑαυτὸν πικρῶς. Ἦτο λοιπὸν ἀνὴρ τὸσον ἀσθενῆς τὴν θέλησιν, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ καταβάλλῃ παράλογόν τινα κακοῦ· τίς τὸν ἐβίασε νὰ συζευχθῇ τὴν Κ. Δελωναίου! Κατ' αὐτῆς ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ ἐκδίκησίς του, καὶ πολυπληθεῖς ἀποφάσεις συνωθοῦντο ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἡ Ἰωάννα πρέπει, πρέπει νὰ ἦναι εὐτυχῆς, διὰ παντὸς τρόπου, διὰ πάσης θυσίας.

Ἀποκρίνεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς εὐτυχίας τῆς. Ἐὰν ἤμαρτεν ἐναντιούμενος εἰς τὴν ἱερὰν βούλησιν τοῦ μαρκίωνος, ἂς μὴ καταστήσῃ τοῦλάχιστον τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος του πικροτέρας.

Καὶ ὁ Γάστῳν τρέπεται εἰς θωπείας, εἰς ἀτελευτήτους διαβεβρωσμοὺς πρὸς τὴν σύζυγόν του. Δὲν λείπει πλέον ἀπὸ πλησίον τῆς, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, τὴν ἐξορκίζει νὰ ζήσῃ.

— Ἰωάννα, Ἰωάννα μου φιλάτῃ, λέγει αὐτῇ, πάσχεις, καὶ πάσχεις ἐξ αἰτίας μου! Μὲ εἶδες περὶλυπον καὶ υπέλαβες σεαυτὴν τῆς θλίψεώς μου παρκαίτιον ὄχι, ὄχι μὴ πιστεύω τοιαῦτα. Ἡ εὐτυχία μου μετ' ἔσθ' ἀγνώμονα· δὲν ἤξευρα οὔτε νὰ τῆς

ἐκτιμήσω, οὔτε νὰ τὴν φυλάξω· Ἰωάννα, συγχώρησέ με καὶ ζήθι!

Ἡ Κ. Μαλλὰν ζητεῖ νὰ τὸν καθησυχάσῃ. Τὸν εὐχαριστεῖ, ὅτι ἦτο δι' αὐτὴν πάντοτε ἀγαθός, προσεκτικός, ἀφωσιωμένος· θλίβει τὴν χεῖρά του φιλιώσ· ἀλλ' ὅταν ἐν ὀνόματι τῆς εὐτυχίας του, τὴν ἱκετεύει νὰ ζήσῃ, ἀπαντᾷ μόνον, δύσπιστον καὶ θλιθερὰν μειδιῶσα. Καὶ ὅμως, ἀπέναντι τῶν τρυφερῶν παρακλήσεων τοῦ Γάστωνα, διαβουκολεῖται πάλιν ὑπὸ τῆς ἐλπίδος εὐτυχῶν ἡμερῶν. Ἐπιθυμεῖ τοσοῦτον νὰ ζήσῃ πλησίον του καὶ διὰ τοῦ ἔρωτός του! καὶ ὁ θάνατος φαίνεται αὐτῇ τοσοῦτον τρομερός!

— Ἔστω λοιπόν! θέλω δοκιμάσει, ἀπαντᾷ ἡ Ἰωάννα· ἀλλὰ μὴ ἀπατηθῆς, φίλε μου, εἶναι ἀπλὴ δοκιμὴ καὶ ὅταν πᾶσης πλέον ἀγαπᾷ με, θ' ἀποθάνω. Θέλω ἀποσυρθῆ τῆς εἰμαρμένης σου, εἰς ἣν εἶμαι βεβαία ὅτι θέλω φέροι μόνον δυστυχίας, καὶ θέλω εὐλογῆσαι τὸν Κύριον, ἐὰν ἡ τελευτῆ μου σὲ δώσῃ τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἤθελες γνωρίσει ἄνευ ἐμοῦ, καὶ τῆς ὁποίας εἶσαι κατὰ πάντα ἄξιος.

Ἰδὼν ἐπανερχομένην εἰς τὴν ζωὴν τὴν ὑποταγμένην ἐκείνην γυναῖκα, τὴν ὁποίαν εἶδε παρὰ τὸ σιωπηλὸν καὶ αἰώνιον χεῖλος τοῦ τάφου, ὁ Γάστων ἐπλήσθη ἀφάτου γοαῶς. Εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν μετὰ ζέσεως, καὶ ὠρκίσθη εἰς ἑαυτὸν νὰ λάβῃ γενναϊότητα. Ἠπάτησε τὴν Ἰωάνναν, ἠπάτησε καὶ ἑαυτὸν. Ἐθεάτο τὴν σύζυγόν του μετὰ τὴν μέθην τῶν μικρῶν ὑπαρχόντων ἐπὶ τῶν. Ἐθαύμαζε τὴν μορφήν της ὡς νὰ ἔδλεπαν αὐτὴν μετὰ πολυχρόνιον ἀπουσίαν, ἢ κατὰ πρῶτον ἐνόμισε τὴν καρδίαν του ἱατρομένην, καὶ ὅτι νέος ἔρως, ἀπῆλλαγμένος τῶν τρικυμιῶν ἀνεγεννᾶτο ἐν αὐτῇ. Εὐρεν, ὅτι ἡ ζωὴ, ὅτι ἡ φύσις ἦσαν ὠραῖαι. Καὶ ἡ Ἰωάννα βλέπουσα τὴν μεταβολὴν ταύτην τὴν ὁποίαν τοσοῦτον χρόνον ἐπόθει, ἐπελάθετο τῆς ὀδύνης της. Ἡ ἀσθένεια ἔπαυσε πάραυτ' ἢ ὑγεία τοῦ σώματος ἐπανερχετο πᾶσον ταχέως ὅταν ἡ ψυχὴ δὲν ὑποφέρει! Παιδίον εὐπιστον, γυνὴ ἀγαπῶσα, ἤλπισε πάλιν εἰς τὸ μέλλον, καὶ ἀρέθη εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις καὶ ἀμυβλαίας ἀγάπης. Καὶ ὅταν, καθημένη ἐπὶ τοῦ δώματος ὑπερ ἐπλήρουσαν ποταμαλῆαι καὶ ἔψαλλον τὰ πτενὰ εἰς τὸ φύλλωμα, καὶ ἀπέναντι ἐξετείνοντο ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα, ἔδλεπε τὸν Γάστων μειδιῶντα εἰς τὸ πλευρὸν της.

— Ὡ! φίλε μου, ἔλεγεν, εἶμαι εὐτυχής! ναι, ὑπέφερα σκληρῶς βλέπουσα σὲ ὑποφέροντα, μετενόουν ὅτι ἐνέδωκα εἰς τὸν ἔρωτά μου, σήμερον δὲν ἔχω πλέον λύπην, δὲν ὑποφέρω πλέον. Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ὅτι με διεφύλαξε τὴν ζωὴν. Θέλω νὰ ζήσω καὶ δὲν ζητῶ ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρὰ τὴν εὐτυχίαν σου! Θὰ ἔχῃς ἴσως καὶ ἄλλας δυστυχεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ θέλεις μὲ εἰπεῖ τὰς θλίψεις σου, θέλω τὰς ἀνακουφίσει, καὶ ἂν δὲν τὸ κατορθώσω, θέλω κλαίει μετὰ σοῦ.

Οἱ μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν τῆς Κ. Μαλλὰν μῆνες παρελθόντα ταχεῖς καὶ εὐτυχεῖς, ὡς τὸ ἔαρ νέων ἐρώτων. Διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς

Ἰωάννης, ὁ Γάστων ἐπεχείρησε νὰ ἐργάζεται, καὶ ἡ εἰρήνη ἐφάνη ἐπανελθοῦσα εἰς τὸν οἰκίσκον τῆς Ἰωελίας. Ἀλλ' ὁ δαίμων ὅστις εἶχεν ἤδη καταθλίψει τὸν Γάστων, ἠγρύπνει ἕτοιμος νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς λείας του. Ἀνωρθῶθη ἐκ νέου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀόρατος πάντοτε καὶ ἀκατάβλητος. Ὁ Γάστων ἀπώθησεν αὐτὸν ῥωμαλαίως. Ἀλλ' οὗτος εἰσέδου εἰς τὴν φαντασίαν του, εἰς τὴν διάνοιάν του, εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἐνεσταλάχθη εἰς ὅλον τὸ εἶναι του. Βεβιασμένος νὰ συνάψῃ ἐκ νέου τὴν πάλιν, ὁ Γάστων ἐρρίφθη εἰς τὴν κονίστραν ῥιψοκινδύνως, ἐπάλαισεν ὅλαις δυνάμεσι, μετὰ γενναϊότητος, μετὰ τῆς πυρετώδους καὶ ἀπληπισμένης ἐνεργείας τοῦ ψυχρόραγοντος, παλαίοντος πρὸς τὸν θάνατον. Ἀλλ' ἐὰν αἱ ῥωμαλαῖαι τῶν φύσεων δύνανται νὰ καταβάλλωσι τὰς ὑλικὰς δυσκολίας, νὰ περιφρονήσωσι τοὺς φθονερούς, νὰ συντρίψωσι τοὺς ἰσχυρούς, ν' ἀψηφήσῃν πάντα κίνδυνον καὶ νὰ καταγελοῦσι τοῦ θανάτου, τὴν ἀνίαν, ὅμως τὸ δεινὸν τοῦτο, ὑπερ γενναῖαι ἀπὸ τὴν ἀπραξίαν, καὶ τὸν πύθον σταδίου ματαιωθέντος, δι' ἔλλειψιν ὑπολήψεως κοινωνικῆς εἰς ἣν ὁ παθὼν εἶχεν ἀξιώσεις, τὸ ἐν τοῦτο τὸ ἀδυσώπητον, ὑπερ φέρομεν ἐντὸς μας ἀκατάσχετον, ἀσίγηστον, τὴν ἀνίαν, λέγομεν, οὐδεὶς δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι κατέβαλλεν, καὶ οἱ ἰσχυρότεροι ἠπτήθησαν ὑπ' αὐτῆς. Μόνοι, οἱ φίλοι τῆς σκιάς καὶ τῶν λεπτολόγων σπουδῶν, τῶν ὀμάλων χαρῶν καὶ τῶν ἐνδομύχων ἀγαλλιάσεων, δύνανται νὰ στέρξωσι τὴν μονότονον καὶ βρωμῶδη ἐκείνην τάξιν, τοὺς στενοὺς ἐκείνους καὶ ἀταράχους ὀρίζοντας. Τὰ ἀσθενῆ φυτὰ αὐξοῦνται καὶ θάλλουσιν ὑπὸ τὴν σκίαν καὶ εἰς ἀμυροσφαίραν χλιαρὰν· ὁ λέων ὠρεῖται εἰς τὸ κλωβίον του, ὁ ἀετὸς ἀποθνήσκει, ἀποπνιγείς εἰς τὴν εἰρκτὴν του.

Πεσὼν δις, ὁ Γάστων ὡμολόγησε μετ' ἀπογνώσεως τὴν ἡττάν του. Ἐνώπιον τῆς ἀδυναμίας του ταύτης, ἀνέκρινεν ἑαυτὸν· διὰ τίνας ἐσπουδασμένης σκληρότητος ἔσωσε τὴν Ἰωάνναν ἀπὸ τὸν θάνατον, ἵνα καταδικάσῃ αὐτὴν εἰς ὀδύνας. Ἐτυπτε τὸ στῆθος του, κατηράσθη τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, καὶ εἶτα, πεσὼν γονυκλινῆς ἐζήτει κραυγάζων ἐκ βάρους ψυχῆς, ἔλεος καὶ εὐσπλαγγνίαν. Ὁ Θεὸς ἐλέησεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐρώτισε. Τὸ ἄλγος αὐτοῦ τὸ γνωρίζει, προσέρχεται ἐκ τῆς πληθώρας, καὶ τῆς κρατήσεως τῆς ἰκμάδος, ἐκ τῆς νοσητικῆς ἀπραξίας, ζωῆς ἀσκόπου, ἰδιοτήτων φλογερῶν καὶ ἀνοησιῶν. Ὑποφέρει ὅτι εἶναι ἀφανής, ὅταν ἕκαστος προτέμνεται τὸν αὐλακὰ του, καὶ μεγαλύνεται. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς οἰκογενειακῆς θέσεώς του, τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ γένος του, καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, δὲν δύναται ἄρα ν' ἀνίξῃ νέαν ὁδὸν διὰ τῆς ἐργασίας του, διὰ τῆς εὐφυΐας του, καὶ μηδὲν παρ' οὐτινος δῆποτε ἀπαιτῶν. Ἐνώπιον πραγματικοῦ σκοποῦ, δὲν θέλουν τὸν ἐμποδίσαι οὔτε μέριμναι, οὔτε ἀγρυπνίαι, οὔτε κόπος. Ἡ σπουδὴ τῶ ἀρέσκει. Ἡ περιουσία αὐτοῦ τε καὶ τῆς γυναικὸς του τῶ ἐπιτρέπουσι νὰ ζήσῃ, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Πικρισίους, βίον ἀπῆλλαγμένον ὑλικῶν πραγμα-

σολήσεων, θέλει ἀναχωρήσει, θέλει γίνεαι συγγραφεύς. Ἀντὶ τῆς διπλωματίας καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ κυβερνᾶν θέλει ἀντικαταστήσει τὴν ἱστορίαν, τὰς τέχνας, τὴν φιλολογίαν. Τὰ διακαῆ πολιτικὰ ζητήματα ἀρμόζουσι πρὸ πάντων εἰς τὸ φιλοπράγμον αὐτοῦ ἦθος. Πιστὸς εἰς τὰς ἀρχάς του, θέλει ὑπερσπισθῆ διὰ τοῦ καλάμου τὰ συμφέροντα, ἅπερ οἱ πρόγονοί του ὑπεστήριξαν διὰ τοῦ ξίφους. Ἔσται ὁ υἱὸς τῶν ἔργων του· ἀνοίξει εὐρὸ στάδιον εἰς τὴν φιλοδοξίαν του, καταστήσει εὐτυχῆ τὴν Ἰωάνναν. Δὲν εἶναι τοῦτο ὄνειρον, εἶναι πραγματικότης καταληπτῆ. Εὐρὸ τὸ φάρμακον τῶν δεινῶν του. — Ἰάθη.

Καὶ πὺ κίμα του καταπρὸνεται ἤδη, τὸ μειδίημα ἐπανθεῖ εἰς τὰ χεῖλη του· ὁ νοῦς του ὑπολογίζει, ἐξετάζει, διατάσσει τὰ σχέδιά του· ἡ καρδίκα του ὑπολέγει ὕμνον εὐγνωμοσύνης. Ἡ Ἰωάννα ἐσώθη.

Ἄλλ' ὄχι, πάρωρος ἢ ἴσως. Ἡ Κ. Μαλλὰν ἠκολούθησεν ὄραν πρὸς ὄραν, κρυφίως, τὴν πρόδον τῆς νόσου, ἥτις τὸ δεύτερον ἤδη κατέλαβε τὸν Γάστων. Εἶδε τοὺς ἀγωνάς του καὶ τὴν ἀπόγνωσίν του. Τὸ πᾶν τετέλεσται. Εἶναι ὁ κακὸς δαίμων τῆς εἰμαρμένης αὐτοῦ. Ἐνόσω θὰ ζῆ, θὰ ὑποφέρει αὐτός· ἀλλ' ἀποθανούσης, τούναντιον, τὸ μέλλον θέλει μειδιάσει ἀκόμη πρὸς τὸν Γάστων. . . Τὴν ἀγαπᾷ βεβαίως, ἀλλ' εἶναι νέος, θὰ περηγορηθῆ ὁ μαρκεῖων θέλει τὸν δεχθῆ πλησίον του, ὁ ἄσπτος υἱός, ἐπιστρέφων, εὐρίσκει πάντοτε ἀνοικτὰς τοῦ πατρὸς τὰς ἀγκάλας, τὰ χεῖλη αὐτοῦ πάντοτε ἕτοιμα νὰ συγχωρήσωσι. Θέλει ἐπανακτῆσει ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας τὴν ἀπολωσθεῖσαν θέσιν του, ὑποκείμενον ὄλων τῶν σκληρῶν ἀλγηδόνων του. Κάλλιον ἦτο δι' αὐτὴν βεβαίως ν' ἀποθάνῃ, ἀλλ' ὁ Γάστων δὲν τὸ ἠθέλησεν. Ἄλλ' εἶναι ἀκόμη καιρός. Ὁ πόντος εἶναι εὐρύχωρος καὶ βαθύς· δὲν προδίδει τὰ μυστικά, ὅσα εἰς αὐτὸν ἐμπιστεύεται τις. Ἡ Ἰωάννα θέλει ἀπέλθει μετὰ τῆς Μάρθας εἰς ἀκτὰς ἀπωτέρας· μόνη θέλει ἐκτελέσει τὸ ὀλέθριον σχέδιόν της καὶ οὐδεὶς γνώσεται τὸ αἶτιον τοῦ θανάτου της. Ἀμαρτίαν καὶ ἔγκλημα ἴσως πράξει, ἀλλ' ὁ Πανάγαθος, ὁ ἐτάζων τὰς ὀδύνας τῆς ψυχῆς, συγχωρήσει αὐτὴ τὴν ἀμαρτίαν. Καὶ ἡ ἔξαψις τῆς ἀφοσίσεως ἐκφλέγει τὴν φαντασίαν της. Καὶ αὐτὴ μελετᾷ, μελετᾷ ἐπίσης· ἐπὶ μακρὰς ἡμέρας τὴν ὑστάτην ἀπόφασίν της. Ἦδη τὰ πάντα εἶναι ἀπορρασιωμένα. Τὴν εὐρίαν ἀπέργεται.

Ὅταν ὁ Γάστων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ Κ. Μαλλὰν ἐκάθητο παρὰ τὴν ἐστίαν, γαλιναῖα καὶ σύνουος Ἦτο ψίχος, ἡ γυνὴ ἤρρισε νὰ πίπτῃ, ἡ νύξ ἐπῆλθεν. Ἡ Ἰωάννα ἐρρίπτε τελευταῖον βλέμμα εἰς τὰ μέρη αὐτὰ, ὅπου ὑπῆρξε τοσοῦτον εὐτυχής· ἔλεγεν αὐτοῖς αἰώνιον χάρη. Ὁ Γάστων τείνει εἰς αὐτὴν τὴν χεῖρα, ἡ χαρὰ ἐκλάμπει ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἔχει ἀπόρρητόν τι, ὅπερ θέλει τῆς ἐκμυστηρῆθῃ βραδύτερον, ἀλλ' ἡ εὐτυχία των εἶναι διὰ παντὸς ἠσφαλισμένη. Καὶ ὁμιλεῖ μετὰ ζέσεως, μετὰ παροϊθήσεως. Ἡ Ἰωάννα ἀκούει ἐκπληττομένη

καὶ ἐλπίζουσα. Ἐκλονίσθη, θέλει ὑποχωρήσει ἐκ νέου καὶ περιμενεῖ. Ἀλλὰ πρὸς τί ἡ νέα αὐτῆ ἀναβολή; παρελθὸν, οὐ νεαρά εἰσέτι ἡ μνήμη, τῆ συγχωρῆσι ν' ἀφεθῆ εἰς τὴν ἀπάτην; Ἐν τάχει πάλιν πρέπει νὰ ἐπανελθῇ εἰς τὴν ἀπόφασίν της, καὶ τότε δὲν θέλει ἄραγε ἐκλείψει ἡ γενναϊότης; Σήμερον, ἡ ἀπόφασίς της, εἶναι σταθερά, εἶναι ἀμετάκλητος. Καὶ, μετ' ἀφάτου γλυκύτητος, ὁμιλεῖ τοῦ Γάστωνα περὶ τοῦ μέλλοντός του, τὸν συμβουλεύει, ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἐκείνῃ συγκινήσει, εἰς ἣν ὑπέχει ἡ λέξις παντὸς αἰσθανομένου ἐγγίζοντα τὸν θάνατον. Ὁ Γάστων μόλις τὴν ἀκούει, κατεχόμενος ὅλος ὑπὸ τῶν λογισμῶν του καὶ ἀπέχων πολλὸ τοῦ νὰ προῖδῃ τὸ μέλλον αὐτὸ δυστήχημα. Ἡ ἐσπέρα προβαίνει. Ἡ Κ. Μαλλὰν δὲν ἀποφασίζει, δὲν δύναται ν' ἀποσυρθῆ. Κρατεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς· ἄνευσις ἐπὶ τοῦ Γάστωνα· δὲν ὁμιλεῖ πλέον, οἱ λυγμοὶ ἤθελον πνίξει τὴν φωνὴν της. Ὡ! ὅταν μέλλῃς νὰ χωρισθῆς πῶς ἡ καρδία σου συντρίβεται, πῶς τὸ μέτωπόν σου καταπίπτει ἐν ἀπελπισίᾳ! πῶς τὸ βλέμμα σου θέλει νὰ πλησθῆ ἐκ τῆς θέας τοῦ φιλάτου ὄντος, ἵνα χαράξῃς τὴν προσφιλεῖ μορφήν του εἰς τὴν μνήμην! Μεθύσκεσαι θεώμενος τὸ πρόσωπον τοῦτο, ὅπερ δὲν ἐθαύμασας ἰκανῶς, τὴν κόμην αὐτὴν, τὴν ὁποίαν εἰσοσάκεις ἠσπασθῆ; καὶ τὰ καθέκαστα ἐκείνα, ἅπερ μόλις μεχρὶ τοῦδε περτηρήσας. Ἀκούεις τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἣν ἤκουες κατὰ πᾶσαν ὄραν, καὶ τῆς ὁποίας κάλλιον ἤδη αἰθάνεσαι τὸ θέλητρον ὄλον. Ὡ! δὲν ἦτο κάλλιον νὰ μὴν γνωρίζωμεθα, νὰ μὴν ἀγαπώμεθα ποτὲ, ἀφοῦ πρέπει μίαν ἡμέραν νὰ χωρισθῶμεν!

Τέλος, ἡ Ἰωάννα ἐγείρεται. Πλησιάζει τὸν Γάστων, αὐτὸς μὲν τὴν ἀσπάζεται ἐλαφρῶς εἰς τὸ μέτωπον, αὐτὴ δὲ τὸν ἐναγκαλίζεται ἐν σπασμωδικῷ ἐναγκαλισματι.

— Πάσχεις, Ἰωάννα; τί ἔχεις;

— Ὄχι, ἀποκρίνεται ἡ Ἰωάννα, ἀλλ' ὁ κακὸς αὐτῆς καιρός, ἡ γυνὴ αὐτῆ, ὅπου βλέπομεν κατὰ πρῶτον, μὲ ἐνοχλεῖ. Αὐρίον δὲν θέλω πάσχει πλέον.

— Θάρρει, ἀπάντησεν ὁ Γάστων; θάρρει Ἰωάννα μὰς ἀναμένει εὐτυχία!

Καὶ ἡ Κ. Μαλλὰν ἀποσπάται νενεκρωμένη ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀνδρός της καὶ μακρύνεται.

Ἐπαυσε νὰ πίπτῃ γυνὴ, ἡ νύξ εἶναι ζοφερὰ· σιωπῆ βαθυτάτη βασιλεύει εἰς Ἰωελίαν. Ἡ Ἰωάννα ἀγρυπνεῖ παρὰ τὴν ἐστίαν, ὠχρὰ, ἐρυθροῦς ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς ἀϋπνίας, ὠραία δι' ὄλης τῆς ὠραϊότητος της, ὠραία ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς καλλονῆς ἣν ἠ ἀφῆρεσεν ἡ λύπη. Αἱ ἐτοιμασίαι τῆς ἀναχωρήσεως ἐγένοντο κατὰ τὴν ἡμέραν. Ἡ Μάρθα εἰδοποιήθη. Τὸ περιώμιον καὶ ῥπέτασος τῆς Κ. Μαλλὰν κείνται πλησίον της. Βλέπει τὴν ὄραν. Τῇ φαίνεται ὅτι ὁ χρόνος σπεύδει τὴν πορείαν του. Ἐνίοτε ἡ κεφαλὴ της κλίνει, καὶ βαρῦς ὕπνος βαρύνει τὰ βλέφαρά της. Βλέπει εἰς τὰ ὄνειρά της τὸν Γάστων καθήμενον πλησίον της,

τὴν ἀγαπή, εἶναι εὐτυχεῖς. Ἀλλ' ἐξυπνᾶ αἰφνιδίως καὶ ἀνακηδῶσα τὴν κατέλαβε τὸ ψῦχος, τὸ ψῦχος ἐκεῖνο ἐξ οὗ παγώνει ἡ ψυχὴ, ἐτοίμη νὰ ἐκκλείψῃ. Τρομερὰ νύξ καθ' ἣν ἡ Ἰωάννα ὑπέστη μακρὰν ἀγωνίαν!

Σημαίνει ἡ τετάρτη ὥρα ἡ Κ. Μαυλλὰν βλέπει πρὸς τὴν πεδιάδα πανταχοῦ σκότος. Ἐξέρχεται βραδέως καὶ ἀθουρώως τοῦ θαλάμου της, σταματᾷ ἔμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος τοῦ Γάστωνος, γονυπετεῖ καὶ προσεύχεται. Ἀποτείνει πρὸς τὸν ἀγαπώμενον σύζυγον, δι' ἃν ὑπάγει νὰ προσφέρῃ εἰς ὀλοκώτωμα τὴν ζωὴν της, τὸν πανύστατον ἀσπασμόν. Κατερχομένη, ἐφίστησι τὸ βῆμα εἰς ἐκάστην βαθμίδα, τὰ γόνατά της δὲν τὴν κρατοῦν, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δρυφράκτου, θλίβει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της, διὰ νὰ καταστείλῃ τοὺς παλμούς της. Ὑπερβαίνει τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας, ἀμαξα περιμένει αὐτὴν εἰς τὴν ὁδόν. Ἀναβαίνει μετὰ τῆς Μάρθας καὶ ἀπειρηκυῖα ἐκ τῆς πάλης ἐκείνης, πίπτει καταβεβλημένη, χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν, χωρὶς νὰ χύσῃ ἓν δάκρυ.

Ἦτο καιρὸς θλιβερὸς χειμῶνος, σπάνιος εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Τὰ δένδρα κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, ἐφαίνοντο ὡς λευχεύονα φάσματα εἰς αὐτὴν κίνησιν τῆς ἀμάξης ἐδίκε ζώην. Ἡ γῆ, σκληρυνθεῖσα ὑπὸ τοῦ παγετοῦ, ἐκρότει ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων. Πολλὰκι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ὁ ἥλιος διέσχισεν τὰ νέφη, τὰ καλύπτοντα τὸν ὀρίζοντα, ἀλλ' ἡ ἀκτίς αὐτῆ δὲν εἰσέδου εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἰωάννας.

Ἡ πορεία διήρκεσεν ἄρα ἓνα αἰῶνα, ἡ μίαν ὥραν; Ἡ Κ. Μαυλλὰν ἠγόει Ἀλλὰ τὸ ἐσπέρας δέκα λεύγας μακρὰν τῆς Γενούας, ἐσταμάτησεν, ὄχι εἰς ξηνοδοχεῖον, ἀλλ' εἰς πτωχὴν τινα καλύβην ἀπέχουσαν τῆς ὁδοῦ. Ἀπέπεμψε τὸ ὄχημα καὶ τὸν ἀμαξία ἐπιστρέφοντα εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἀφεῖς διέταξε τὰ δέοντα εἰς τὴν Μάρθαν, ἐμακρύνθη μόνη, μόλις τὰς ἰκεσίας τῆς γραίας τροφοῦ, εἰδοποιούσα ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ μίαν μόνον ὥραν.

Ἡ Ἰωάννα ἔλαβε τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ κῆνες ὑλάκτουν εἰς τὰς παρακειμένας ἀγροικίας, καὶ ἄνεμος ἕξῃς καὶ παγετώδης ἔπνεεν ἐπὶ τῆς κόμης της.

Ἀνερέχθη μετὰ κόπου εἰς βράχον τινὰ ἐφ' οὗ ἐγείροντο ἐρείπια. Ἡ τετραγαμῆ θαλάσσα συνετρίβετο εἰς τοὺς πόδας της, βρέχουσα αὐτοὺς διὰ τῶν ἀφρῶν της. Ἡ Κ. Μαυλλὰν πολλὴν ὥρας ἀφέθη νανουρίζομένη ὑπὸ τῆς οἰμωγῆς τοῦ ὑψηλοῦ ἐκεῖνου ἄλγους, ὅπερ ἔδοκε ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν ἰδίαν θλίψιν. Ἐθεώρει ἀπότοπος τὰ κῆματα ἐκεῖνα ἅτινα ἔμελλον ἐντὸς ὀλίγου νὰ τὴν καταπίουν. Φωναὶ μυστηριώδεις προσεκάλουν αὐτὴν νὰ ριφθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον. Ὁ θόρυβος τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων ἐπλήρουν αὐτὴν ἀγρίας τινὸς μέθης. Ἡ σελήνη ἐκρύβη ὀπισθεν τῶν νεφῶν λεπτός τις ὄμβρος διεπέρα αὐτὴν μέχρις ὀστών καὶ ἐπάγωνε τὰ νενεκρωμένα μέλη της. Ἀδιάφορος, ἀναίσθητος εἰς πάντα σωματικὸν πόνον, ἀνεπόλει τὸ παρελ-

θόν, τὴν νεότητά καὶ ἐνεθυμείτο τὴν μητέρα της, τὸν γηραιὸν πατέρα της, πεσόντα ἀνδρείως εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, διελογίζετο περὶ τοῦ Γάστωνος περὶ τοῦ μέλλοντός του.

— Δὲν ἔχω πλέον τι νὰ πράξω ἐπὶ τῆς γῆς, εἶπε τέλος, πρέπει ν' ἀναχωρήσω.

Ἐπεσε γονικλῆς ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς πέτρας, καὶ ἐκεῖ, ἐνώπιον τῆς ἀπεράντου ἐκείνης θαλάσσης ἣτις μετ' ὀλίγον θὰ τὴν καταπῆρῃ ὡς ὁ καταδικασμένος εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἰκρίωματος τοῦ θανάτου, εἶπε τὴν τελευταίαν της προσευχὴν.

Καὶ ὅταν ἐτελειώσεν, ἠγέρθη, ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ ἐκραύγασε

— Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου!

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΡΤΕΝΣΙΑ.

Ἰπάρχουσιν ὀνόματα καὶ συμβάντα, τὰ ὅποια αὐτὴ αὐτῶν ἡ ἐπιστημὴ φαίνεται ὑπεξαιρούσα τῆς συγχρόνου ἱστορίας, καὶ τὰ ὅποια ἀναμένουσιν, οὐχὶ τὴν ἐκτίμησιν, ἀλλὰ τὴν δέουσιν αὐτῶν καθέρονσιν, ἐποχῆς συναισθησεως καὶ ὀριμότητος μεταγενεστέρως. Τὸ καθ' ἡμᾶς, συμβουλευόμενοι μόνην τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἠθέλαμεν ἀρκεστῆ γράφοντες ἐν ταῦθα τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα. ΟΡΤΕΝΣΙΑ ΒΩΑΡΝΑΙ' ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς ὀφείλομεν εἰς τὰς ἀναγνωστρίας ἡμῶν γεγονότα, καὶ ἐπειδὴ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐπαινον ἀπαρτίζουσιν, ἀνάγκη νὰ προχωρήσωμεν.

Ἡ Ὀρτενσία τοῦ Βωαρναί, βασίλισσα τῆς Ὀλλανδίας, ἀκολούθως δούκισσα τοῦ Σαυιλέου, ἐγεννήθη εἰς Παρισίους τὴν 10 ἀπριλίου 1783, ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ἣ κατῴκει, εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, κατὰ τὴν ὁδὸν Γρενέλ, ἡ κυρία Ρενωδὲν, θεία τῆς μητρὸς αὐτῆς, Ἰωσηφίνης Τασσέρ τῆς Παγερίας, ἣτις εἶχεν ἔλθει εἰς πρῶτον γάμον μετὰ τοῦ ὑποκόμητος Βωαρναί, καὶ ἣτις ἐπομένως κατέστη αυτοκρατορὶσσα καὶ βασίλισσα τῆς Ἰταλίας.

Ἐτη τινὰ βραδύτερον, κατὰ τὸ 1787, διγονοῖς τινὸς ἀναφυσίσης μετὰ τῆς κυρίας Βωαρναί καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἡ Ἰωσηφίνα, τὴν ὁποίαν ἡ μάμμη αὐτῆς ἐπεθύμει νὰ ἐπανίδῃ, ἀνεχώρησεν εἰς Μαρτινίαν, συνεπιφέρουσα καὶ τὴν θυγατέρα της, παιδίον ἔτι. Κατὰ τὴν ἀπαίσιον ταύτην ἐποχὴν οἱ μαῦροι τῆς Μαρτινίκας ἀνεκέρυττον ἀναφανδὸν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀνακτῆσωσι τὰ φυσικὰ αὐτῶν δίκαια, ἀναπόφευκτος δ' ἐφαίνετο τρομερὰ τις καὶ προσεχὴς κρίσις. Οὕτως ἐσπέραν τινὰ, αἱ κραυγαί. *Hiir!* εἰς τὰ ἄπια! διαδίδουσιν ἐν τῇ τῆς Ἰωση-

φίνης κατοικία τὴν ταραχὴν καὶ τὸν θόρυβον πυροβόλων ὅπλων ἐκπυρσοκροτήσεως τὴν προειδοποιούν περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτὴν κινδύνου ὁρμα πρὸς τὴν κοιτίδα, ἐν ἣ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐκοιμάτο, ἀρπάζει τὸ παιδίον, τὸ περικαλύπτει διὰ σαλίου τινὸς, ρίπτεται ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ τρέχει, ἡμίγυμνος σχεδὸν, μέχρι τοῦ λιμένος, ὅπου γάλλος τις πλοίαρχος, οἰκτεῖρας αὐτὴν, συγκαταναεῖ νὰ τὴν δεχθῇ ἐν τῷ πλοίῳ του.

Οὕτω λοιπὸν ἡ κυρία Βωαρναί ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους περὶ τὰ τέλη τοῦ 1790, καὶ κατῴκησεν εἰς τὸ *Ξηνοδοχεῖον τῶν Ἀστωριῶν*, κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀνζού — Σαιντ — Ὀνοραί. Καὶ δὴ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, αἱ αἰτιάσεις τὰς ὁποίας ὁ ὑποκόμητος ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε κατὰ τῆς γυναικὸς του διεσκηδάσθησαν ἀπέναντι τῆς ἀξιοπροποῦς καὶ πλήρους εὐλακρυνίας δικαιολογήσεως αὐτῆς, καὶ ποτὲ ἡ μικρὰ Ὀρτενσία δὲν διῆλθεν εὐτυχεστέρως τῶν τὴν διαλλαγὴν ταύτην ἀκολουθησασῶν στιγμῶν ἀλλ' ὅμως βραχεῖα ὑπῆρξε, φεῦ! ἡ διάρκεια αὐτῶν διότι, ἡ μὲν μήτηρ ἐσύρθη εἰς δεσμοτήριον, ὁ δὲ πατὴρ εἰς τὴν λαιμητόμον. Μόνη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς μείνασα, ἡ Ὀρτενσία βεβαίως ἤθελεν εὔρεθῃ ἄνευ τινὸς συντηρήσεως μέσου, πάσης τῆς περιουσίας τῶν γονέων της εἰς ἀπόθεσιν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαχθείσης, ἂν ἡ κυρία Ὀλστεῖν, παλαιὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ γείτων τῆς κυρίας Βωαρναί, καὶ γεννώμενα ἰδοῦσα τὰ δύο ταῦτα παιδιά, δὲν μετεπέμπετο αὐτὰ παρ' αὐτῆς, συμπαθήσασα, καὶ δὲν ἐδαψίλευεν αὐτοῖς, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ φυλακῇ διακρατήσεως τῆς μητρὸς αὐτῶν, τὰς πλέον ἐγκαρδίους περιποιήσεις. Αἱ πρῶται αὐταὶ τῆς τύχης δοκιμασίαι ἐθωράκισαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν νέαν Ὀρτενσίαν κατὰ τῶν συμφορῶν, αἵτινες ἐπέπρωτο νὰ τὴν κατακλύσουν μετὰ ταῦτα.

Ἀνακτησαμένη τέλος τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἡ Κυρία Βωαρναί εἰσήγαγε τὴν θυγατέρα της ἐν τῷ ὄνομαστί τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ ἐν Αἰαίρ παρθεναγωγείῳ, διευθυνομένῳ τότε ὑπὸ τῆς κυρίας Καμπάν, ἐνῶ ὁ Εὐγένιος εἰσήγη παρὰ τινι Κ. Βερδιέρῳ παιδαγωγῷ, οὗ τὸ κατὰ τὴν ἰδρυτο εἰς Σαλλιώ. Μῆνας τινὰς ὕστερον, ἡ κυρία Καμπάν ἐπεφορτίσθη νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὰ δύο παιδιά, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν μετ' οὗ πολὺ ἐγένετο κυρία Βοναπάρτου. Ἐν τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος ἀγνοίᾳ αὐτῶν, τὰ τέκνα ταῦτα μεγάλην ἔδειξαν λύπην μαθόντα ὅτι ἔμελλον νὰ περιπέσωσιν εἰς χεῖρας μητριοῦ. Καὶ ἡ μὲν Ὀρτενσία διέμεινεν εἰς Ἁγιον Γερμανὸν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὁδοιπορίας τῆς κυρίας Βωαρναί, κατὰ τὸ 1796, εἰς Ἰταλίαν, ὅπου συνήνησεν τὸν ἀνδρα αὐτῆς, ἀρχιστρατηγὸν ἀναδειχθέντα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὁ δὲ Εὐγένιος, καὶ τοι τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ μόλις ἄγων, ἠκολούθησε τὸν μητριοῦν ἐν μοίρᾳ ὑπασπιστοῦ.

Ἀπὸ τῆς παρὰ τῇ κυρίᾳ Καμπάν ἀφίξεως αὐτῆς, ἡ Ὀρτενσία εἶχε μάθει νὰ συνέχῃ τὴν φιλίαν τῶν νέων αὐτῆς φίλων ἐκεῖ εὔρε τὴν σύντροφον ἐκείνην (Φυλλάδιον 3. τόμ. ΣΤ').

νῆν τοῦ βίου της, τὴν νεάνίδα Κοσελέτην, ἣτις, ἀκολούθως, κατέστη ἡ ἀναγνώστριά της, καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην ἐγκάρδιον φίλην, τὴν νεάνίδα Ἀδελαΐδα Ὠγουέ, ἀδελφὴν τοῦ ἀτυχοῦς στρατάρχου Νεῦ, ἣτις, συζευχθεῖσα τῷ Κ. Βρόκω, κατέστη κυρία τῆς τιμῆς ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῆς, ὅτε ἐγένετο Βασίλισσα τῆς Ὀλλανδίας.

Μετὰ τὰ συμβάντα τῆς 18 Ὀμικλώδους, ἡ Ὀρτενσία ἐξῆλθε τοῦ Παρθεναγωγείου, καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἐχωρίσθη τῆς μητρὸς αὐτῆς. Κατῴκησεν εἰς Τουίλερίας. Καὶ ἐνῶ περὶ αὐτὴν, τοσοῦτω νέαν εἰσέτι, ἐδόμῳν ἀρτισυστάτου αὐλῆς αἱ ἡδυπάθειαι καὶ οἱ κρότοι, ἐνῶ ὑπερεπληροῦτο ἐκ τῆς δόξης τοῦ πρώτου Ἰπάτου, οὐδὲν αὐτῆ τῶν φιλοπόνων αὐτῆς ἔξεων καὶ διαναπαυμάτων μετέβαλε.

Καὶ ἤδη ἡ θυγάτηρ τῆς Ἰωσηφίνης ἐπεζητεῖτο εἰς γάμον παρὰ πάντων τῶν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διαπρεπόντων ἐπὶ πλοῦτῳ καὶ ἐπιστημότητι· ἀλλ' αὐτὴ ἠρηνήσατο πρὸς πάντας τὴν χεῖρά της. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ναπολεὼν, ὅστις ὡς ἴδιον υἱὸν ἐθεώρει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λουδοβίκον, ἐν σχεδὸν ἀνέθρεψεν αὐτὸς, μεγάλως ἐπεθύμει νὰ τῷ δώσῃ εἰς γάμον τὴν προγονὴν αὐτοῦ, σκοπῶν ὅστε τὰ ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννηθησόμενα τέκνα, ἐξίσου ἀγαπητὰ εἰς τὴν καρδίαν του, νὰ υἱοθετηθῶσι παρ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐνώσει δὲ ταύτῃ, ἡ πολιτικὴ ἴσως καὶ ἡ ἀναλογία ἦτο τὸ κινεῖν μᾶλλον ἢ τὰ κρῖα αἰσθημάτων τῶν δύο νέων. Ὅπως δὴ ποτε, ὁ γάμος οὗτος ἐτελέσθη τὴν 7 Ἰαννουαρίου 1802, τῇ πρώτῃ τῆς πρώτης ὥρας, ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν Τουίλεριῶν, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πρώτου Ἰπάτου, Ἰωσηφίνης, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν δύο ἐτέρων ὑπάτων, Καμβασερὲ καὶ Λεβρουν. Καὶ ὁ μὲν Λουδοβίκος Βοναπάρτης ἦγε μόλις τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος αὐτοῦ, ἡ δὲ Ὀρτενσία μόλις τὸ δέκατον ὄγδοον· καὶ ὅμως ὁ σύνδεσμος οὗτος, καὶ τοι ἀναλογώτατος κατ' ἐπιφανείαν, οὐδὲν ἦττον ἐπέπρωτο νὰ κατασταθῇ, διὰ τὴν κυρίαν Λουδοβίκου πρὸ πάντων, πηγὴ ἀένναος θλίψεων, ἐξ ὧν παρεμυθεῖτο πράττουσα τὸ κατὰ δύναμιν ἀγαθόν. Καὶ δὴ εἰς ταύτης τὰς παρακλήσεις καὶ ἰκεσίας, ἐν ταῖς πρώταις τῆς αὐτοκρατορίας ἡμέραις, ὁ Ἀρμάνδος Πολινιάκ, ὁ μαρκήσιος τῆς Ριβιέρας καὶ ὁ στρατηγὸς Λαζόλαι, καὶ οἱ τρεῖς ἐνοχοποιηθέντες ἐν τῇ συνωμοσίᾳ τοῦ Γεωργίου Καδουδάου καὶ εἰς θάνατον καταδικασθέντες, τῆς ζωῆς ὑπῆρξαν χρεώσται.

Ἐκ τοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ναπολέοντος γάμου αὐτῆς, ἡ κυρία Λουδοβίκου ἔσχε πρῶτόν τινα υἱόν, καὶ ἀκολούθως δεῦτερον βαπτισθέντα ὑπὸ τοῦ Πάππα Πίου τοῦ Ζ'. μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς τοιοῦτου. Μέχρι δ' ἐκείνου τὰ δύο ταῦτα παιδιά ἦσαν προωρισμένα εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ αυτοκρατορικοῦ θρόνου· μέλλον ἀναμφιλέκτως λαμπρὸν ῥυχ ἦττον ὅμως ἡ Ὀρτενσία, καὶ ἐν τῇ τόσῳ ταχεῖα ταύτῃ τῆς τύχης προόδῳ, διέμεινεν ἡ αὐτὴ αἰ αυτοκρατορικῆς ἐκείνης πομπῆς, εἰς τὰς γοητείας τῶν ὀπείων καὶ αὐτῆ τοῦ Ναπολέοντος ἡ μεγαλοφυΐα 8.

ἠδουπαθῶς ἀφίετο βυθίζομένη, εἰς κενόν ὅτε ἡ δόξα του τοσοῦτον ὀλίγην ἀνάγκην αὐτῶν εἶχε, τὴν εὖρον πάντοτε μετρίοφρονα, ἀπαθῆ, καὶ κολάζουσαν, διὰ τῆς ἀφελείας τῆς ψυχῆς αὐτῆς, τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῇ ἐξωτερικὴν ἐκείνην μεγαλειότητα.

Κατὰ τὸ 1806, ὅτε ἡ τύχη ἀνύψωσε τὸν Κ. Λουδοβίκον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ὀλλανδίας, ἐγκαρδίων λύπην ἠθάνθη καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὕψωσιν τῆς, οὐδὲ τὸ ἔκρυψε, διότι ἠνυχάζετο ν' ἀποχωρισθῆ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς μητρὸς τῆς. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀναχώρησις τῆς συνωδούθη ὑπὸ ἀγαθοεργίας· ὁ Κ. Μοντμορενσύ εἶχεν ἐπικλεσθῆ τὴν παρὰ τῷ αὐτοκράτορι μεσιτείαν αὐτῆς ὑπὲρ τῆς κυρίας τῶν Γεσβρών, ἣν ὁ Φουσὲ εἶχεν ἀπελάσει τῶν Παρισίων. Ἡ Ὀρτενσία πορεύεται εἰς Σαίν — Κλουδ, ἐκτίθησιν ἐνώπιον τοῦ Ναπολέοντος τὴν ἄκραν τραχύτητα τοῦ ὑπουργοῦ, ὅστις εἶχεν ἀποδιώξει τῆς πατρίδος αὐτῆς γυναῖκα ὑπερβᾶσιν τὸ ὀγδοηκοστὸν τέτατον τῆς ἡλικίας τῆς ἔτος, ἄπορον, καὶ τελευταῖον γόνον τοῦ Δουγουεσκλίνου· ὁ Ναπολέων θαυμάσας, τῇ ἀποκρίνεται·

— Γράψετε ἀμέσως εἰς τὸν Κ. Μοντμορενσύ ὅτι, ὅχι μόνον ἡ κυρία τῶν Γεσβρών δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρίσιον, ἀλλ' ὅτι, ὡς μόνη τοῦ Δουγουεσκλίνου ἀπογόνῳ, τῇ χορηγῶ ἐπὶ τοῦ ταμείου μου σύνταξιν ἐξακισχιλίων φράγκων, μὲ προκαταβολὴν ἐνὸς ἔτους. Τὸ κατ' ἐμὲ, θὰ γράψω περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς ἀστυνομίας.

Πολύροτος ἐνδειξις σεβασμοῦ ἀποδοθεῖσα παρὰ τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὴν πατριωτικὴν ἰκανότητα, ἣτις πρέπει πάντοτε ν' ἀνταμειβεται ὅταν καὶ ὅπου δῆποτε ἀπαντᾶται.

Ἐν τούτοις, κατὰ τὸν Μάιον τοῦ 1807, ἐν Ὀλλανδίᾳ, ἡ μεγαλύτερα ἐξ ὧν δύναται νὰ πληγώσῃ τὴν καρδίαν μητρὸς συμφορὰ, ἐπέσκηψεν ἐπὶ τῆς βασιλείας· — ὁ πρωτότοκος αὐτῆς υἱὸς ἀπέβιωσε. Ποτὲ δὲν εἶδαν τὴν Ἰωσηφίναν ὑπὸ μεγαλητέρῃς θλίψεως καταληφθεῖσαν. Εἰς ἕκαστον δάκρυ τῆς θυγατρὸς τῆς διαζυγίου ἐνεφάνετο ἀπειλή. Ἀδύνατον ἦθελεν εἶσθαι εἰς ἡμᾶς νὰ περιγράψωμεν ἐπαξίως τὰς φυσικὰς χάριτας τοῦ παιδίου τούτου. Ἡ σατανικὴ κακεντρέχεια, ἣτις ἠκολούθησε τὸν Ναπολέοντα καὶ μέχρι τῶν ἀγνωστῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων, ὀρμηθεῖσα ἐκ τῆς ἠθικῆς ὁμοιότητος ἣτις ὑπῆρχε μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ νέου βασιλόπαιδος, ἀναπτύσσοντος ἥδη εὐστάθειαν χαρακτῆρος, καὶ καρδίας ἀνερπηφάνειαν, ἐχάλκευσε συκοφαντίαν ἄτιμον, ἣ μᾶλλον τοσοῦτον παράλογον καὶ μωρὸν, ὥστε ἀνάρμοσον κρίνουσιν καὶ νὰ τὴν ἀναίρεσωμεν. Οὕτω πολλάκις συνέβη εἰς τὸν Ναπολέοντα νὰ μεριδιᾶσθαι εἰς τὸ μέλλον τῆς Γαλλίας, θεωρῶν τὸ παιδίον τούτο. Ἡμέραν τινὰ ἐπιστρέψας ἀπὸ τινὲ ἐπιθεώρησιν, εἶχεν ἀποθέσει ἐπὶ τινος ἔδρας ἐν τῷ γραφείῳ του τὸν πῖλον καὶ τὸ ξίφος αὐτοῦ. Ὁ μικρὸς πρίγκιψ, εἰθισμένος εἰς τὰς θωπείας τοῦ θεοῦ του, ὅστις τὸν ἄφινεν εἰς ὅλα

νὰ ἐγγίξῃ, περὶ τὸ τελαμῶνα περὶ τὸν τράχηλόν του, θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸν μικρὸν ἐκεῖνον περιφρονῶν πῖλον, ὅστις καταβάνει μέχρι τῶν ὤμων του, καὶ ἀρχίζει νὰ βαδίζῃ μετὰ πολλῆς τῆς σοβαρότητος ὀπισθεν τοῦ αὐτοκράτορος, κρούων διὰ τῆς φωνῆς του, τὴν ὁποῖαν προσπαθεῖ νὰ χονδρύνῃ, τὸ ρρρᾶν πλᾶν πλᾶν, εἶδος ῥυθμοῦ βηματισμοῦ τινος τῶν ἐπιλέκτων τῆς παλαιᾶς σωματοφυλακῆς. Πιχάδοζον ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἡ παιδιὰ αὐτὴ εἰς τὸν Ναπολέοντα, ὅστις ἐνηγκαλίσθη μετὰ στοργῆς τὸν μικρὸν θορυβοποιόν.

Ἡ βασίλισσα ἐγκατέλιπε τὴν Ὀλλανδίαν ὡπως ζητήσῃ, οὐχὶ παραμυθίαν, διότι ποία εἶναι ἡ μήτηρ ἡ παραμυθουμένη εἰς τὴν στέρησιν τοῦ τέκνου αὐτῆς; ἀλλ' ἀνακούφισιν τοῦλάχιστον τινος τῆς σπαρακτοῦσας αὐτὴν ἀπογνώσεως. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Κωτερέτου, ὅπου διὰ τῶν ἀγαθοεργιῶν τῆς κατέστησεν ἑαυτὴν λατρευτὴν, ὡς εἰς πάντα τὰ μέρη ὅσα ἐλάμβανον τὴν εὐτυχίαν νὰ τὴν ἔχωσι. Καὶ διατὶ νὰ μὴ ἀγαπᾶται, νὰ μὴ λατρεύεται; Μὴ στρατευσίμου, λυτρουμένη, δὲν ἀπέδιδεν εἰς τοὺς κόλπους τῶν οικογενειῶν τῶν, μὴ πτωχὰς δὲν ἐπροικοδοτεῖ κόρας; Οὐδέποτε, ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτῆς, ἡ συκοφαντία εὖρε λαβὴν, καὶ διότι ἀναμφιβόλως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ εἶχε πολλὴ συκοφαντηθῆ, καὶ διότι, ὡς εἶτις καὶ ἄλλος, ἐγνώριζε πόσα ψεῦδη δύναται νὰ ἐπινοήσῃ τὸ μῖσος πρὸς βλάβην ἐχθροῦ. Ἐνθ' ὅσως ἀπεστρέφετο τὰς κατ' ἄλλων κακολογίας, συνέβη ἡμέραν τινὰ ὥστε μία τῶν Ὀλλαδῶν αὐτῆς κυριῶν νὰ καταλαλήσῃ γυναικῶν τινων, τὰς ὁποίας ἐδέχετο εἰς τὴν αὐλήν, χαρακτηρίζουσα αὐτάς ὡς φρονούσας τὰ τοῦ πρίγκιπος Ὁράνζ καὶ στασιαστικὰς· ἀλλ' ἡ βασίλισσα τῇ ἀπεκρίθη ψυχρῶς.

— Κυρία, εἶμαι ξένη ἐνταῦθα πρὸς ὅλας τὰς φατρίας· πάντα δέχομαι ἐξίσου καλῶς, διότι ἀγαπῶ νὰ φρονῶ τὸ καλὸν πάντων, καὶ ἐντύπωσιν δυσάρεστον κατ' ἐκείνων μόνον λαμβάνω ὅσοι μοι λέγουσι τὸ καλὸν τῶν ἄλλων.

Ἡ στιγμή τῆς διαζεύξεως τοῦ αὐτοκράτορος ἠγγίζεν ἐν τούτοις, καὶ ἡ γενναϊότης τῆς Ἰωσηφίνης ἐμελλε νὰ ὑποπέσῃ εἰς δοκιμασίας. Αἰσθανομένη δὲ ἡ αὐτοκρατορίσσα ὅτι ἐμελλε νὰ λάβῃ τῶν παραμυθιῶν τῆς θυγατρὸς τῆς ἀνάγκην, ὅπως ὑποστῇ τὴν τρομερὰν πληγὴν, ἣτις ἐπέκειτο ἐπ' αὐτὴν καὶ τὴν οικογένειαν αὐτῆς, τὴν ἀνεκάλεσε πλησίον τῆς. Διότι, ἀπαξ τῆς Ἰωσηφίνης ἐκπεσοῦσας τοῦ πρώτου θρόνου τοῦ κόσμου, οὐδεμία εἰς τοὺς ἐκγόνους αὐτῆς ἔμενε πλέον ἐλπίς τοῦ ν' ἀναβῶσιν αὐτόν. Καὶ μὲλα ταῦτα, ἐν ταῖς θλιβεραῖς ἐκείναις συζητήσεσι, αἵτινες παρεσκευάσαν τὸ μέγα τοῦτο συμβεβηκός, οὐδεμία σκέψις πρὸς ἀναβολὴν αὐτοῦ, οὐδεμία λέξις ὅπως συγκρατήσῃ τὸ στέμμα τοῦτο ὅπερ διέφευγεν τὰ τέκνα αὐτῆς, ἐξῆλθε τοῦ στόματος τῆς Ὀρτενσίας. Ἡ εὐγένεια τῆς θυσίας ἐξισώθη τῷ μεγέθει αὐτῆς· ἀλλ' ἐπίσης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ἀναγκαιότερα τῇ μητρὶ ἢ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καταστάσα, ἄλλως τε ἐπὶ μᾶλλον καὶ

μᾶλλον φθειρομένης τῆς ὑγείας τῆς, ἀπεχωρισθῆ τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ Λουδοβίκος αὐτὸς οὐχ ἤττον ἐπεθύμει τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦτον. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ὀξείαι καὶ παντοδαπαὶ θλίψεις συσσωρευθεῖσαι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς βασιλείας, κατηνάλωσαν τὴν ὑγείαν αὐτῆς καὶ ἔφερον εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τῆς.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1813, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Αἰξ, ἐν Σαβοῖᾳ, ἀφείσα τὰ τέκνα τῆς εἰς Μαλμαίζόν, ἃν καὶ τοιοῦτοι ἀποχωρισμοὶ ἀνέκαθεν ὑπῆρξαν δι' αὐτὴν φροντίδων καὶ φόβων ἀφορμαί.

Ἐκεῖ προΐαν τινὰ μετὰ τὸ πρόγευμα, τῇ 10 Ἰουνίου, ἡ βασίλισσα ἀναβαίνει ὄχημά τι μετὰ τῶν κυριῶν τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν ὠραῖον τοῦ Κρεζῶ καταβράκτην, δύο λεύγας ἀπέχοντα τοῦ Αἰξ. Μετ' ὀλίγον κατεβαίνουν τοῦ ὄχηματος καὶ πλησιάζουσι πρὸς τὸν ὑπὸ τῶν ὕδατων τοῦ χειμάρρου κινούμενον μύλον. Ὅπως ἕμως ἴδωσι καλῆτερον, ἀπητήτετο νὰ περάσωσι ἐπὶ σάνιδος τινὸς συνεχούσης τὰς δύο ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, μικροῦ μὲν, κατεργημένου ὅμως μετὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς. Ἡ βασίλισσα ἐλαφρὰ ὡσεὶ νύμφη, μόλις ψαύει τὴν κινήτην ταύτην γέφυραν, καὶ εἰς τὴν ἀντίπεραν ἤδη ὄχθην εὐρίσκειται ἡ κυρία Βρόκου τὴν ἀκολουθεῖ, ἀλλ' ὀλισθήσασα πίπτει εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ γίνεται ἀφανής. Μόνη ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς ἄλλης ὄχθης, ἡ βασίλισσα ὀξείαν ἀφίνει κραυγὴν, μὴ φροτιζούσα δὲ ἡ περὶ τῆς φίλης τῆς, ἀφαιρεῖ τῶν ὤμων αὐτῆς τὸ σάλινόν τῆς, τὸ ρίπτει εἰς τὸ βάραθρον, κρατοῦσα τὴν μίαν ἄκραν, καὶ προσκαλεῖ κραυγάζουσα ἐκείνην, ἣτις δὲν δύναται πλέον νὰ τῇ ἀποκριθῆ. Καὶ τοὶ δὲ τῆς γεφύρας παρασυρθεῖσας, ἡ βασίλισσα μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς τῆς ρίπτεται πρὸς τὴν ἑτέραν ὄχθην καὶ καλεῖ βοήθειαν. Πανταχόθεν φθάνουσι. Φοβηθέντες τὴν κατάστασιν τῆς ἀποναρκώσεως εἰς ἣν εἶχεν ὑποπέσει ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀπαγάγωσιν, ἀλλ' ἐκείνη.

— Ὄχι, ἀνέκραξε, δὲν φεύγω ἀπὸ ἐδῶ.

Καθήσασα δὲ παρὰ τοὺς πόδας δένδρου τινός, κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας τῆς τὰς ὁποίας βρέχει μὲ τὰ δάκρυά τῆς, καὶ οὔτε δύναμιν, οὔτε ἐλπίδα ἔχουσα πλέον, ἐπανκλαμβάνει μὲ φωνὴν διακεκομμένην,

— Θεέ μου! εἰς τί σ' ἔπαισα διὰ νὰ μὲ παιδεύῃς τοσοῦτον σκληρῶς! μὴ δὲν ἤμην ἤδη, Θεέ μου, ἀρκετὰ δυστυχῆς;

Τέλος, μετ' ἀνηκούστους ἀγῶνας, κατῶρθωσαν ν' ἀνεύρωσι τὸ σῶμα τῆς κυρίας Βρόκου, ἄμορφον ἤδη πτώμα.

Ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ ἡ ἀπόγνωσις τῆς βασιλείας· ἡ ὁδὸν αὐτῆς ἀλλαγῆ δὲν εὖρε παραμυθίαν παρὰ εἰς νέας ἀγαθοεργίας. Ἐπανελθούσα εἰς Αἰξ, ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἠδύνατο κάλλιον νὰ καθιερώσῃ τὴν μνήμην τῆς φίλης τῆς ἢ ἰδρύουσα νοσοκομεῖον ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν προσέγγισιν τῶν συμμάχων, τῷ 1814, ἐπορεύθη εἰς Ναβάρραν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς αὐτοκρατορίσσης ἀνεψίας τῆς. Ἐκεῖ δὲ γυνὴ τις

ἐπίσημος, ἡ Κυρία Κολινιέρ, προσῆλθεν εἰς αὐτὴν ἰκετεύουσα ὅπως μεσιτεύσῃ ὑπὲρ τινος ἀνεψιοῦ τῆς, τοῦ Κ. Σαρέττου, ἐκπεσόντος τοῦ βαθμοῦ τῶν φρουρῶν τῆς τιμῆς, καὶ ἐνοχοποιηθέντος εἰς τὴν κατὰ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ κινήθειαν δίκην, ὡς ἐπιβουλεύοντων τὴν ζωὴν τοῦ Κ. Φιλίππου Σεγύρου, τοῦ συνταγματάρχου τῶν καὶ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Ὀρτενσίας, ὁ νέος οὗτος ἀξιωματικὸς διέφυγε τὸν διὰ τουφεκισμοῦ θάνατον.

Ἰπάρχει θεαμὰ τι ὕπερ λυπεῖ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐπαναστατεῖ τούτο δὲ εἶναι τὸ βλέπειν διαρπαζομένην τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα· οὐδενὸς ἡ καρδία ἐθλίβῃ ὅσον ἡ τῆς Ὀρτενσίας ἐπὶ τῇ συμφορᾷ ταύτη. Τῇ 28 Μαρτίου, ἡ γυνὴ τοῦ στρατάρχου Νεῦ ἦλθε νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς Τουίλεριὰς, τὴν πρώτην τῆς πρώτας ὡραν. Ἡ βασίλισσα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σερουττί κατοικίαν τῆς μὲ ἐκφρασίαν φυσιογνωμίας, πάντῃ ξένην αὐτῇ μέχρις ἐκείνου· τὸ πᾶν εἶχε τελειώσει.

— Ἀνήκουστος ἀνὰδρῆ, καὶ ἀγένεια, ἀνέκραξεν αὐτῇ εἶναι πιστευτὸν; Ἀναχωροῦν! ἐγκαταλιμπάνουσι τὴν Γαλλίαν καὶ τὸν αὐτοκράτορα!... ὦ! ἐν ταῖς κρίσιμοις περιπτώσεσι μόναι αἱ γυναῖκες ἔχουσι θάρρος. Ἀφοῦ ἡ τύχη μᾶς ὕψωσε τόσον, καὶ ἡ εἰμαρμένη ὀλοκλήρου λαοῦ ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἡμετέρας, δὲν εἶναι καθήκον ἄρα γε τὸ νὰ κρατηθῶμεν ὅσον ὑψηλὰ μᾶς ἔθεσεν ἡ τύχη;

Καὶ ἡ βασίλισσα ἐπανέλαβε τότε εἰς τοὺς περὶ αὐτὴν ὅτι εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὴν Μαριάν-Λουίζαν.

«Ἀδελφὴ μου, ὀφείλετε νὰ μάθετε ὅτι ἀφίνουσα τοὺς Παρισίους, ἐκμηδενίζετε τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀποβάλετε μὲν ἀφ' ἐνὸς τὸ στέμμα σας, καταστρέφετε δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸ ἡμέτερον».

Ἄλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας τῇ ἀπεκρίθη, — Ἐδικόν μου δὲν εἶναι τὸ σφάλμα· τὸ συμβούλιον οὕτως ἀπεφάσισε, ὁ ἀρχισφραγιδοφύλαξ διίσχυρίζεται ὅτι δὲν δύναμαι ἄλλως νὰ πράξω.

Ἡ Ὀρτενσία δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστελῇ μεριδιᾶμα οἴκου. Τῇ ἐπαύριον, εὐρίσκειτο εἰς Ναβάρραν παρὰ τῇ μητρὶ αὐτῆς.

Τῇ 2 ἀπριλίου, ἡ Ἰωσηφίνα καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς προσεκληθῆσαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Μαλμαίζόν — « Ἄν δὲν προτιμᾶτε, προσέθηκε, νὰ δεχθῆτε τὴν ἐπίσκεψίν μου εἰς αὐτὴν τὴν Ναβάρραν » — Ὅσα κολακευτικῆ, τοσοῦτω καὶ εὐγενῆς ἦν ἡ αἴτησις αὐτῆ.

Ὁ μονάρχης ἐγνώριζεν ἐκ φήμης πάσας τῶν δύο τούτων ἡγεμονίδων τὰς ἀρετάς, καὶ μεγαλητέραν τοῦ εὐτυχίαν ἐνόμιζε τὸ νὰ τὰς γνωρίσῃ παρὰ τὸ νὰ τὰς προστατεύσῃ, ἀλλ' ἡ Ὀρτενσία ἀπεποιήθη. Βεβαίως τὸ δυσχερέστερον δὲν εἶναι πάντοτε τὸ εἰς τὸ ἑαυτοῦ καθήκον ὑπέικειν, ἀλλὰ τὸ ἐκλέγειν, μεταξύ δύο καθηκόντων ἐπίσης σπουδαίων. Μεταξὺ δύο αὐτοκρατορισσῶν τεθειμένη, τῆς μὲν μητρὸς αὐτῆς, τῆς δὲ κυριάρχου τῆς, ἡ Ὀρτενσία οὐδῶς ἐδίστασε, διότι ἐκ τῶν πρώτων ἐπέσβευσεν

ἔτι ἡ θέσις αὐτῆς ὄριστα παρὰ τῆ μάλλον ἀξιοθρηνήτω, ἀλλ' ἐπορεύθη εἰς Ραμβουλλίε, ὅπου ἡ Μαρία-Λουίζα διεκράτειτο. Ἀλλ' ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἀποφασίσαντος τὴν εἰς Βιέννην ἐπάνοδον τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς, ἡ Ὀρτενσία ἐπανῆλθεν εἰς Μαλμαίζον, ὅπου τὴν προσεκάλεσε ἡ ὀδύνη τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἀπαρμυθῆτου διὰ τὴν δυστυχίαν τοῦ Ναπολέοντος.

Τοιαύτη δὲ ἦν ἡ συμπάθεια καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ διαφέροντος, ἔπει ἐνέπνευσε πρὸς πάντας τοὺς ξένους ἠγεμόνας ἡ εὐγενὴς τῆς θυγατρὸς τῆς Ἰωσήφινος διαγωγή, ὥστε ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀποχωρήσωσι τῆς οἰκογενείας τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ νὰ τῆ ἀσφαλίσωσιν ἀνεξάρτητον τύχην· ἀλλ' ὅμως ἀπέκρουσαν αὐτὴ γενναιοφρόνως τὸ προνόμιον τοῦ νὰ μὴ ἴναι, ὡς οἱ λοιποὶ, δυστυχῆς. Ποιοὶ δὲ λόγοι τὴν ἐπεισαν νὰ δεχθῆ, κατὰ τὸ 1814, τὰ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Φοντενεβλώ ἀπονεμηθέντα αὐτῇ ὀφέλη, συνθήκης, δι' ἧς συνεκροταίτο τὸ δουκάτον τοῦ Σαιν-Λαίου;—Τὸ μέλλον τῶν τέκνων αὐτῆς, ἀντικείμενον προσφιλῆς τῶν φροντίδων τῆς.

(Ἀκολουθεῖ).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΚΑΙ Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ.

Κατὰ τὸ 1614, εἰς Τολέδον, ἐντὸς μικροῦ δωματίου, περιέχοντος μίαν κλίνην, σκίμποδάς τινας, πῖλον πτεροφόρον, ἐν πιστόλιον καὶ ἐν ξίφος, ἀνηρημένα εἰς τὸν τοίχον, ἀνῆρ τις κομῆτης καὶ δασύν ἔχων τὸν πώγωνα, κάτισχνος δὲ καὶ συντετριμμένος ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἐκάθητο πλησίον τραπέζης χωλινοῦσης τὸν ἕνα πόδα, κεκαλυμμένης ἐξ ἐπιστολῶν καὶ φυλλαδίων. Οὗτος ἦν ὁ δὸν Μανουὴλ Σερβάντης, φροντιστῆς ὢν τότε τοῦ στρατοῦ Φιλίππου τοῦ Γ'. χάρις εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Φερνάνδεζ δὲ Κάστρο, Κόμητος τοῦ Λέμου. Ἡ θέσις αὐτῆ τὸν ἐμπόδιζεν ἀκριβῶς μόνον ἀπὸ τοῦ ν' ἀποθανῆ τῆς πείνης.

Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς τοῦ Δὸν-Κιχώτου, περὶ μόνου τοῦ βιβλίου του μεριμνῶν, ἐθεώρει ἑαυτὸν τότε τὸν εὐτυχέστερον τῶν θνητῶν. Εἶχε λάβει πρὸ μικροῦ πέντε μεταφράσεις αὐτοῦ εἰς ὅλας τῆς Εὐρώπης τὰς γλώσσας, καὶ εἶχεν ἐνώπιόν του τριάκοντα ἐπιστολάς, ἐν αἷς οἱ ἐνδοξότεροι συγγραφεῖς τῆς Γερμανίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας, τὸν παρέβαλλον πρὸς τὸν Ὀμηρον, τὸν Οὐίργιλιον, τὸν Ὀβίδιον.

Λησμονῶν ὅτι ἐτρῆεν ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ ὅτι δὲν ἐπρογέθη, περιεβάλλετο ὑπερηφάνως τὸν μανδύαν του, ἐθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς πεπκαλιωμένης σπάθης, ἥτις τὸν ὑπερέττειν εἰς τὴν μάχην τῆς Ναυπάκτου (1), καὶ ἔβη μεγάλα διὰ τοῦ κοι-

(1) Ὁ Σερβάντης Σακσένδρα ἐγεννήθη τὸ 1547,

τῶνός του, ὡς εἰ ὤδευσεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασοῦ.

Μετ' οὐ πολὺ γυνὴ τις εἰσήλθε, εὐεῖδης εἰσέτι, εἰ καὶ πάσχουσα καὶ τεθλιμμένη.

— Ἄκουσε, Κατερίνα, ἰδοὺ ἡ δόξα μας! ἐκράυγασεν ὁ ποιητῆς, ρίπτων τῆ δόνα Σερβάντου (ἦτον ἡ γυνὴ του) τὴν εὐγενῆ λείαν του ἐξ ἐπιστολῶν καὶ βιβλίων.

— Ἡ δόξα μας; ἀπήντησεν ἡ σενιόρα, στρέψασα ἐνδᾶκρυς τοὺς ὀφθαλμούς της, λαμπρὸν νόμισμα, τοῦ ὁποῦ ἰδοὺ τὸ ἀντίπτωτον.

Καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν σύζυγόν της τρεῖς νέας ἐπιστολάς. Ἡ πρώτη ἦτο τοῦ ἐκδότου του ἐκ Μαδρίτης, εἰδοποιούντος, ὅτι δὲν ἠγόραζον πλέον τὸν Δὸν Κιχώτον, ἡ δὲ νὰ τὸν χλευάζωσι, καὶ ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῷ ἔμεινε χρεώστης 2,000 βρακίων, ἔλλείψει τῶν ὁποῦν ὑποχρεοῦτο νὰ κλείσῃ τὸ βιβλιοπωλεῖόν του.

— Τυφλὴ καὶ ἀγνώμων πατρίς! εἶπεν ὁ Σερβάντης, πίπτων ἀθύμως ἐπὶ τινος ἔδρας. Μὲ μετέφρασαν καὶ μ' ἐθαύμασαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, μὲ καταγωνρίζουσι καὶ μὲ χλευάζουσι εἰς τὴν ἰδίαν μου πατρίδα! — Ὅποια ἀνταμοιβὴ διὰ τὸ χυθὲν αἷμά μου εἰς δέκα πεδία τῆς μάχης καὶ τῆς αἰχμαλωσίας μου εἰς τοὺς Ἀφρικανούς.

Διὰ τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς ὁ Κόμητος τοῦ Λέμου, τὸν προειδοποιεῖ ὅτι οἱ ἐχθροὶ του τὸν κατεμήνου ὡς καταχρώμενον τὰ δημόσια χρήματα, καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς παρ' ὀλίγον νὰ τῷ ἀρκιρέσῃ τὴν ὑπηρεσίαν, δι' ἧς ἐπορίζετο τὰ ἑξῶδά του.

— Καὶ ἄλλος κτύπος τοῦ Ζωῖλου μου Ἀβελλενέδα! εἶπεν ὁ ἄρματωλὸς (ἰδάλγος) ὑψῶν τοὺς ὤμους καὶ ἀνοίγων τὴν τρίτην ἐπιστολήν.

Ἐγραψε ταύτην ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ὅστις τὸν ὑπεχρέου ἢ νὰ πληρώσῃ, ἢ ν' ἀδείασῃ τὴν γωνιά.

— Ἰδοὺ διατὶ ἐμβαίνο μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, εἶπεν ἡ σενιόρα, ἐρυθρὰ ἐκ τῆς αἰσχύνης· οἱ παντοπῶλοι προειδοποιηθέντες, μὲς ἀνοῦνται πᾶσαν πίστωσιν. Εἶναι ἀνάγκη, ἐνδοξὲς ἄνερ, προσέθηκε προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ, νὰ προγευματίσῃς μὲ τὴν ἐσχορωδιωμένην αὐτὴν κόχην τοῦ ἄρτου.

Ἀδιάφορον τοῦτο εἰς τὸν στρατιώτην τῆς Ναυπάκτου, εἰς τὸν συγγραφεὴ τοῦ Δὸν-Κιχώτου. Δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν, εἰμὴ τὴν λήθην τοῦ ἀριστουργήματος του, καὶ ἐσκόπει μόνον εἰς τὸ ν' ἀναδείξῃ αὐτό.

— Εὐρον! εὐρον! ἐφώνησεν αἰφνης, μετὰ σκέ-

εἰς τὴν χώραν τῆς Νέας Καστίλλας. Ἀσπασθεὶς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῶν Βενετῶν εἰς Κύπρον, ὅπου ἠττήθησαν οὗτοι. Παρευρέθη ἀκολούθως εἰς τὴν μάχην τῆς Ναυπάκτου καὶ τὸ 1572 εἰς τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἐκστρατείαν. Ἀπέθανε δὲ πένθης καὶ ἄθυμος εἰς τι μοναστήριον, τὴν 23 Ἀπριλίου 1616, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν καθ' ἣν ἐκπεύετο ἐν Ἀγγλίᾳ λαμπρῶς ὁ Σακσπῆρος.

ψιν λεπτῶν τινων . . . Θέλω καταναγκάσει τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὸν βασιλέα της εἰς τὸ νὰ ἐνασχοληθῶσι περὶ τοῦ ἱππότου τῆς Μάγρης.

Ἡ γυνὴ του τὸν ἐβλεπε χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσῃ, τὴν ἐναγκαλίσθη μὲ εἰδός τι παραφορᾶς καὶ ἐκάθησε νὰ ἐργασθῆ, κοκκαλίζων συγχρόνως τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου του.

Δύο ἤματα, δύο τε νύκτας ἐτρῆεν ὁ κάλαμός του ἐπὶ τοῦ χάρτου. Δὲν ἐσταμάτησεν εἰμὴ διὰ νὰ διαβρήγνυται γελῶν καὶ νὰ χορεύῃ ἀπὸ χαρὰν, ὡς νὰ εἶχεν ἀνακαλύψῃ Καλλιφρονίαν τινά.

Τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ ταῦτα, ἡ ἀνώνυμος σάτυρα, (pamphlet) τοῦ Βούσκα-πιε ἐξεδίδετο εἰς φῶς εἰς Μαδρίτην, καὶ ἐπροκάλεσε τὴν πώλησιν τριακοσίων ἀντιτύπων τοῦ Δὸν-Κιχώτου, ἐντὸς 48 ὥρων.

Πῶς διεπράχθη ἡ μεταβολὴ αὕτη; Ὅτὰ τὸ μάθωμεν ἀμέσως ἀπὸ τὸν Κόμητα Λέμον, ὅστις εἰσέρχεται καταπῆς καὶ αὐστηρῶς εἰς τοῦ προστατευομένου του.

Ὁ Σερβάντης κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ἐργασίας, ἐκεῖτο εἰς τὴν κλίνην. Ἡ γυνὴ του καταβείσα τὴν κινήσαν της, ἐγείρεται περιχαρῆς, βλέπουσα ἐρχόμενον τὸν μεγαστάνα.

— Φίλε, εἶπεν οὗτος, προσφέρων τὸ βαλάντιόν του εἰς τὸν συγγραφεὴ, φύγε τάχιστα, πρὶν σὰς συλλάθωσιν οἱ ἀγροαῖοι.

— Νὰ μὲς συλλάθωσι! κραυγάζει ἡ δόνα Κατερίνα μετὰ τρόμου.

— Ναι, ἐδημοσιεύθη εἰς Μαδρίτην φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον θὰ φέροι τὴν τελείαν καταστροφὴν σου, δακνύει ὅτι ὁ Δὸν-Κιχώτος εἶναι σάτυρα αἱματηρὰ ὅτι ὑπὸ τὰ ὄνόματὰ ἠρώων πλαστῶν ραπίζεις τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας καὶ τοὺς πρώτους μεγαστάνας τῆς αὐτῆς.

— Αἱ! ἡ σάτυρα αὕτη ἔκαμε κρότον; ἐρωτᾷ ὁ ποιητῆς ῥεμβῶς καὶ εἰρωνικῶς, ἀπὸ τῆς παλαιοκλίνης του.

— Τοῦ διαβόλου κρότον! Τὴν ἀρπάζουν ἀπὸ χεῖρα εἰς χεῖρα, ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ τῆς Ἀγίας Ἐρμυδάνδης.

— Καὶ ἀνταρῆγουσιν εἰς τὸ βιβλίον διὰ νὰ παραβάλωσι τὰ λεγόμενα;

— Βεβαίωτατα! καὶ αὐτὸ ἴσα, ἴσα, ἐπροκάλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ σὲ συλλάθω.

— Ἄριστα! εἶπεν ὁ Σερβάντης, τέλος πάντων ἐπέτυχον! ὅταν ὁ Δὸν Κιχώτος ἦτο καλὸν μόνον σύγγραμμα, δὲν κατεδέχοντο νὰ τὸ φυλολογήσω. Γίνεταί κακὴ τις πράξις καὶ ὅλοι τὸ ζητοῦν. Δὲν λείπεται πλέον εἰς τὸν συγγραφεὴ του παρὰ τὸ μαρτύριον, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης. Ἄς ἔλθουν λοιπὸν νὰ μὲ ρίψουν εἰς τὰ σιδηρά. Εἰγὼ ἔγραψα τὸν Βούσκα-πιε.

— Σὺ; λέγει ὁ Λέμος, ἐννοῶν τὴν ἀπελπισίαν τοῦ φίλου του. Τότε ἡ σάτυρα αὕτη δὲν εἶναι παρὰ ψεῦδος, καὶ ἠμπορῶ νὰ σὲ σώσω φανερόνως τὰ πάντα εἰς τὸν βασιλέα.

— Φυλάξου, κραυγάζει ὁ ποιητῆς! Ὅτὰ μὲ ρίψῃς

πάλιν εἰς τὸ σκότος μὲ τὸ βιβλίον μου! Ἄρῃσέ μας κ' ἐμὲ καὶ τὸ βιβλίον μου, ν' ἀποκτήσωμεν τὴν φήμην διὰ τοῦ σκανδάλου καὶ τῆς καταδρομῆς. Δὲν εἶναι οὔτε ἰδικόν μου οὔτε ἰδικόν σου σφάλμα, ἐὰν τὸ ἔγκλημα ἐπιτυγχάνει καλῆτερον παρὰ τὴν εὐφύαν.

Ὁ κόμητος ἐθαύμασε τὸν ὑψίφρονα τοῦτον χλευασμὸν καὶ ὑπεσχέθη νὰ τηρήσῃ σιωπὴν.

— Ὅταν ὅλη ἡ Ἰσπανία, εἶπεν, ἀναγνώσῃ τὸν Δὸν Κιχώτον, τότε θὰ ἴναι καιρὸς ν' ἀποδειχθῇ ὅτι εἶναι ἀριστούργημα! . . .

Τὸ αὐτὸ ἐσπέρας ὁ Σερβάντης ἐφυλακίσθη εἰς τὰς εἰρηκτὰς τοῦ Τολέδου.

Ἄλλ' ἡ τύφλωσις τοῦ κοινοῦ καὶ τὸ μῖσος τῶν ἀντιζήλων του ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότερα τοῦ δόλου τῆς μεγαλοφυΐας του. Μετὰ τινῶν ἡμερῶν περιέργειαν, ἀπέρριψαν τὸν Δὸν Κιχώτον εὐρίσκοντες αὐτὸν ἀβλαβῆ καὶ ἄκακον. Ὁ δὲ Ἀβελλενέδας ἐδημοσίευσεν δεῦτερον μέρος τοῦ ἱππότου τῆς Μάγρης, παρωδῶν ἀθλίαν καὶ μονότονον, ὅπου μυρία ὄψεις ἐτοξεύοντο κατὰ τοῦ Σερβάντου, ἐπευφημοῦντων ὅλων τῶν ἀρχικριτικῶν, τῶν καθηγητῶν καὶ φιλολόγων τῆς ἐποχῆς.

Ἡ φήμη τῶν ὄψεων τούτων ἐφθασε καὶ μέχρι τῆς φυλακῆς τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐπανέλαβε τὸν κάλαμον καὶ ὑπὸ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους καὶ πνιγηροὺς θόλους, εἰς τὸ θλιβερόν φῶς ἡμερῶν ὀδύνης καὶ τὸν πᾶταγον τῶν κλειθρῶν, ἄτινα τὸν ἀπεχώριζον τοῦ κόσμου, ἔγραψε τὴν ἀληθῆ συνέχειαν τοῦ μυθιστορηματός του, τὸ δεῦτερον τοῦτο μέρος, θαυμασιώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ πρώτου.

Ἐπεσκέφθη τότε αὐτὸν πάλιν ὁ κόμητος Λέμος, ὅστις ἐπιτηδεύει αὐτοῦ, ἠτοίμαζεν ἐπίσης τὸ τῆς ἀνταποδόσεως σχέδιόν του.

Φίλιππος ὁ Γ' εἶχε πάθει ὀφθαλμῶν τινὰ πεισματώδη, δι' ἣν ἦτο ἀνάγκη νὰ μείνῃ ἕνα μῆνα εἰς τὸ σκότος. Ἐζήτησε λοιπὸν παρὰ τοῦ κόμητος ἀναγνώστην τινὰ ἐπιτήδειον διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν πληξίν του, καὶ κατέδειξεν ὁ ἴδιος ὡς τὸ ἀριστον ἀντικείμενον τῆς διατριβῆς ταύτης, τὸν Δὸν Κιχώτον τοῦ Ἀβελλενέδα, ὃν μόνος ὁ βασιλεὺς δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη.

Κατὰ προῖάν λοιπὸν τινά, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ κόμητος ὀδηγηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἐποποθετήθη πρὸς τὸ ἀμυδρόν φῶς μιᾶς ὑποφεγγούσης λυχνίας.

Ἡ πρώτη συνεδρίασις ἦτον ἀρεκτὰ ψυχρὰ, μὲ ὅλην τὴν ζωηρὰν εὐγλωττίαν τοῦ ἀναγνώστου, ὅστις ἀπήγγειλε ποιικίλων καὶ μεταβάλλων τὴν ἀναγνώσιν του, ὡς ἂν αὐτοσχεδιάζεν. Ὁ βασιλεὺς μολαταῦτα τῷ εἶπεν ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Τὴν ἐπαύριον ἡ συνέντευξις διεθερμάνθη. Ὁ ἀναγνώστης ἦτο προσῶτον ἐμπνευσμένος, ὥστε Φίλιππος ὁ Γ' ἐπίστευσεν ὅτι παρευρίσκετο εἰς παράστασιν τινὰ κωμωδίας. Ἐβλεπε καὶ ἤκουε τὸν Δὸν Κιχώτον, τὸν Σάγγχον, ὅλα ἐν ἐνὶ τὰ πρόσωπα, ὡς νὰ ἐνήργουν καὶ νὰ ὠμίλουν εἰς τὸν θάλαμόν του. Ἠδύοκησε νὰ μειδιάσῃ καὶ εἶπεν τὸ « ἄριστα! »

Ἡ τρίτη συνεδρίασις ὑπερέβη πάσας. Ὁ βασι-

λεως τεθελγμένος, ἐλησμόνησε τὴν ὥραν καὶ τοῦ ἐξέφυγε καρχασιμὸς, ἐκπλήξας τὴν ἡγῶ τοῦ θαλάμου, ἥτις οὐδέποτε ἤκουσε γελῶντα τὸν κατηφῆ τοῦτον βασιλέα. Ὁ ἀναγνώστης ἐνθαρρυνθεὶς, ἐνεπνεύσθη ἔτι πλέον, καὶ Φίλιππος ὁ Γ'. τέλος ἀνακαγχάσας μέγα, ὡς ἀπλοῦς θνητὸς, ἐκραύγασε « Εἶναι θαυμάσιον ! εἶναι ἀριστούργημα ! »

Τὸ νέον τοῦτο πολὺν ἔκαμε κρότον εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἰς Μαδρίτην ὁ βασιλεὺς ἐγέλασεν ! ὁ βασιλεὺς ἀνεκάγχασε ! Τὸ θαῦμα τοῦτο τὸ θαυματούργησεν ὁ Δὸρ Κιχῶτος τοῦ Ἀβελλενέδα ! Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν Ἀβελλενέδα.

Καὶ οὗτος ἐγοργούτο (ἐκαμάρωνεν) ἐπὶ τῷ θριάμβῳ του, εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὴν πόλιν. Ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸν πρῶτον χειρασπασμὸν, τῷ συνέχειρε καὶ τὸν ἀνύψου εἰς ὅλα τῆς δόξης καὶ τῆς μεγαλοφυίας τὰ ἀξιώματα. Τὸν δὲ πτωχὸν Σερβάντην, τὸν γηραιὸν μονόχειρα, ποτὲ ὁ Ζωΐλος καὶ οἱ φίλοι του δὲν ὑπερεπλήρωσαν πλειόνων ὕδρων καὶ ἐπιγραμμάτων.

Ἐν μόνον ἐλυπεῖτο ὁ Ἀβελλενέδας, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ καταφιλήσῃ τὸν ἀναγνώστην, ὅστις διηρμήνευσε τὸσον θαυμασίως τὸ σύγγραμμά του. . . Ὁ ἀναγνώστης, προσαγόμενος καὶ ἀπερχόμενος ἐν συνοδείᾳ αὐτοῦ τοῦ κόμητος Λέμου, ἀπέκλεπτεν ἑαυτὸν τοῦ θριάμβου, μετ' ἀδιορθώτου μετριοφροσύνης.

Αἱ συνεδριάσεις ἐξηκολούθησαν μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον πολύωροι καὶ ζωηραί, ὁ βασιλεὺς δὲν εἶχε πλέον ὧτα εἰμῆ διὰ τὸν Δὸρ Κιχῶτον καὶ τὸν ἑρμηνευτὴν του. Ἐλησμόνησε τὰς Ἰσπανίας καὶ τὰς Ἰνδίας, τοὺς προγόνους του καὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν, τὴν πληξίν του καὶ τοὺς πόνους του, ἵνα ἀκούσῃ τὰ ἀνθραγαθήματα τοῦ καλοῦ ἵπποτου, τὰς παροιμίας τοῦ Σάγγχου, τὰς τύχας τῆς Δουλικίνεας καὶ τὸ πολίτευμα τοῦ Βαραταρία. . . Ὁ βασιλεὺς ἐξεκαρδίζετο, ἀκαταπαύστως ἐζήτηε τὴν ἐπανάληψιν πολλῶν περιόδων, πολλῶν ἐφυῶν, τὰ ὅποια ἐφήρμοζεν ὁ ἴδιος εἰς τοὺς αὐλικούς. Ἐν ἐνὶ ἡ Α. Μεγαλειότης ἦτον εὐτυχής, ὡς ὁ ἔσχατος ὑπῆκος τοῦ βασιλείου του.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοσαύτης εὐχαριστήσεως ἦτο ἡ ταχεῖα ἵασις τοῦ βασιλέως. Ἡ ἐπάνοδος του εἰς τὸ παλάτιον καὶ ὁ γενικὸς χειρασπασμὸς ὤρισθη μίαν ἐβδομάδα ταχύτερον. Οἱ ἐν Μαδρίτῃ διεδήλωσαν τὴν χαρὰν τῶν δι' ἑορτῶν καὶ ὁ Ἀβελλενέδας, ἔξω ἑαυτοῦ γενόμενος ἀπὸ χαρὰν, κατεδαπανήθη εἰς κατασκευὴν περιχρόσου ἐνδυμασίας, ὅπως παρουσιασθῆ προπρόντως εἰς Φίλιππον τὸν Γ'.

Ἡ μεγάλη ἡμέρα ἔφθασε. Πληθὺς ἄπειρος διήρχετο ἐνώπιον τοῦ μονάρχου, ὃν ἐπκνέβλεπον οἱ ὑπῆκοοί του. Ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ δουκὸς Λέμου, πρῶτου ὑπουργοῦ, ἐνδεδυμένος ὡς μεγιστάν τις μετὸν περικέντητον μανδύαν του, καὶ κρατῶν λαμπρὸν ἀντίτυπον τοῦ Δὸρ Κιχῶτου του, ὁ Ἀβελλενέδας κλίνει γόνυ ἐνώπιον τῆς Α. Μ. καὶ

τῷ προσφέρει τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον εἶχε τὴν δόξαν νὰ τὸν διασκεδάσῃ.

— Εἰπέ νὰ μὲ ἱατρύσῃ, ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ζήτησε παρ' ἐμοῦ ὅ,τι θέλεις.

Ὁ Ἀβελλενέδας ἔκρινεν εὐφύεστατον νὰ ζητήσῃ τὴν θέσιν τοῦ Σερβάντη εἰς Τολεδόν, μετ' αὐξήσιν βαθμοῦ καὶ διπλασιασμὸν μισθοῦ. Καὶ Φίλιππος ὁ Γ'. ἦτον ἔτοιμος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἰτησίαν του, ὅτε ὁ κόμητος Λέμος ἐπλησίασεν, ὀδηγῶν ἄνθρωπον πενιχρῶς ἐνδεδυμένον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θεὰ ἀποσπᾷ τὴν κραυγὴν ὄλων τῶν παρεστώτων.

— Ὁ Σερβάντης ἐδῶ !

— Ναί, ὁ Σερβάντης, ἀπαντᾷ ὁ κόμητος, ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης τοῦ ἀληθινοῦ Δὸρ Κιχῶτου, ἐκείνου, ὁ ὁποῖος σᾶς ἔθελεν εἰκοσι ἡμέρας, Μεγαλειότης, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ σιניὸρ Ἀβελλενιδὴς εἶναι ἐντελῶς ξένος. Συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐτόλμησα ν' ἀφήσω ἐλεύθερον, λαθῶν τὸν λόγον του, ἕνα δέσμιόν σας, καὶ νὰ ἐπιτύχω τὴν περιστάσιν τοῦ νὰ σᾶς ἀποκαλύψω ἄνδρα εὐφυῆ, συκοφαντηθέντα εἰς τὴν Μεγαλειότητά της.

Συγχρόνως ὁ Σερβάντης ἐγχειρίζει εἰς τὸν βασιλέα τὸ χειρόγραφον, ὅπερ ἀνέγνωσεν εἰς τὸν θάλαμόν του, καὶ τὸ ὅποιον ὁ βασιλεὺς ἀναγνωρίζει ἀναγνώσκων τὰ μέρη, τὰ ὅποια ἐνθυμούμενος γελᾷ ἀκόμη.

Ὁ γέλωσ οὗτος ἦτο δείγμα συγχωρήσεως. Ὁ Σερβάντης διηγεῖται τότε, ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὴν σάτυραν τοῦ Βούσκα-πιε, ὅτι οὔτε λέξις ἐγγικτικὴ ὑπάρχει εἰς τὸν ἱππότην τῆς Μάγης (ὁ βασιλεὺς ἐγνώρισεν τοῦτο ἐκ τῶν ἀναγνώσεών του) καὶ ὅτι τέλος τὸ μόνον του ἔγκλημα εἶναι, ὅτι κατεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀβελλενέδα καὶ τῶν φίλων του.

— Πολὺ καλά ! εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀνοίγων τέλος τοὺς ὀφθαλμούς του, σὺ τώρα εἰπέ τί ἐπιθυμεῖς παρ' ἐμοῦ.

— Τὴν τύπωσιν τοῦ βιβλίου μου, δαπάνη τοῦ δημοσίου, ἀποκρίνεται μετριοφρόνως ὁ ποιητὴς, μετὰ τῶν σημειώσεων καὶ σχολίων τῶν ξένων, οἵτινες ἐξετίμησαν αὐτὸ πρὸ τῶν συμπατριωτῶν μου.

— Σοὶ ὑπόσχομαι αὐτὴν τὴν τιμὴν, εἶπεν ὁ Φίλιππος, δίδων αὐτῷ ν' ἀσπασθῆ τὴν χειρὰ του, καὶ προσθέτω τὰς ὁποίας ἔμελλα νὰ πράξω πρὸς τὸν Ἀβελλενέδα χορηγίας ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ βιβλίον, ἤθελε καὶ τὴν θέσιν σου. . . θὰ τὴν λάβει ἀμέσως. . . εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Τολεδου.

Οὕτως ἐξεδικήθη ὁ Σερβάντης, καὶ ἐτιμωρήθη ὁ ἀνάξιος λογοκλόπος του. Ἄλλ' οὐαί ! ἦτο γραπτὸν νὰ μὴ δυνηθῆ οὐδ' αὐτὸς ὁ βασιλεὺς νὰ τὸν σώσῃ ἐκ τοῦ πεπρωμένου του.

Ὁ Ἀβελλενέδας ἀνακτήσας τὴν ἐλευθερίαν του ἔγινεν πλούσιος, ἐνῶ ὁ μεγαλοφυὴς ἀνὴρ μετέπιπτεν εἰς τὴν λήθην καὶ τὴν ταλαιπωρίαν. Μόνον δὲ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐξεπλήρωσεν ἡ Ἰσπανία τὴν ὑπόσχεσιν Φίλιππου τοῦ Γ'. ἐκδοῦσα, δαπάνη τοῦ δημοσίου, τὴν

Δὸρ-Κιχῶτον, πλουτισμένον μετ' ὄλων τῶν φόρων τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας τῆς Καστιλλίας. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) ***

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΤΑΦΟΣ ΚΛΕΠΤΟΥ (1).

1.

Κούφια πέφτουν ντουφέκι' ἀπ' ἀνάριζα,
Καὶ στοῦ Σίρτσι ταῖς βράχαις βοῖζουν,
Μαζευμένα εἶν' ἐκεῖ παληκάρια,
Ποῦ τὰ πεύκα βογκᾶνε καὶ τρίζουν.

2.

Ἄπο ξένα λημέρι' ἀνταμώνουν,
Σ' ἐρμολῆσι δλόγναντο βράχης,
Σ' ἕνα μνημα βαϊόκλαρα στρώνουν,
Κί' ἀνδριᾶς λέγουν τραγοῦδια καὶ μάχης.

3.

Χύθη ὁ ἥλιος ἡ πάχνη διαλυεταί·
Ἡ αὐγὴ σὰν τὴν νιότη γελαεῖ·
Ἄν πουλιεὺς ξεσιρμάδ' ἀγρυκέται,
Εἰς τὰ φύλλα τ' ἀέρι ἂν περνάει.

4.

Σὲ δροσιάς ψηλαῖς στάλαις σκορπιώταν
Μί' ἀντηλιάδα σὲ μύριας· κ' ἀγνάντια
Ἄν ἡ χλόη σὲ φύσημα ἐσειόταν
Λέγεις χίλια νὰ ἐτρέμην διαμάντια.

5.

Ἐνοιαστὰ τὰ κλεφτόπλα πηδᾶνε,
Τὸ λιθάρι ἄλλοι ρίχνουν σιμά τους.
Στ' ἀργυρὰ τους τσαπράζια βροντᾶνε
Τὰ χρυσᾶ, κρεμαστὰ χαίμαλλά τους.

6.

Ρουσαλιεὺς ἐξημέρωνε ἄμερα
Ποῦ στὸν κάτω ἡ ψυχᾶς κόσμος κλεινεται (2),
Μὰ στοῦ Γεώργου τὸν τάφο μητέρι
Δὲ στενάζει, τραγοῦδι' ἀγρυκένται.

(1) Κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐπιφέρωμεν πᾶν σχολίον περὶ τῆς παρούσης ποιήσεως, τῆς ὁποίας χαρίεσσαι αἱ ἰδέαι, ἑλληνικὴ ἡ ποιητικὴ καὶ ἡ ὑπόθεσις. Εἴμεθα λίαν ὑπέρμαχοι τῆς δημοτικῆς γλώσσης εἰς τὴν ποίησιν, ἵνα νὰ προσθέσωμέν τι καὶ περὶ ταύτης.

K. Π.

(2) Φρονεῖ ὁ λαὸς, ὅτι κατ' ἔτος ἐπὶ 50 ἡμέρας, ἀπὸ τοῦ Πάσχα τῆς πρώτης ἀρχομένης, αἱ ψυχᾶι τῶν θανόντων ἐπισκέπτονται τὰς ἐστίας τῶν ἐν τῇ γῇ συγγενῶν καὶ φίλων· τὴν δὲ παραμονὴν τῆς Πεντηκοστῆς ὅτι ἐπανέρχονται εἰς τὸν ἕδην· διὸ

7.

Σταυραδέλφια στὸ χρόνο περνᾶνε,
Ὅτι χλαίνει τὸ χιόνι καὶ λυώνει,
Τ' ἄρματά του εἰς ψεύκο κρεμᾶνε
Ποῦ τὸν ἔρημο τάφον του ἰσκιώνει.

8.

Ἄν τὸν κλαῖν' τραγοῦδᾶνε τὴν μάχη,
Ποῦ σκοτώθη καὶ ρίχνουν λουλούδια·
Μόνη ὁ κλέφτης τιμὴ θέλει νᾶχη,
Σὰν πεθάνῃ νὰ βγάλουν τραγοῦδια.

9.

Ἐκεῖ ἀκοῦς τὸ ντουφέκι νὰ πέφτῃ,
Νὰ βογκοῦν βεματιαῖς στὴ βοή του·
Τέτοια δίδουν τιμὴ κάθε κλέφτη·
Τὶ ἀπὸ μὲ ἄνοιξ' ἀρχίζ' ἡ ζωὴ του.

10.

Ἐχαμόγερνε ὁ ἥλιος τὸ θράδι·
Τὰ πουλιά εἰς τὴν ἔρημο σιγοῦσαν,
Μιάς φλογέρας βοσκοῦ στὸ λιεβάδι
Τὰ λαλήματ' ἀκόμη ἀντηχοῦσαν.

11.

Τὰ κλεφτόπλα τριγύρω καθίζουν,
Γιὰ τὸ Γεώργου νὰ λὲν ἀρχινᾶνε,
Μὰ τὰ μάτια τοῦ Λάμπρου δακρῶζουν,
Βουρλωμένα εἰς τὸ μνημα γυρνᾶνε.

12.

« Μ' ἀπιστιὰ τὸν σιωτώσαν, τοὺς λέγει,
Στὸ δεξί μου φονεῖται τὸ πλάι·
— Λάμπρο πέσ' μας, τοῦ λὲν, κ' αὐτὸς κλαίγει
Καὶ μετ' ὀνομαζοῦν ἀρχινᾶει.

13.

« Τοῦ μαγιοῦ γλυκοχάραξε ἡ πουλίκα
Μελιχρὸ τὸ φεγγάρι ἐφαινόταν,
Ποιμπολίζαν στὰ φύλλα ἀγριοπούλια·
καὶ στοὺς κάμπους ἡ πάχνη ἀπλονόταν.

14.

Μ' ἕνα ὄνειρο ὁ Γεώργος ζυπνάει,
Συφορὰ! σὰν νὰ γνῶρισε ὁ νοῦς του,
Σ' ἐνοιαις μύριας τὸν νοῦ του σκορπάει,
Μὰ κρυμμένους κρατεῖ τοὺς σκοπούς του.

15.

Ἄν παιδιὰ τὸ σφαχτὸ πρὶν νὰ σφάζουν,
Πῶς τὸ μαῦρον τὸν χάρο γνωρίζει,
Καὶ τὴν ὥρα μάχαιρι ποῦ δράζουν,
Ἄν πηγαίνει, νοιασμένο μουγκρίζει.

τὴν ἐσπέραν ἐκείνην καιοῦσι λίθων ὅπισθεν τῶν θυρῶν, καὶ καθαρίζουσι τὰς οἰκίας, ἵνα φύγωσιν αἱ ψυχᾶι εὐχαριστημέναι· εἰς τὸ Σολιμᾶ τῆς Τριφυλίας τελεῖται μάλιστα πανήγυρις ὑπὸ τῷ ὀνομαῖ ἑορτῆ τῶν ψυχῶν ἡ βουσαλιεῦ, ἐν ἣ τραγοῦδοῦν ὡς πρῶτον τραγοῦδι αἱ χωρικαὶ παρθέναι· τὸ « Ὅλα νὰ πᾶν τὰ σάββατα καὶ πίσω νὰ γυρίσουν, τοῦ βουσαλιεῦ τὸ σάββατον νὰ πάη νὰ μὴ γυρίσῃ. κλ. »

16.

Έτσι ο νοῦς του νοιασμένος γυρνοῦσε,
Κι' ἄν τὸν εἶχε ἡ ἀνδρεία γιὰ παίνια,
Τὴν φύλλο τ' ἀέρι ἄν κινούσε,
Στ' ἄρματά του γυρνοῦσε τὴν ἔννοια

17.

Νά, στὴ βίγλα ἕνας γέρος καὶ φτάνει,
Μὲ τὸν Γεώργιο ζητεῖ νὰ μιλήσῃ,
— Πάει ἡ Χαίδω, τοῦ λέει, νὰ λευκάνῃ
Καὶ μνησθεῖ ν' ἀνταμώστε στὴ βρύσι.

18.

Μαχτὰ μάτι εἰς ἐκείνον κερφώνει
— Ποῦ τὴν ἴδες τὴν Χαίδω; ἐρωτᾷει
« Τὸ νυχτόσαρο, μὲ κῆρε στ' ἄλωνα,
Στὸ νερὸ ποῦ περνοῦσε νὰ πάη.

19.

Γιὰ τὸν κόπο μαντύλι μου νέθει,
Τί ἀπὸ λάδι τὴν ἔχω παιδί μου
Καὶ σοῦ εἶπα ὅτι αὐτὴ μοῦ ἐμπιστεύθη.
Έτσι ἀκρίματη νὰ ἦναι ἡ ψυχὴ μου.»

20

Προῦ χυθῆ τ' αὐγινὸ ἀκόμη ἀστέρι,
Προῦ τὰ λάφια νὰ βγοῦν νὰ βοσκήσουν,
Ροβολάμε κ' ἐμποδὸς σὲ καρτέρι
Τὰ σκυλιὰ μᾶς φυλᾶν νὰ κτυπήσουν.

21

Στὸ πετρορρέμ' ἀπ' ἔξω θυμοῦμαι,
Ποῦ τὸν τόπο πλατάνια ἔχον κρύφτουσαν,
Ποδοβόλημα, λάφιασμ' ἀκουε,
Δὲν τ' ἀκούσαμ' ἀκόμη... καὶ βίχτουσαν.

22

Φωτιά ἐμεῖς, φωτιά ἐκείνοι, κ' ἐβίχτη
Τὸ σπαθί σου, μοῦ λέει, κ' ἐμπρός ἔλα.
Κ' ὁ καπνὸς τῆς μπαρούτης τὸν κρύφτη
Μ' ἀναφτῆ στὴ φωτιά φουστανέλλα.

23

Δύο κάτω νεκροὺς δρασκελάει
Κ' οἱ λοιποὶ στὴ φευγάλα γλυτώνουν,
Μὰ δυὸ βόλια στὰ στήθη ἀγρυκάει
Ἢ ἀρχινᾶν στὴν καρδιά νὰ κρυώνουν.

24

Τῆς πληγαῖς μὲ μαντύλι τοῦ δένω,
Μὰ ἡ πληγαῖς τοῦ τὸ αἷμά του χύνουν
Λάμπρο, μοῦ εἶπε, καὶ μὲνε πεθαίνω,
Ἄ! τὰ βόλια στὸ χάρο μὲ δίνουν.

25

Τ' ἄρματά μου σὺ Λάμπρο μου ν' ἀχῆς
Πὲς τῆς Χαίδως, ἡ δόλια μὴν κλάψῃ,
Στὸ ἐρμολκῆσι ἄν ἐρθῇ τῆς βράχης,
Δεῖξ' τὸ μνήμα, κερί νὰ μ' ἀνάψῃ.

26

Τὴν καυμένη... δὲν μ' ἄφισε ἡ μοῖρα...
Τοῦτο ἐπρόφτασε κ' εἶπε καὶ σβύνει

Βαρὺ τότε κουφάρι τὸν πήρα
Καὶ τὸν θάψαμε...

27

Παύει, ὁ Λάμπρος κ' εὐθὺς σηκωθῆκαν,
Τὰ ντουφεκία στὸ μνήμα ἔτεινάξαν
Τὸ φιλι χωρισμοῦ ἐφιληθῆκαν —
Κ' ἀπ' ἐκεῖ στὰ βουνά τους πετάξαν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΕΝ ΚΥΠΡῶ.

Ἡ ἀνασκαφὴ τῶν ἐρειπίων τῆς Νινευὶ ἐγένετο ἀφορμὴ σπουδαίων ἐρευνῶν περὶ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν τῆς Ἀσίας. Τούτου ἕνεκα τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου, πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἀνάγλυφον φέρον σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς ἐθεωρήθη ὡς συμβᾶν πολλῆς ἱστορικῆς σημασίας.

Τὸ μνημεῖον τοῦτο, οὐ δίδομεν τὴν εἰκόνα, εἶναι λίθος βασιλικῆς ἀνασκαφῆς ὑπὸ ἐργατῶν τινῶν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κιτίου, πατρίδος τοῦ Ζήνωνος, τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Στοικησῆς σχολῆς. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λίθου εἶναι κυκλοφερὲς, εἰς θάτερον δὲ τῶν μερῶν φαίνεται ἀνήρ τις ὄρθιος, ἐν κατατομῇ καὶ ἀνυπόδητος, κεκαλυμμένος δὲ ὑπὸ ποδήρους χιτῶνος, ἐφ' οὗ κεῖται πολύπτυχος χλαμὸς χρυσοῦς. Ὁ πῶγων τοῦ ἔχει γενειάδα πυκνὴν καὶ μακρὰν, ἡ κόμη πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων, τὴν δὲ κεφαλὴν του καλύπτει πῖλος εἰς ὃν ἀπολήγων. Τῇ μιᾷ χειρὶ κρατεῖ σκῆπτρον κεκοσμημένον ἄνωθεν ὑπὸ μῆλου ὡσείδους.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μνημεῖον τοῦτο ὁμοιάζει κατὰ τὸ ὄφος πρὸς τὸ εὑρεθὲν ἐν Βηρυττῶν, καὶ ἔχει τύπον κατὰ πάντα ὅμοιον μετὰ τὸ εὑρεθέντα εἰς Νινευί, ἡ περιέργεια τῶν σοφῶν ζητεῖ κῆρὰ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ἄγνωστα εἰσέτι ἐκεῖνα σύμβολα καὶ τὰς ἐπιγραφὰς αἵτινες τοσοῦτον σχετίζουσιν ἔθνος πρὸς ἔθνος.

Ἐν τούτοις ἐκ τῶν δύο γνωμῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀποδίδει τὸ μνημεῖον τοῦτο εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Κύπρος διετέλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Περσῶν, ἡ δὲ ἀνάγει αὐτὸ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἡ τελευταία αὕτη ἐκρίθη βασιμωτέρα. Ἡ γλυφὴ, ὡς προέφημεν, φέρει ὄφος ὅμοιου τοῖς μνημείοις τῆς Νινευὶ, καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκουσαι μᾶλλον εἰς τὸ Ἀσσύριον, ἢ τὸ τῆς Περσείας σύστημα. Ἡ εἰκασία αὕτη δὲν ἀπάδει πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τὰ διασωθέντα ὑπὸ Μενάνδρου τοῦ Ἐφέσου. Κατ' αὐτὸν Ἰράμης ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου καθιπέταξε τὸ Κίτιον. Οἱ Ἀσσύριοι δὲ γενόμενοι κύριοι τῆς Φοινίκης ἐδύναντο εὐκόλως ν' ἀποβλέψωσι πρὸς τὴν Κύπρον, ὡς καὶ συνέβη, ἐπὶ τοῦ βασιλείου αὐτῶν Σαλμανασάρ, ἄν

καὶ ἡ κατὰκτησις ἦτο ὀλιγοχρόνιος. Ἀκολούθως ἡ Κύπρος ὑπετάγη πάλιν εἰς τοὺς Φοίνικας, οἵτινες καὶ ἐξουσίαζαν αὐτῆς, ὅτε τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Ἀιγύπτιοι τὸ πρῶτον, ἐπὶ τοῦ βασιλείου αὐτῶν Ἀμάσιδος.

ΩΡΑΙΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.

Ο ΠΡΑΔΙΕ.

Ἐν τῷ καιρῷ εἰς τῶν διασημοτέρων ἀγαματοποιῶν τῆς Εὐρώπης, ὁ Κύριος Δαβίδ (D'Angers) ἐπάτει τὸ κλασικὸν ἔδαφος παντὸς ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ ὡραῖον, ὀδηγούμενος ὑπὸ τρυφερῆς θυγατρὸς εἰς γῆν ἐξορίας, ὡς ἄλλοτε ὁ Οἰδίππου ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης, καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ Φειδίας ἐποίησε τὸν Ὀλύμπιον Δία του, ὁ Γάλλος καλλιτέχνης ἐσχολίαζε τὴν ἡρώδιον (Φυλλάδιον 3. τόμ. ΣΤ').

κὴν προτομὴν τοῦ Κανάρη, ἐν Γαλλίᾳ ἐτελεύτα τὸν βίον ὁ συναμίλλος αὐτοῦ καὶ συνάδελφος Πραδιέ. Παράδοξον! ὁ πλέον μουσὸληπτος, ὁ πλέον ἐθνικὸς τῶν καλλιτεχνῶν, ἐγεννήθη τὸ 1790 εἰς Γενεύην, τὴν ψυχρὰν πόλιν τοῦ προτεσαντισμοῦ. Τὸν Πραδιέ (Pradier) ἤθελεν ὑπολάβει ἡ φαντασία γεννώμενον ὡς ἕνα τῶν Τυνδαριδῶν, παρὰ τὰς ὄχθας Ἰλυσοῦ τινος ἢ Εὐρώτα, ἐν μέσῳ ῥοδοδαφνῶν, φωτιζόμενον ἐν τῇ γενέσει του ἀπὸ τὰς γλυκεῖας αὐγὰς οὐρανοῦ γλαυκοῦ, φερόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας νυμφῶν Ἰλαρῶν καὶ ἐν μέσῳ τῶν μυθολογικῶν μαγεῶν τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, ἥτις ἦτο ἡ θετὴ γῆ καὶ τὸ θετὸν κλίμα τῆς εὐφύας του.

Ἐν τῇ ἐνάρξει εἰσέτι τοῦ σταδίου του, ὁ Ναπολέων, ὁ μέγας αὐτοκράτωρ, ἐπισκέπτετο τὰς ἐργασίας τοῦ Λούβρου. Ὁ Λεμὼ παρουσιάζει αὐτῷ τὸν Πραδιέ, κομιδῇ μεῖράκιον, ξανθὸν καὶ βοστρυχῶδες τὴν κόμην· ὁ Ναπολέων θωπεύσας τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς καὶ πιέσας εὐμενῶς τὴν παρειάν του « Ἰδοῦ, εἶπεν, ὡραία κεφαλὴ, ἥτις θέλει ἐπιδόσει. » Εἶναι γνωστὸν πόσον ἐνδόξως ἠλήθευσεν ἡ προφητεία τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ Πραδιέ ἀναδεικνύεται κατὰ πρῶτον τὸ 1812 διαγωνισθεὶς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου βραβείου τῆς Ῥώμης. Ἄλλ' ἀποτυχὼν τότε, ἔτυχεν αὐτοῦ τὸ ἐπιθὸν ἔτος, διὰ τοῦ ἀναγλύφου τοῦ Ὀφελκτῆρος ἐν τῇ νήσῳ Ἀθήνων. Ὁ Πραδιέ ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ὅπου ἔμεινε πέντε ἔτη... Ἐκεῖ βεβαίως ὠνεύετο τὰς Ἀθήνας, διότι τὸ αὐστηρὸν Ῥωμαϊκὸν πνεῦμα δὲν ἤρμοζε πρὸς τὰς διαθέσεις του. Ἐθνικὸς καὶ Ἑλληνα τὴν ψυχὴν, ὁ Πραδιέ ἐν Ῥώμῃ ἀπέπνευσε τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὸ ἄθος τῆς. Εἰς τὸ Οὐατικανὸν ἔζη ἐν θελατικῇ οικειότητι μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, μεταξὺ τῶν Θεῶν καὶ θεαινῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὡραίων καὶ ζωηρῶν πλάσεων τοῦ Ὀλύμπου ἐκείνου, τοῦ ἐκ μαρμάρου. Σύγχρονος τοῦ Περικλέους ἐθεᾶτο θαυμάζων τὴν Ἀφροδίτην, ἥτις ἀνεσυρε χάριν αὐτοῦ, τὸν λιτὸν πέπλον τῆς, τὸν καλύπτοντα τὴν λαμπρότητα τοῦ ἀθανάτου χρωτὸς αὐτῆς. Ἄνευ ἀγῶνων, ἐξ ὀρμεμφύτου, ἐλκόμενος, ὑπὸ κλίσεως ἀκαταμαχῆτου, ἐγένετο ὁ μαθητὴς, ὁ μιμητὴς, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὁ εὐτυχὴς πολυλάκις ἐφάμιλλος τοῦ Πραξιτέλους καὶ τοῦ Φειδίου. Ὅπως ὁ Σενιὲ μεταξὺ τῶν ποιητῶν τῆς Γαλλίας, οὕτω καὶ ὁ Πραδιέ, μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς, ἔπιον εἰς τὴν αὐτὴν ἱερὰν Ἰπποκρήνην, εἰς τοὺς πρόποδας Ἐλικῶνος ὃν αὐτοὶ μόνον ἐπεσκέφθησαν.

Οὐδεὶς, ὡς ὁ Πραδιέ, ἐνόησε τὸ ἀγνὸν τῆς γυμνότητος, οὐδεὶς ἐνέδυσε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα διὰ τοσοῦτου ἰδανικοῦ κάλλους. Καὶ αὕτη ἡ ἔδυπαθεια ἀγνίσκεται, δὲν ἔχει παχυλὰ περικαλύμματα, δὲν προκαλεῖ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλ' ἐφελκύνει τὸν θαυμαστικόν, διὰ τῆς ἀφελείας, τῆς χάριτός τῆς, διὰ τῆς γοητείας τῶν ἡδέων διαγραφῶν τῆς. Ἡ γυνὴ ἐξευγενίζεται ἐν τῇ θεᾷ καὶ διαφυλάσσει ἀπόστασιν, οὐ-

τως ειπεῖν, ψυχρᾶς μεγαλειότητος, ἢ ὁ τολμηρότερος ὀφθαλμὸς δὲν δύναται νὰ διαπηδήσῃ. Ἡ Ἀήδα δύναται μὲν νὰ ὑπορίσῃ ὅταν ἔλθῃ, ὁ θεὸς κύκνος, ἀλλὰ γινώσκει ὅτι ὑπὸ τὰς λευκὰς πτέρυγας τοῦ πτηνοῦ κρύπτεται ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, ὁ ἐρωτύλος Ζεὺς. Οὕτε ἡ Ὑδαλλοκη, οὕτε ἡ Φρύνη, οὕτε ἡ εὐτράπελος Πόησις, οὕτε ἡ Κασσάνδρα, οὕτε ἡ Νυσοσία, ἢ ἡ Σαπφώ, (ἀγάλματα τοῦ Πραδιέ) δὲν μακρύνονται ἀπὸ τοῦ λεπτοῦ τούτου αἰσθήματος. « Ἡ Ἑλλὰς, λέγει ὁ Γάλλος βιογράφος, δὲν ἤθελε βεβαίως ἀποκηρύξει ὡς μὴ ἴδια ἔργα της, τὰς χαριέσσας ταύτας μορφάς, καὶ ὁ γλαυκὸς οὐρανὸς τῆς Ἀττικῆς ἤθελεν εἶσθαι ὁ φυσικὸς αὐτῶν ὀρίζων. »

Μεταξὺ τῶν ἀνδριάντων αὐτοῦ καὶ συμπλεγμάτων εἰσι καὶ τὰ ἐξῆς ἐκ μαρμάρου ὁ Φειδίας, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Προμηθεὺς, ἡ Ψυχή, αἱ τρεῖς Χάριτες, Γυρή κινήτης, Σάτυρος καὶ Μαινάς, Ἀφροδίτη παρηγοροῦσα τὸν Ἔρωτα, ὁ Ἀνακρέων καὶ ὁ Ἔρως, Ἀμαζῶν ἰππεύουσα, Χλωρίς θωπευμένη ὑπὸ τοῦ Ζεφύρου κτλ.

Ἄλλ' ἡ μοναδικὴ δόξα, καὶ ἰδιοτυπία τοῦ Πραδιέ εἶναι αἱ γυναικεῖαι γλυφαί του. Μετέφερε τὴν

ἀρχαῖοτυπον καλλονῆν εἰς τὴν ἐνεστώσαν ζωὴν. Ὑπὸ τὴν γλυφίδα του ἡ γυνὴ ἀνεφάνη, ὁποῖα ἀληθῶς ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, ἀριστοῦργημα χάριτος καὶ καλλονῆς. Ὁ Πραδιέ μετέδωκεν εἰς τὸ ἄψυχον μάρμαρον τὴν ψυχὴν της, τὰς θέσεις της, τὴν ἀρμονίαν τῶν μελῶν της, τὸ εὐκαμπτον τῆς κορμοσασίας της, τὸ κυματώδες τῶν ἰσχιῶν της, τὸ ὠραῖον σχῆμα τοῦ λαιμοῦ, τὰς ποικίλας χάριτας τῶν κινήσεών της, τὸ εὐκίνητον, τὸ ὑπερήφανον καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν (mignon) αὐτῆς.

Νὰ μείνῃ ἀρχαῖος συγγρόνος καὶ νεώτερος, νὰ συνέχεται τῷ αἰῶνι τοῦ Περικλέους καὶ ν' ἀνήκῃ εἰς τὸν Ἰθ', ν' ἀναγεννήσῃ τὸ γυμνὸν ἐν τῇ ἀγαλματοποιίᾳ, νὰ καταστήσῃ τοὺς Παρισίους Ἀθήνας, τοιοῦτον ἦν τὸ ἔργον τοῦ Πραδιέ. Ὁ θάνατος αὐτοῦ εἶναι ζημία μεγίστη, διότι συνεπιφέρει εἰς τὸν τάφον μέρος τῶν μυστηρίων του καὶ πρὸ πάντων τὴν θαυμασίαν γλυφίδα του. Ἡ γῆ ἐκάλυψε τὸ σῶμα τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων, τοῦ Φιλοπόιμενος τῆς γλυπτικῆς!

Κ. Π.

ΔΑΛΜΑΤΙΑ.

Ἡ ἀρχαία ῥωμαϊκὴ Δαλματία (Illyria barbara) περιελάμβανε ἀπασαν τὴν χώραν τὴν μεταξὺ Ἰστρίας, Δυρραχίου, Ἀδριατικοῦ κόλπου καὶ Δουνάβεως· ἀλλὰ σήμερον καταστάσα ἐπαρχία τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας, περιεσάλη εἰς τὸ δέκατον σχεδὸν τῆς παλαιᾶς της ἐκτάσεως, περιοριζομένη ἀπὸ τὸν Ἀδριανὸν καὶ τὴν Βοσνίαν καὶ μέρος τῶν στρατιωτικῶν μεθριῶν τῆς Μοναρχίας (τὰ Βαλεδίχια δρ.)

Περὶ τῆς σημερινῆς δὲ μόνον Δαλματίας καὶ ἰδίως περὶ τῶν τόλων Σπαλάτρου ὅπου τὰ ἀνάκτορα τοῦ ῥωμαίου αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, καὶ τῆς Πόλης, ἐγράφη ἐλόκληρος ἀρχαιολογικὴ βιβλιοθήκη ὑπὸ Γερμανῶν Γάλλων καὶ Ἄγγλων. — Σήμερον πρωτεύουσά της εἶναι ἡ Ζάρα.

Ἡ Δαλματία, χώρα πλήρης μεγάλων ῥωμαϊκῶν ἀναμνήσεων, μὲ τὸν ἐξάριστον θησαυρὸν τῆς γηραιᾶς ἀρχαιότητος, εἶναι γῆ κλασσικὴ σχεδὸν, καθὼς εἶ

ναι ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλὰς· ἔχει ἐπίσης ὡς αὐταὶ γλαυκὸν καὶ βαλσαμώδη τὸν οὐρανὸν της τὸν ἐκτεινόμενον ἐπὶ τῶν τιτανωδῶν βράχων της, ἐπὶ τῶν θαυμασιῶν αὐτῆς κοιλάδων καὶ τῶν γονίμων καὶ καταφύτων λόφων, ἐπὶ τῶν ἑλῶν καὶ τῶν λιμνῶν, καὶ ἐπὶ τῆς εὐρείας θαλάσσης, ἥτις περιλούει ἕλην τὴν δυτικὸς νότιον πλευρὰν τοῦ μήκου αὐτῆς μὲ τὰς ἀναριθμήτους νήσους καὶ χερσονήσους, τοὺς κολπίσκους, τοὺς ὄρμους τοὺς πορθμοὺς, τὰ κατάστενα, τέλος, ἐπὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς τῶν συνελθόντων ἀπὸ Ἀνατολῆς, Μεσημβρίας καὶ Δύσεως.

Ἐκεῖ ὁ θερμὸς, ὁ φλογερὸς ἥλιος ἐπιταχύνει τὴν ὀρίμασιν τῆς Ἑλλάδας, τῆς κάκτου καὶ τῆς ἀλόης· ἐκεῖ θάλλει ἡ ῥοδοδάφνη, καὶ ὑψοῦται ἀκίνητος ὁ μακροχαίτης φοῖνιξ, υἷος τῆς μεσημβρίας, ἔμβλημα τῆς ποιήσεώς της.

Τῆς Δαλματίας ἐκυρίευσαν κατὰ διαδοχὴν Ῥωμαῖοι, Σλάβοι, Γότθοι, Ἄβαρες, Φράγχοι, Κροάται, Οὐγγροὶ, Τούρκοι, Ἐνετοὶ, Αὐστριακοὶ, Γάλλοι, καὶ τέλος πάλιν Αὐστριακοὶ τῆς ἐνετικῆς δὲ ἰδίως δημοκρατίας ὑπῆρξε τὸ ἀπόλυτον ἔρεισμα· ἀλλ' ὁ λαὸς της ὁ ὀρεσίτροφος, ὑπὸ τὸν χεῖμαρρον τούτον τῶν λαῶν καὶ τῶν ἠθῶν, οὕτε τὴν ἀνδρίαν του ἐλησμόνησεν, οὕτε τὰ ἦθη παρεμόρφωσε. Καθὼς οἱ Ἕλληνας, διέσωσε τὴν ἐλευθερίαν ἐπὶ τῶν ὄρεων, καὶ τὸ μεγαλεῖόν του, ἂν καὶ δέσιμον, φυλάσσει ὁμοῦ τοὺς ἀρχετύπους αὐτοῦ χαρακτήρας. Ἡ γλῶσσά των συμμειγείσα μετὰ τῆς Ἰταλικῆς ἰδίως, ἰταλίζει ἐπὶ τὸ καθαρότερον εἰς Ζάραν, Σπαλάτρον καὶ Κάτταρον, εἰς δὲ τὴν Ῥαγούσαν ἢ πρώτη μὲλιτάξις διδάσκει τὴν ἰταλικὴν, θρησκείαν ἔχουσι οἱ μὲν τὴν καθολικὴν, οἱ δὲ τὴν ὀρθόδοξον.

Λιμένες αὐτῆς πολυφοίτητοι εἶναι τὸ Σπαλάτρον, τὸ Κάτταρον καὶ ἡ Ῥαγούσα.

Ἡ Δαλματία, καὶ ἰδίως τὸ Μοντενέγρο, χορηγεῖ εἰς τὴν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν τοῦ Λουδ' τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους καὶ ὀρεινοὺς ναυβάτας, τοὺς ὁποῖους βλέπομεν ταξιδεύοντες τὸν Ἀδριανόν, τὸ Αἰγαῖον, τὸν Εὐξείνιον καὶ τὸν Δούναβιν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Σεπτέμβριος παρήλθε, παρήλθεν ὁ ἄγονος οὗτος καὶ κατάρτατος μῆν, ἀνευ διασκεδάσεων, ἀνευ τέρψεων. Ἡ ἐξοχὴ ὠμοίαζε τὴν τεσσαρακοντούτιδα ἐκείνην δέσποιναν, ἥτις ἐπὶ τοῦ ῥυτιδομένου προσώπου της διατηρεῖ ἴχνη μόνον τῆς παραληλυθίας καλλονῆς της. Ἡ ὠραιότης τῆς φύσεως φαίνεται ἐξησθενημένη καὶ μόνον ἡ μονοτονία, ἡ ἀχώριστος αὐτὴ σύντροφος τοῦ γήρατος, ἐξαπλώνει τὸ βασιλεῖόν της ἀπὸ δυσμῶν μέχρι ἀνατολῶν. Ἐποχὴ πτηνῶν καὶ ὀρνέων! Ὁ κόραξ, ἡ γλαυξ, τὸ στρουθίον, ἡ τρυγὼν, ὠραίζόμενα εἰς τὸ κάτοπτρον τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τῶν κρωγμῶν των μᾶς ἐνθυμίζουσι ὅτι τὸ φθινόπωρον παρέρχεται καὶ ὁ πολιοῦθριξ γέρον διαδέχεται αὐτόν· αἱ ἀηδόνες ἀσκήσαν τὰ δάση, καὶ κατεσκήνωσαν ἐν σκηνώμασι χειροποιήτοις, τὸ δὲ κελᾶδημα αὐτῶν θέλγει ἐνίοτε τοὺς διαβάτας.

Ὁ Πειραιεὺς, ὁ τόσον ἐπιζήτητος τοὺς προ-παρελθόντας μῆνας, χάριν τῶν θαλασσίων λουτρῶν, ἐρημος ἐγένετο, καὶ τὴν μονοτονίαν αὐτοῦ διακόπτει μόνον ἡ σάλπιγξ τῆς φρουρᾶς, πεντάκις τῆς ἡμέρας πληροῦσα διὰ τοῦ θλιβεροῦ

καὶ μονοτόνου ἤχου τῆς τὴν πειρακὴν ἐρημίαν καὶ μέλπουσα τὸ « γρηγορεῖτε, γρηγορεῖτε! »

Αἱ δέσποιναι τῶν Ἀθηναίων ξανθαί τε, σιτόχροοι καὶ μελαψαί, παρήτησαν ἤδη τὰς λεπτὰς ἐσθῆτας τῶν, ἃς ἔφερον ἐν θέρει θελκτικώτατα τὸ ὄμμα τοῦ διαβάτου, εὐτυχῶς, ἢ δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν, δὲν θέλει δυνηθῆ πλεον νὰ ρίψῃ βλέμμα κλοπιμαῖον ἐπὶ τοῦ ἡμιγύμνου λευκοῦ βραχίονος, οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἀλαβαστρίνων χειρῶν, οὐδὲ ἐπὶ τοῦ ἰσπανικοῦ ποδῶς, οὐδὲ νὰ θαυμάσῃ τὴν ζωηρότητα τῶν, τὴν κλίσειν τῶν πρὸς τὸ εὐαίσθητον καὶ τὴν μελαγχολίαν. Ἡ λευκὴ ἐνδυμασία, τὸ ἐμβλημα τοῦτο τῆς ἀθωότητος, τὴν ὁποίαν ἔφερον εἰς τοὺς περιπάτους, ἀπεχαιρέτησε τὸν ὀρίζοντα, ἀπεχαιρέτησε τοὺς κάμπους καὶ αὐτὰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηναίων.

Τὴν Εὐρώπην οὐδεὶς πολιτικὸς σάλος ταρασσει ἐν Γαλλίᾳ τὸν Πρίγκιπα Ναπολέοντα ὑποδέχονται πανταχοῦ μετὰ λαμπρότητος, πλεῖστα δὲ ἐπαρχιακὰ καὶ δημοτικὰ συμβούλια ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατορίας, καθὼς καὶ ὁ λαὸς, ὁ χειμαρρῶς οὗτος ὄλων τῶν κυβερνήσεων, οὗ τὸν ῥοῦν οὐδὲμία ἀνθρώπινος δύναμις δύναται νὰ συγκρατήσῃ ἢ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν ἔκαμιν ὁ Πρίγκιψ εἰς Νιέβρην, ὅταν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τὸν συνεχάρει ὡς Αὐτοκράτορα, εἶναι εἰς τὰ στόματα ὄλων τῶν ὁπαδῶν του. Ὅταν πρόκειται περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων, προσπαθῶ νὰ προλαμβάνω τὰς εὐχὰς τοῦ ἔθνους, ὅταν δὲ περὶ συμφερόντος τὸ ὅποῖον δύναιται νὰ θεωρηθῇ ἀτομικόν, ἀκολουθῶ κατὰ πῦρ αὐτοῦ.

Πρέπει ὅμως νὰ σημειώσωμεν ὅτι δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ δημοσιεύωνται ἄλλαι εἰδήσεις τῆς περιοδείας του, παρ' ὅσας ἡ ἐπίσημος ὑπουργικὴ ἐφημερίς κοινοποιεῖ. Μ' ὅλας ταύτας τὰς ζητωκραυγὰς, ἐν Μασσαλίᾳ ἡ ζωὴ τοῦ Ναπολέοντος ἐκινδύνευσεν ἢ ἀστυνομία εἶχεν ἀνκαλύψει ὑπὸ θριαμβευτικὸν τόξον, ὑφ' οὗ ἐμελλε νὰ διέλθῃ ὁ Πρίγκιψ, κατὰ χθόνιον μηχανὴν συγκειμένην ἐκ τεσσάρων πυροβόλων καὶ 250 τουφεκίων ἢ πρώτη αὐτὴ ἀπόπειρα ἀπέτυχε. Διὰ νὰ ἐνοήσωσιν οἱ ἀναγνώσταί μας εἰς ποῖον βαθμὸν ἔφθασεν ἡ κολακεία ἐν Γαλλίᾳ, καταχωρίζομεν περικοπήν ἐνὸς ἀνωνύμου φυλλαδίου ἰδοῦ

« Ὁ Πρίγκιψ εἶναι μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ, διοικεῖ » ὡς ὁ Κόλθερ, ἐκτελεῖ ὡς ὁ Ρισελιέ, γράφει ὡς ὁ Πασχάλ καὶ κυβερνᾷ ὡς ὁ Μέγας Ναπολέων. »

Ἐν Ἀγγλίᾳ, μεσοῦντος Σεπτεμβρίου, ἀπέθανεν ὁ δούξ Οὐελιγκτῶν, ὀγδοηκοντούτης τὴν ἡλικίαν· αἱ ἐφημερίδες ὅλαι ἐπενθηφόρησαν ὁ θάνατός του, ὡς λέγει ὁ τύπος, ἀφῆκε κενόν, τὸ ὅποῖον οὐδεὶς δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ οἱ λόγοι του θεωροῦντο ὡς χρησμῶν, καὶ μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαρτελώ ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀπειήτου· τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ἐκτιμᾷ, ὡς οὐδὲν ἄλλο, τοὺς ἐνδόξους ἀνδρας του· τιμὰ καὶ χρηματικὰ, ἀμοιβαί, τὰ πάντα ἐπιδαψιλεύθησαν εἰς τὸν Δούκα Οὐελιγκτῶνα, ἢ δὲ πκτρίς

του τὸν θεοποίησε, διότι τὸν θεωρήσεν ὡς σωτήρα τῆς εἰς τὰς κρίσιμώτερας περιστάσεις ἢ ταφῆ τοῦ Οὐελιγκτῶνος ἐκνήχθη ὡς τελετὴ δημοσία τὸ δὲ σῶμά του ὡς ἰδιοκτησία ἐθνικῆ.

Ἐν Τουρκίᾳ ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τὸ αὐτοχθονικώτερον ἀποκατέστησε τὴν ἡσυχίαν, ἢ δὲ μερὶς τοῦ Ρεσίτ-Πασσᾶ παρεχώρησε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν ἐναντίαν μερίδα. Ἐν Ἑλλάδι ἐτοιμάζεται λαμπρὰ ὑποδοχὴ διὰ τὴν ἐπιστροφήν τῆς Α. Μ. τοῦ πολυποθήτου βασιλέως ἡμῶν, ὅστις φθάνει τῆ 19 τοῦ ἰσταμένου, κατασκευάζονται δὲ πυροτεχνήματα διὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἀφίξεώς του. — Δύο ἄτομα σημαντικὰ ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν μας κατὰ τὴν δεκαπενθημερίαν ταύτην, ὁ μέγας Ἄρμωστής τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ὅστις διατρίψας ἡμέρας τινὰς, ἐπέστρεψεν εἰς Κέρκυραν, καὶ ὁ Ταγματάρχης Κόμης Βακιοῦσσης, συγγενῆς τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἀυλάρχης αὐτοῦ· οὗτος ἔφθασε πρό τινων ἡμερῶν εἰς Πειραιᾶ δι' ἰδιαιτέρου γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἐκτακτος ἀπεσταλμένος, καὶ ἔχων ῥητὴν διαταγὴν νὰ προσφέρῃ τοὺς σεβασμούς του εἰς τὴν Σεπτῆν Ἀντιβασίλισσαν Ἀμαλίαν, ἐκ μέρους τοῦ Ναπολέοντος.

Ὁ ἀναγνώστης τῶν ἐπαρχιῶν δικαιοῦται νὰ μᾶς ἐρωτήσῃ τί πράττουσιν οἱ ἄρχοντες τῆς πρωτεύουσας, οἱ ὑπουργοὶ μας, οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους. Οἱ μὲν, ἐξαιρέσει ὀλίγων βαθυπλούτων, ἐξοδεύουσι πλέον παρ' ὅσα ἐσοδεύουσιν, οἱ δὲ καταγίνονται σπουδαίως νὰ εὐρωσι τὸν χρυσοῦρρόδαν Πακτωλὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἄν δ' ἀποτύχωσιν ὁ λόγος εἶναι ἀπλούστατος, ὁ Πακτωλὸς ἐστέρησε πρό πολλοῦ, καὶ ἀντὶ χρυσοῦ κυλίει . . . δὲν κυλίει τίποτε, οὔτε ἄργιλον . . . Οἱ δὲ ἔσχατοι, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτοι πάντων, συλλογίζονται ὡς πατέρες περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν θετῶν τέκνων των, διὰ τοῦτα αὐστηροὶ πρὸς αὐτὰ δεικνύονται, ἐνῶ οὗτοι δύο ἔτη κατησώτευσαν ἐν σπατάλῃ νομοθετικῇ.

Ὁ Ἀγγλικὸς στόλος διέμεινε μόνον ὀκτὼ ἡμέρας εἰς Σαλαμίνα, λύπην βαθυτάτην καὶ ἐγκάρδιον ἀπολιπὼν εἰς τὰς διαφόρους βιομηχανικὰς τάξεις τῆς κοινωνίας· τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἡ Ἀκρόπολις ἦσαν τὰ δύο ἀντικείμενα τῆς περιεργείας τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων· εἶναι περιεργὸν νὰ βλέπῃ τις τοὺς Ἀγγλους μὲ πόσον θρησκευτικὸν θαυμασμὸν ἴστανται ἀπέναντι τῶν ἐξαισιῶν ἀριστουργημάτων τῆς προγονικῆς μας εὐκλείας. Ἀποδημοῦντες, ἔλαβον ἕκαστος ἐν τεμάχιον μαρμάρου, πρὸς μνήμην ὅτι ἐπεσκέφθησαν τὸν Παρθενῶνα. Δὲν λησμονοῦμεν ὅτι οἱ ἀναγνώσταί καὶ αἱ ἀναγνώστριαι ἡμῶν εἶναι φιλοθεάμονες, καὶ οἱ πλείστοι αὐτῶν λέγονται μουσικοί . . . χρεωστοῦμεν λοιπὸν νὰ τοὺς διακοινώσωμεν ὅτι, περὶ τῆς Θεατρικῆς ἐταιρείας ἐμάθαμεν. Ὁ Κ. Φ. . . ἅμα φθάσας διέτρεξεν ὅλας τὰς πόλεις ζητῶν τοὺς ἐπισημοτέρους μελωδοῦς· τὸ θεατρικὸν τρόπαιον ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ ἑλλη-

νικὴ φιλοτιμία ἀφ' ἐτέρου, οὐκ εἶασεν αὐτὸν καθεῦθεν.

Ἀπὸ Οὐεσουβίου λοιπὸν μέχρις Ἀλπεων, ὡς εἰς ἀνθοδέσμη τινὰ πολυανθῆ καὶ ἀτλαντιαίαν, ἔκλεξεν αὐτούς· οὕτως τὸ θέατρόν μας θέλει ἔχει τὸ ῥόδιον τοῦ Μιλάνου, τὸ Ἴον τοῦ Τορίνου, τὸ καρυόφυλλον τῆς Φλωρεντίας καὶ τὴν ῥοδοδάφνην τῆς Νεαπόλεως.

Οἱ θεατρῶναί μας δὲν ἐφείσθησαν οὔτε μόχθων, οὔτε πόνων, οὔτε ἀγρυπνιῶν ὅπως εὐχαριστήσασιν τὸ κοινόν· ἔνα μόνον ὄρον ἐπιβάλλουσιν εἰς αὐτὸ, νὰ ἔρχεται εἰς τὸ θέατρον μὲ τὸ θαλάντιον πλήρες καὶ νὰ μὴν ἀποκάμῃ πληρόνον τὴν εἴσοδον· προσέτι πρὸς τέρψιν οὐχὶ μόνον τῆς ἀκοῆς, ἤτις, ἃς τὸ εἶπωμεν χαμηλῆ τῆ φωνῆ, εἰσέτι ἐν Ἑλλάδι, βαρυκοῦσι, ἀλλὰ καὶ τῆς ὁράσεως ἐμισθώσαν χορευτὰς καὶ χορευτριάς . . . Τώρα, ναί, προλέγομεν αὐτοῖς καὶ ἐπευχόμεθα ἐπιτυχίαν.

Ὡς πρῶτον μελόδραμα τραγικὸν θέλουν δοθῆ «οἱ Μάξναδιέροι» τοῦ μουσοδιδασκάλου Βέρδη· μικρὰ λοιπὸν ὑπομονὴ μέχρι τῆς ἐλευσεως τῆς χαρμοσύνου ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ἅπας ὁ κόσμος τῶν Ἀθηναίων θέλει τεθῆ εἰς κίνησιν.

Θέλω διηγηθῆ τώρα καὶ τινα ἀθῶα ἀνέκδοτα, ἀλλὰ φοβούμενος τὰς παρεξηγήσεις, ἐκ προοιμίων κηρύσσω ὅτι σκιαγραφῶ, χωρὶς νὰ εἰκονίζω.

Κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Ἑλικωνιάδων, εἰς φιλόσοφος, νεανίας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐπομένως εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του εὐρισκόμενος, διότι μόλις συνεπλήρωσε τὸ ἐν τρίτον τοῦ 18 αἰῶνος καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ 19, μετὰ ὄριμον σέψιν ἀπεφάσισε, καὶ, ὅταν τις τόσον νέος ἀποφασίζῃ δὲν μετανοεῖ, νὰ ἀποκαταστήσῃ νέαν τινὰ εὐτυχῆ· τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας, ὡς ὁ Διογένης μὲ τὸν λύχνον εἰς τὰς χεῖρας ἐπεριφέρετο κράζων « οὐ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν ἄνθρωπον ζητῶ. » Αἴφνης αἱ ἐλπίδες του ἤρχισαν νὰ ἀναπτερόνται καὶ πρὸς τὸν παρόντα αἰῶνα τρέφετο τὸ βλέμμα του, ὅπως χρυσαλίδα πρὸς ἐκυτὸν ἐλκύσῃ. Ἀλλ' ἀγνοεῖ ὁ καλὸς κάγαθός, ὅτι χρυσαλὶς οὐκ εἴσθεν ἀλίσκεσθαι.

Νέος τις φύσει ζωηρὸς κατ' ὄναρ εἶχε πολιτικὰς συζητήσεις, καὶ ἐκ τῆς σφοδρότητος, ὡς φαίνεται, τῆς ὁμιλίας, ἐδήξε τοσοῦτον τὴν γλώσσαν του, ὥστε ἐπὶ πολὺ δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ἔκτοτε πάσχει γλωσσοπαλίαν.

Κυρία τοῦ συρμού ὑψηλῆς συμπεριφορᾶς καὶ μικροῦ ἀναστήματος ἐμβήκεν εἰς ἐμπορεῖον ζητοῦσα ν' ἀγοράσῃ φέρεμα τῆς ἐκθέσεως· ὁ ἄνθρωπος τοῦ καταστήματος νομίζων ὅτι μὲ τὴν λέξιν ἔχθεσις ἐνόησε τὴν διατίμησιν τῶν πραγματειῶν του, τῆ λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ τῆ δεῖξῃ τὴν ἔχθεσιν τοῦ φορέματος· ἡ Κυρία ἐν τῷ ἅμα ὠργίσθη. Ἐντεῦθεν σύγχυσις γλωσσῶν καὶ ἰδεῶν· κατὰ καλὴν τύχην ἔφθασεν ὁ ἔμπορος, ὅστις ἐπάσχιζε νὰ τὴν ἐξιλέωσῃ, ἐξηγῶν ὅτι ὑπῆρξε κακὴ συνεννόησις· ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ· ἡ γυναικεῖα φιλοτιμία προσεβλήθη, καὶ ἄλλη ἐξοδος δὲν ὑπῆρχεν, εἰμὴ ἡ ἐξοδος τοῦ ἐμπορίου· ὅθεν καὶ ἐξῆλθε τοῦ καταστήματος μένεα

πνεύουσα. Τὸ περιστατικὸν ἦτον ἀπλοῦν, ἀλλ' οἱ εὐφροεῖς τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες σχολιάζουσι καὶ χλευάζουσι τὰ πάντα, εὐρον πνευματώδες νὰ τὴν ὀνομάσουν Κυρία τῆς ἐκθέσεως.

Λυπηρὸν συμβᾶν ἠκολούθησε τὸν παρελθόντα μῆνα· ὁ ταχυδρόμος, ὁ διαδίδων, ἀπὸ τοῦ ἐνός πόλου μέχρι τοῦ ἄλλου, σπουδαίας εὐρωπαϊκᾶς καὶ ἰδίως τοπικᾶς εἰδήσεις, πεσὼν ἔθραυσε τὸν ἀριστερόν του βραχίονα καὶ ἀνευ προσιδοποιήσεως, ἔπαυσε ταχυδρομῶν. Ἐνοεῖ βεβαίως ὁ ἀναγνώστης μας ὅτι ἐπειδὴ γράφομεν ἐκ τῆς πρωτεύουσας πρόκειται περὶ τοῦ ταχυδρόμου τῶν Ἀθηναίων· τὸ πρᾶγμα λίαν δυσάρεστον, αἱ εὐχαὶ τῶν κατοίκων ἐξεφράσθησαν ζωηρῶς ὑπὲρ τῆς τελείας ἀναρρώσεως του.

Παρήλθεν ὁ καιρὸς τῶν ἐπαναστάσεων· ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι ἀναντιρρήτος, καὶ μ' ὄλον τοῦτο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὀργανίζεται μικρὰ διὰ νὰ μὴ λησμονῆται ἡ λέξις. Πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν πόλιν μας ἔλαβε χώραν τοιαύτη τις, διαρκέσασα ἕξ ὥρας· δὲν ἦτον σοβαρὰ καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀγρυπνος ἀστυνομία ἀπεσύρθη, οὔτε πάλιν ἀστεία, διότι αἱ Κυρίαί τῆς Πρωτεύουσας δὲν ἀρέσκονται εἰς ἀστεϊσμούς· ἐπρόκειτο νὰ ἀγορασθῶσι τὰ νεοελθόντα ὑφάσματα τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου· χορία γυναικῶν πάσης τάξεως ἐξῆλθον τὴν πρῶταν, τρέχουσαι δρομαίως διὰ νὰ ἐκλέξωσι πρῶται· λοξοειδῆ βλέμματα ἐρίπτεν ἡ μία κατὰ τῆς ἄλλης, ὅταν συνηγνῶντο, μουρμουρισμοὶ μικροὶ ἠκούσθησαν καὶ τίποτε περιπλέων· οἱ σύζυγοί των τὰς ἠκολούθουν ἔχοντες τὸ βαλάντιον κενὸν καὶ τὰς ὀφροῦς χαμηλωμένας· καθεὶς ἐνοεῖ, ὅτι τὸ νὰ προτρέχῃ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρός δὲν εἶναι πρέπον, ἀλλ' αἱ Κυρίαί εἶναι ἀνυπόμονοι πάντοτε νὰ φθάσωσι πρῶται εἰς τὸν σκοπὸν των· ἡ κατανάλωσις λοιπὸν ἔγινε μεγίστη εἰς τὰς ποικιλοχόρους ἐσθῆτας, αἵτινες θέλουν ἀρέσει βεβαίως ὡς δίδουσαι εἰς τὴν φέρουσαν εἰδός τε καὶ ἦθος τοῦ ψιττακοῦ· διὸ πολλαὶ τῶν κυριῶν μας, καὶ πολλοὶ τῶν κυριῶν μας πρὸ καιροῦ ἤδη ψιττακίζουσιν. Ὡ! διατὶ συγχρόνως καὶ νὰ μὴ πιθηκίζωσι! . . .

Εἰς Κύριος ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι διηνεκῆ πόλεμον κατὰ τῆς ἀληθείας, διωρίσθη ὑπάλληλος εἰς τι ὑγειονομείον· μεταβάς εἰς τὴν θέσιν του, ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ ἀξιοτίμῳν τινὰ οἰκογένειαν· ἡ θυγάτηρ τῆς ἐρασμίας δεσποίνης, ἀφοῦ συνεχάρη αὐτὸν διὰ τὸν διορισμὸν του, τῷ εἶπεν· Κύριε, οἱ λόγοί σας θὰ ἔχωσι τώρα τὰ πιστὰ, διότι θελοῦσι διέρχεσθαι διὰ τοῦ λομοκαθατηρίου (καρναντίνας). Τὸ φυσικὸν πνεῦμα στολίζει πλέον ἢ ὁ ἀδάμας μίαν νεανίδα.

ΕΓΘΙΒΟΓΑΟΣ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα καθημέραν ἡ μουσικὴ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιφέρει, εἶναι ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἐνοργάνων ὄντων. Ὁ ἵππος, ὁ ἐλέφας, οἱ ἰχθύες, τὰ ἑρπετὰ καὶ τέλος αὐτὰ τὰ ἔντομα αἰσθάνονται ποικιλοτρόπως τὴν ἐντύπωσιν, ἣν αὐτὴ παράγει εἰς τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν.

Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ἅπαντα σχεδὸν τὰ ζῶα αἰσθάνονται εἰδὸς τι συμπαθείας πρὸς τὴν μουσικὴν ὅθεν ὑποτίθεται ὅτι ἡδύνατο ἀνεξαίρετως νὰ τιθασευθῶσιν ἐὰν δεόντως οἱ ἄνθρωποι ἐξέλεγον τοὺς ἤχους πρὸς οὓς ἕκαστον δεικνύει εἰδικὴν προτίμησιν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ τόνοι τοῦ αὐλοῦ σύρρουν τὴν ἔλαφον πρὸς τὸν κυνηγόν· καὶ ἡ θήλεια τῆς ἐλάφου ὅταν ἀκούῃ μελωδίαν φωνῆς ἀνθρωπίνης, τείνει τὸ οὖς καὶ ἀφίεται νὰ συλληφθῇ, χωρὶς νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν, ὡς εἶναι ἐμφυτον εἰς αὐτήν. Ὁ ἤχος τῆς φλογέρας τιθαστεύει τὴν θηριωδίαν τῶν ἄρκτων· τὸ ἄσμα τοῦ ἀνθρώπου πρᾶναι τὸν ὀργισμένον ἐλέφαντα, ἡ ἀρμονία τῆς κιθάρας καθιδύει τοὺς κύκνους, καὶ ὁ κρότος τοῦ κυμβάλου σταματᾷ τὰς φευγούσας μελίτσας. Μ' ὀπίσθη προσοχὴν, μ' ὀπίσθη τέρψιν τὸ κανάριον δὲν ἴσταται ἀκροαζόμενον τὸ ἄσμα τοῦ ὄργάνου, φέρον τὴν μικρὰν τοῦ κεφαλῆν διὰ τῶν συρμάτων τῆς φυλακῆς του, σιωπηλὸν καὶ ἀκίνητον ἀναμένον τὸ τέλος, εἶτα δὲ πτερυγίζον ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν του, μελετᾷ νὰ μιμηθῇ τοὺς ἤχους τοῦ ὁποῖου ἤκουσεν!

Ἰπάρχουσι ζῶα ἅτινα διὰ σκιρτημάτων ἢ κινήσεων ῥυθμικῶς γενομένων, ἐκφράζουσι τὴν ἐσωτερικὴν χαρὰν, ἣν εἰς αὐτὰ διήγειρεν ἡ ἀρμονία. Ὁ Ἄλδοβράνδης διηγείται περὶ ὄνου, ὅστις ἐχόρευεν εἰς τὸν ἦχον τῶν ὀργάνων· καὶ δὲν εἶναι πολλὸς καιρὸς καθ' ὃν θαυμαστοὶοί τινες ἐδείκνυν εἰς τι μέρος τῆς Ἰταλίας, κύνας καὶ μίνας χορευούσας. Παρτηρήθη προσέτι ὅτι τὰ ποιμνία βόσκουσι πλείοτερον χρόνον, ἐὰν ψυχαγωγῶνται ἀπὸ τοῦς ἤχους τοῦ αὐλοῦ ἢ τοῦ ἀσκοῦ. Περιηγητὴς ἀναφέρει καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ Ἀνατολῇ αἱ κάμηλοι δύνανται νὰ φέρωσι μέγιστα βάρη, καὶ νὰ προβαίνωσι ταχύτερον, ὅταν ἡ μονοτονία τῆς ὁδοιπορίας διακόπτεται ἀπὸ κανὲν μουσικὸν ὄργανον.

Ἄλλος πάλιν περιηγητὴς ἐπιστρέφων ἐκ Μαρτινίκης καὶ διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν θήραν τῆς χώρας ἀναφέρει τὰ ἐπόμενα. « Εἶχον ὁδηγὸν ἕνα Μαῦρον ὅστις ἐκράτει εἰς τὴν μίαν χεῖρα ῥάβδον εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἦν προσδεδεμένος βρόχος ἐκ σχοινίου. Διατρέξαντες μικρὸν διάστημα εἶδομεν σάυρον καθήμενον ἐπὶ ξηροῦ κλαδίσκου καὶ θαλπόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Ὁ ὄ-

δηγὸς ἡμῶν μόλις εἶδε τὸ ὄφιδιον, ἤρχισε νὰ συρίζῃ, τοῦτο δὲ, ὡς φαίνεται, γοητευθὲν ἐκ τῆς ἡδονῆς ἐμήκυνε τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ ἴδῃ πόθεν ἤρχετο ὁ ἦχος ἐκεῖνος. Ὁ μαῦρος ἐν τούτοις ἐπλησίαζεν ἐξακολουθῶν νὰ συρίζῃ ἔτι περισσότερο: καὶ μετὰ τοῦτο ἐγαργάλισε τὰ πλευρὰ καὶ τὸν λαίμυρον τοῦ ἐρπετοῦ μετ' ἄκρον τῆς ῥάβδου· ὁ σάυρος ὅτε μὲν ἐξηπλοῦτο, ὅτε δὲ ἐκάμπετο ὡς ἡ γαλῆ παρὰ τὴν ἐστίαν, τέλος μαγευθεὶς ἐκ τοῦ ἀδιαλείπτου συρίγματος, ἐξέτεινε τοσοῦτον τὴν κεφαλὴν, ὥστε αὐτὴ εὐρέθη περιεσφιγμένη ἀπὸ τὸν βρόχον. »

Βεβασιούσιν συγγραφεῖς τινες ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Γουιάνης κατορθώνουσι νὰ τιθασεύωσι διὰ τοῦ αὐλοῦ τὸν θηριωδέστατον ὄφιν, τὸν Κροταλίαν, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου οἱ τῆς Μαρτινίκης συλλαμβάνουσι τὴν ἔχιδναν τὴν καλουμένην *Fer de lance*. Ταῦτα ἐπεκύρωσεν ὁ περιηγητὴς Σιατωβριάν, ὅστις εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἐν τῷ ἄνω Καναδᾷ περιηγήσεώς του διηγείται ὅτι Κροταλίας τις ὄφιν λυσσώδης τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶχεν εἰσελθῆ εἰς τὴν σπηλὴν του, καὶ ὅτι εἰς τῶν ἀκολούθων του κατεπράυνεν αὐτὸν καὶ τὸν ἔσυρεν ἐκείθεν διὰ τῶν ἤχων ἐνὸς αὐλοῦ.

Ὁ μῦθος τοῦ δελφίνου, ὅστις ἔφερε Ἀρίωνα τὸν κιθαρωδὸν, εἶναι ἀλληγορία διὰ τῆς ὁποίας ἠθέλησαν νὰ ὑποδείξωσι τὴν ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου τῶν ἰχθύων ἐπιρροὴν τῆς μουσικῆς. Ὁ δουτικὸς ἱεραπόστολος Σκόττης περιηγούμενος ἐπὶ τινος πλοίου εἶδεν ἄπειρον ἀρθμὸν δελφίνων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἀκολουθούτων τὸ πλοῖον, γοητευόμενοι ἐκ τῆς ἀρμονίας τῆς μουσικῆς.

Εὐρίσκομεν τέλος εἰς ἀξιόλογον περὶ μουσικῆς σύγγραμμα τὸ παραπόδας περίεργον ὅπερ ἀντιγράφωμεν αὐτολεξεί: « Εἰς σκεῦος ὑάλινον ἀνεωγμένον ἄνωθεν ὑπῆρχον μικροὶ ἰχθεῖς: ἀκούοντας τοὺς ἤχους τοῦ βιολίου, τοὺς εἶδον ἀναβαίνοντας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἐκβάλλοντας τὴν κεφαλὴν καὶ ἴσταμένους ἀκινήτους. Τὸ πείραμα τοῦτο εἰκοσάκις ἐπανέλαβα καὶ πάντοτε παρετήρησα τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. »

Τὸ ὅτι αἱ ἀράχνη καταβαίνουσι καὶ ἴστανται μετέωροι μεχρισοῦ διαρκεῖ ὁ ἦχος τινος ὄργάνου, μετὰ δὲ ἀναβαίνουσι πάλιν, εἶναι γεγονός βεβαιωθὲν ἀπὸ πολλοὺς μάρτυρας αὐτόπτας. Μεταξὺ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων τὰ ὁποῖα ἡδυνάμεινα ν' ἀναφέρωμεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, προτιμῶμεν τὸ τοῦ μουσικοῦ Γάλλου Γρετρῦ, τὸ ὁποῖον ἀρῶμεθα ἐκ τοῦ περὶ Μουσικῆς δοκιμίου του. « Αἱ ἀράχνη, λέγει ὁ διάσημος οὗτος μουσουργός, ἀγαπῶσι περιπαθεστάτα τὴν μουσικὴν: καὶ νομίζω μάλιστα ὅτι ἅπαντα τὰ ζῶα εἶτε καὶ ἔντομα τὰ δεικνύοντα συμμετρίαν τινὰ εἰς τὰ ἐξ ὀρμεμύτου ἔργα των, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς μουσικῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος εὐρισκόμην εἰς τὴν ἀγροικίαν μου, ὁ φίλος μου Κ**** ὅστις εὐχαρισεῖτο θεωρῶν με συνθέτοντα, ἐφόνευσε ἰαν ἀράχνην, ἣτις ἴστατο ἐπὶ τοῦ κυμβάλου μου.

Πόσον δὲ ἐλυπήθη ὁ φίλος μου ὅταν τῷ διηγήθην ὅτι τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο ἔντομον συνήθιζε πρὸ πολλῶν μηνῶν νὰ κατέρχεται διὰ τοῦ νηματίου του, ὑσάκις ἤκουε τὸν ἦχον τοῦ ὄργάνου· καὶ ἀναμφισβήτως ἐκεῖ τὸ ἔσυρεν ὁ πρὸς τὴν μουσικὴν ἔρωσ του».

A. B.

Η ΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΑΜΟΥ ΑΛΙΕΙΑ. Ὅτε οἱ διαβρωτικοὶ καύσωνες τοῦ παρελθόντος θέρου, οἵτινες, λεχθῆτο ἐν παρόδῳ, ἐπανῆλθον καὶ φθίνοντος Σεπτεμβρίου, ἀπεδίωξαν πολλοὺς τῶν Ἀθηνῶν κατοίκους εἰς τὸν περιβόρτον Πειραιᾶ, ἡ μονοτονία τοῦ τόπου ἐγένετο ἐφευρετῆς ἀθῶας τινὸς διαχύσεως. Πολλὰ τῶν κυριῶν ἐπέβαιον ἀκατίου καὶ παρεδίδοντο ἐνθέρμως εἰς τὴν ἀλιεῖαν τῶν ἰχθύων, συλλαμβανόμενοι ὅχι εἰς τὸ δέλεαρ τοῦ ἀγκύστρου, ἀλλ' εἰς τὴν λευκότητα καὶ τὸ εὐτραφές καὶ εὐμορφον τῶν πῆχτων καὶ βραχιόνων των. Συνώδευον μὲν ἐνίοτε αὐτὰς καὶ οἱ σύζυγοί των, πολλάκις ὅμως ἤλειπον καὶ ἄνευ τῶν Ἀργῶν τούτων. Δὲν γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἀπουσίας ταύτης, νὰ προέκυψεν ἀνέκδοτόν τι περίεργον, εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἡ ἀλιεῖα αὕτη δὲν ἦτο ὡς ἡ τοῦ Σίμωνος Πέτρου εἰς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Ἄλλ' ὅχι οὕτω καὶ εἰς τὰς ἄλλας θαλάσσας τῆς μεσογείου ἢ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἑώας Εὐρώπης.

Ἐμπορὸς τις τῶν Παρισίων ὁ Κ. Α... ἐνυμφεῖθη πρὸ τινος νέαν καὶ χαριτόβρυτον γυναῖκα, ἣτις τρυφερώτατα ἀγαπᾷ τὸν σύζυγόν της, εἰς τοῦτο μόνον παρκαπονυμένη κατ' αὐτοῦ, ὅτι φορεῖ νυκτικὸν σκούφον καὶ ἀγαπᾷ ὑπερβαλλόντως τὴν ἀλιεῖαν. Αὕτη μάλιστα ἡ τελευταία ἀσκησις διέγειρει τὴν ἀντιπάθειαν τῆς νέας Παρισινῆς, καὶ ἦλθεν εἰς τοσαύτας μετ' αὐτοῦ ἐριδας ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὥστε ὁ πτωχὸς σύζυγος παρητήθη κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπὸ τὸ προσφιλές πάθος του. Ναὶ μὲν, παραδίδεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ τοσοῦτον μυστηριωδῶς καὶ ἐπὶ εὐλόγοις προφάσεσιν, ὥστε ἡ καλὴ σύζυγός του, ἀπαλλαγείσα τοῦ ἐνὸς κακοῦ ὑπέφερε γενναίωτερον τὴν ὄψιν τοῦ νυκτικῶ σκούφου τοῦ ἀνδρός της. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὁ Κ. Α... σχεδιάζει νὰ ὑπάγῃ μετὰ τινος φίλου εἰς ἀλιεῖαν. Ἀφοῦ δὲ ἀνήγγειλεν εἰς τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἀναγκάζεται δι' ὑποθέσεως τοῦ ἐμπορίου του νὰ λείψῃ ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἀπέρχεται καὶ ὑπάγει ἡσύχως νὰ ἐξασκήσῃ τὸν ἀλιευτικὸν κάλαμόν του εἰς μίαν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα.

Ἡ Κ. Α... δέχεται ἐπίσκεψίν τινα, ἣτις ἐρχεται νὰ τὴν διασκεδάσῃ ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον χηρείαν της· ὁ ἀδελφός της, τὸν ὁποῖον πρὸ καιροῦ δὲν εἶχεν ἰδεῖ, φθάνει προσερχόμενος ἀπὸ τὰς Ὀμοσπόνδους Πολιτείας.

— Αἰσὶν, φίλη μου, τῆς λέγει, ἐλπίζω ὅτι θέλεις με συστήσει εἰς τὸν σύζυγόν σου.

— Ἀναμφισβήτως, ἀλλὰ λείπει καὶ θέλει ἐπι-

στρέψει μετὰ δύο ἡμέρας· μίᾳ ὑπόθεσιν τοῦ τὸν καλεῖ λεύγας τινὰς μακρὰν τῶν Παρισίων.

— Πολλὰ καλὰ, τότε δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὴν περιστάσιν καὶ νὰ διασκεδάσωμεν ὀλίγον.

Ἡ Κ. Α... εὐρέθη προθυμοτάτη, καὶ ἀναχωροῦσι μεταβαίνοντας εἰς Ἀσνιέρας, ὅπου φθάσαντες ἐμίσθωσαν λέμβον διὰ νὰ αἰωρηθῶσιν εἰς τὸν ποταμόν.

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Α... ὅστις ἔτυχε νὰ ἀλιεῖν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, πλησίον τοῦ φίλου του, αἰσθάνεται τὸν κάλαμόν του βαρὺν, τὸν ἀνασύρει καὶ ρίπτει ἐπὶ τῆς ὄχθης μεγάλον τινὰ ἰχθύν, ὅτε αἰφνης κάλαμος, ἀγκύστρον καὶ ἰχθύς τοῦ φεύγουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας. Ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδε διαπλεύσαν τὴν λέμβον, ἣτις ἔφερε τὴν σύζυγόν του καὶ μετ' αὐτῆς νέον τινὰ· ὁ Α... δὲν γνωρίζει τὸν νέον, ἀφίνει κραυγὴν καὶ τρέχει δραμαίως νὰ ζητήσῃ καὶ αὐτὸς λέμβον· ἀλλ' οὐδαμοῦ πορθμεὺς, καὶ ἡ λέμβος ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν της. Τέλος ἀράζει εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ὁ Α... ὅστις εὖρε πορθμέα, σπεύδει νὰ τοὺς φθάσῃ. Ἀποβιβάσθεις, ὁ Α... ἀκολουθεῖ τοὺς δύο νέους καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ἐμβάντας εἰς ξενοδοχεῖον, ὀρμᾷ μανιώδης κατόπιν των. Τὸ ζεῦγος ἐκάθητο ἤδη καὶ ἔτρωγεν εὐθύμως καὶ ἀταράχως, ὅτε ἤκουσεν εἰς τὸν πρόδρομον φωνὰς καὶ ταραχὰς καὶ προφερόμενον τὸ ὄνομά της· ἐξέρχεται καὶ ἐκπλήττεται βλέπουσα τὸν σύζυγόν της ἐξωφρενῶν καὶ ἐξωθούμενον ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ξενοδοχείου.

Ἄλλ' ἐν τάχει τὰ πάντα ἐξηγήθησαν καὶ ὁ Κ. Α... ἀφοῦ ἔκαμε τὴν γνωριμίαν τοῦ γυναικαδέλφου του ἐζήτησε συγγνώμην καὶ ἀπὸ τοὺς δύο διὰ τὴν παραφορὰν του, ἀπὸ δὲ τὴν γυναῖκά του ἰδίως διὰ τὴν δολοπλοκίαν του. Ἡ γυνὴ τὸν ἐσυγχώρησε μετὰ χαρᾶς, καὶ ὁ Κ. Α... ἔκκαμεν ἐπίσημον ὄρκον τοῦ νὰ παραιτηθῇ πλέον ὀριστικῶς ἀπὸ τὴν διὰ τοῦ κάλαμου ἀλιεῖαν, ἣτις τοσοῦτον ἐτάραξε τὴν καρδίαν του, ἔτοιμος νὰ χωρισθῇ, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν νυκτικὸν σκούφόν του.

ΚΛΕΠΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ. Ἐνῶ οἱ κλέπτει τοῦ Λονδάνου καὶ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν εἰσιν οἱ ἐπιτηδειότεροι τῆς οἰκουμένης, σπανίως ὅμως διαφεύγουσι τὰς ἀναζητήσεις τῆς τε Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς Ἀστυνομίας: ὅπως δώσωσιν αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ πέρας εἰς τὴν αἰσχρὰν τῶν κλεπτῶν κερδοσκοπίαν, ἀποστέλλουσι ἀπανταχοῦ ἀσυνομικούς πράκτορας, οἵτινες, ἄλλως τε, εἰσὶν πανοῦργοι καὶ ὀξυδερκέστατοι. Οὗτοι οὐδέποτε ἀποτυγχάνουσιν εἰς τὴν ἀποστολήν των, διότι ἐκτός τοῦ ὅτι εἰσὶν πονηροὶ καὶ ἀγγίνοες, βοηθοῦνται καὶ ἀπὸ τὰς ἰδιαιτέρας εἰκόνας πολλῶν κακούργων, οἵτινες ἐγκαταλείποντας τὸν τόπον μεταναστεύουσι.

Ἴσως δὲ τις τῶν ἀναγνώστῶν ἡμῶν ἐκθαμβῶς

διὰ τὸ παράδοξον τοῦ πράγματος, μᾶς εἶπει: Πῶς! οἱ αστυνομικοὶ ὑπάλληλοι τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας ἔχουσι τὴν εἰκόνα τοῦ κακούργου τὸν ὁποῖον διώκουσιν; ἐπίνοια ἀληθῶς εὐφροσύνῃς ἦτις τιμᾶ τὰ μέγιστα τοὺς δραστηριωτέρους αστυνομούς· ἀλλὰ πῶς οἱ ἐπιτηδεϊότεροι κλέπται ἀφέθησαν ἢ ἀποτυπωθῶσιν αἱ εἰκόνες αὐτῶν πρὸς ὄφελος τῆς αστυνομίας, τοῦτο καταντᾷ ἀπίστευτον. Καὶ ὁμως ἀποκρινόμεθα, οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, καθότι οἱ κακούργοι καταναγκάζονται πρὸς τοῦτο· πρό τινων ἐτῶν καθιερώθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν συνήθεια τις ἀληθῶς σωτήριος. Ἄμα ἄτομόν τι συλληφθῆ ὑπὸ τῆς αστυνομίας εἰσάγεται εἰς τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον δωμάτιον τῆς φυλακῆς, ὅπου τὸν ἀναμένει ἡ μηχανὴ τοῦ Δαγῆρου ἐπὶ σκοπῷ ἢ ἀπεικονιστῆ τοὺς χαρακτῆρας του. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, καὶ δραπετεύοντος τοῦ κακούργου, ἡ αστυνομία εἶναι κάτοχος τῆς εἰκόνης· ἐὰν δὲ ὁ κατάδικος μείνῃ ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ φυλακῇ καὶ οἱ χαρακτῆρες του ἀλλοιωθῶσιν, ἀποβάλλεται ἡ πρώτη εἰκὼν καὶ νέα κατασκευάζεται τὴν ἡμέραν τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξόδου του. Διὰ τῆς προνοήσεως ταύτης, ἡ Ἀμερικανικὴ αστυνομία ἔχει γινῶσιν ὅλων τῶν ἐστιγματισμένων κακούργων, δυναμένη εἰς πᾶσαν περίπτωσιν νὰ τοὺς ἀναζητήσῃ ὅπως φθάσῃ δὲ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν σκοπὸν, αὕτη ἀνευρίσκουσα μικρὰς προφάσεις, φυλακίζει ἄτομα ὑποπτα ὄντα, διὰ τὸν μόνον σκοπὸν τοῦ ἢ ἀποκτήσῃ τὰς εἰκόνας αὐτῶν. Αἱ εἰκόνες αὗται ὁμοιότητος ἐντελεστάτης, λιθογραφοῦνται ἀκολούθως· ὅτε δὲ πρόκειται νὰ συλληφθῇ οἷσδῆποτε τῶν διασῆμων τούτων ἀνδρῶν, ἀποστέλλεται ἡ εἰκὼν πρὸς τοὺς αστυνομικοὺς πράκτορας. Τοιοῦτον σύστημα ἀνώτερον παντὸς ἄλλου, ἐφαρμόζεται τοσοῦτον εὐκόλως καὶ ἐπιτυχῶς, ὥστε ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη δὲν θέλουσι βραδύνει νὰ τὸ παραδεχθῶσιν, ὡς τὸ παρεδέχθη ἐσχάτως ἡ Ἀγγλία. Α. Β.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ.

Ἐφημερίς τις Ἰσπανικὴ περιέχει τοὺς ἐπομένους ὑπολογισμούς.

Ἐπὶ τῆς γῆς ὁμιλοῦνται 3064 γλώσσαι: 587 εἰς τὴν Εὐρώπην, 987 εἰς τὴν Ἀσίαν, 276 εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ 1264 εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰδρωγείου πρεσβεύουσιν ὑπὲρ τὰς 1000 θρησκείας.

Ὁ μέσος ὄρος τῆς ζωῆς εἶναι 33 ἔτη. Τὸ τέταρτον τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουν πρὸ τοῦ 1 ἔτους: τὸ ἕμισυ πρὸ τοῦ 17. οἱ ὑπερβαίνοντες τὴν ἡλικίαν ταύτην χαίρουσιν εὐτυχίαν, ἢν στερεῖται τὸ λοιπὸν ἡμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐπὶ 10,000 ἀνθρώπων, εἰς μόνον φθάνει ὡς ἐγγύστα τὸ 100 ἔτος: ἐπὶ 800 εἰς φθάνει τὸ 80 καὶ ἐπὶ 100, πέντε φθάνουσι τὸ 66.

Λογίζονται ἐπὶ τῆς γῆς 1,000,000,000 κατοί-

κων. Κατ' ἔτος ἀποθνήσκουσι 33, 333, 333, καθ' ἡμέραν 91, 324, καθ' ὥραν 3,300, κατὰ λεπτόν 63, κατὰ δευτερόλεπτον 1. Οἱ θάνατοι οὗτοι ἐξισοῦνται μὲ τὰς γεννήσεις, αἵτινες ὑπερβαίνουσι κατὰ ἓν εἰκοστιμόριον τοὺς θανάτους.

Οἱ ἔγγαμοι ζῶσι μακρότερον τῶν ἀγάμων, ἰδίως οἱ διάγοντες βίον ἐνεργητικὸν καὶ νηφάλιον. Οἱ ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα ζῶσι περισσότερον τῶν μικροσώμων. Αἱ γυναῖκες μέχρι τοῦ 50 ἔτους ἔχουσι ὀλιγωτέραν πιθανότητα ζωῆς ἢ οἱ ἄνδρες: μετὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἡ πιθανότης εἶναι καὶ δι' αὐτὰς ἴση.

Οἱ γάμοι ἀριθμοῦνται 175 ἐπὶ 1000. ἀνθρώπων. Αἱ γεννήσεις εἶναι συνεχέστεραι μετὰ τὰς ἰσημερίας, ὅ ἐστι κατὰ τὸν Ἰούνιον καὶ Δεκέμβριον· οἱ γεννώμενοι τὸ ἔαρ εἶναι συνήθως ἰσχυρότεροι. Οἱ θάνατοι συμβαίνουσι συνεχέστερον τὴν νύκτα· ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων νὰ φέρωσιν ὅπλα ὑπελογίσθη τὸ τέταρτον τοῦ πληθυσμοῦ.

ΤΟ ἌΝΘΟΣ.

(Κατὰ τὸν Σατοβριάν.)

Τὸ ἄνθος εἶναι ἡ θυγάτηρ τῆς πρωίας, τὸ θέλημα τοῦ ἔαρος, ἡ πηγὴ τῆς εὐωδίας, ἡ χάρις τῶν παρθένων, ὁ ἔρωις τῶν ποιητῶν. Παρέργεται βραχυτελές, ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀποδίδει γαληνιαίως τὰ φύλλα αὐτοῦ τῇ μητρὶ γῆ. Τὸ μῦρον τῶν ἀρωμάτων του διατηρεῖται, ὡς ἂν ἔλεγέ τις, ἡ διάνοιά του ἐπιζῶσα τῆς βραχείας ὑπάρξεώς του. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔστρεφε τὸν κρατῆρα τῶν συμποσίων καὶ τὰς πολιὰς τρίχας τοῦ σοφοῦ. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐκάλυπτον δι' αὐτοῦ τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν βωμὸν τῶν ὑπογεῖων ναῶν των.

Σήμερον, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀρχαίων τούτων ἡμερῶν, θέτομεν αὐτὸ εἰς τοὺς ναοὺς μας. Ἐν τῷ κόσμῳ, ἀποδίδομεν τὰς στοργὰς ἡμῶν εἰς τὰ χρώματά του. Ἡ ἐλπίς ἔχει τὸ πράσινον αὐτῆς, ἡ ἀθρότης τὴν λευκότητά της, ἡ σεμνότης τὰς φανίδας αὐτῆς χροιάς. Ὑπάρχουσιν ἔθνη ὀλόκληρα ὅπου τὸ ἄνθος εἶναι ὁ διερμηνεύς τῶν αἰσθημάτων, βιβλίον θελξικᾶρδιον, οὔτε ταραχῶν, οὔτε πολέμων πρόξενον, διασῶζον δὲ μόνον τὴν πτερόεσσαν ἱστορίαν τῶν τῆς καρδίας μεταβολῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Δύο νύκτες θερινῆς (συνέχεια.) — Περίδοξοι Γυναῖκες — ἡ Βασίλισσα Ὀρτενσία. — Φιλολογικὰ ἀνέκδοτα — ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ μετρίότης. — Ποίησις — Τάφος τοῦ Κλέπτου. Ἀρχαιολογία. — Ὠραϊκὰ τέχνη. — Δαλματία. — Χρονικά. — Ποικίλα.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ — Σέσωστρις. — Δαλματία. — Κάτοικοι αὐτῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. — Ὁ Ἰποκόμης τῆς Βραζελόννης.